

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OĐNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
538

Subotica, 26. srpnja 2013. Cijena 50 dinara

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES-
20 GODINA

ZNANSTVENI SKUP
»EUROPA I KRŠĆANSTVO«

PROMETNICE-
KAMEN O VRATU

SEMINAR BUNJEVAČKOG
STVARALAŠTVA U TAVANKUTU

INTERVJU
BRANISLAV BUGARSKI

AMBROZIJA-
VELIKI PROBLEM
VOJVODINE

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

POSTAVITE FOTO OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari **PLUS**

Trgovina Prodaja oglasa Marketing Novosti

TRAŽI

3210 Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja

Filtriraj rezultate

Cena

Kategorije

kuća na Palčju
Prodajem kuću 4 sobna prizemna kuća na Palču 140 m² površina, mala ulica 2 garaze, razgledni pogled na...
62.000 €
16.01.2013

Subotica-Kuća
Novi grad, Kuća 200 m² površina, spratnica sa veš...
110.000 €
17.01.2013

Novo selo
Prodaja se ulazi des kuća jednospratna od 200m² površina...
18.000 €
17.01.2013

Ploč na prodaju - HITNO!!!!
Ploč se nalazi u Kaluđerici ulica Platanova, 200 metara od...
28.000 €
16.01.2013

kuća u pačju
Prodajem kuću u pačju sa manjim od 100m² površina...
16.01.2013

Subotica-velika kuća sa lepin
Prodajem 3.5 sobna kuća od 200m² površina sa...
55.000 €
16.01.2013

Subotica-velika kuća sa lepin
Prodajem 3.5 sobna kuća od 200m² površina sa...
55.000 €
16.01.2013

Prodajem kuću u Zemunu 270 m²
Kuća na prodaju od 270 m² u 10 stana, sa magacinom...
120.000 €
16.01.2013

Prodaja ili zamena kuće
Prodajem kuću sa 4 soba, ulazna stana na jednoj parceli u...
38.000 €
16.01.2013

Senta - kuća
Kuća sa 4 soba stana na prodaju u centru u ulici Klen...
16.01.2013

Kursna lista

EUR 1
USD 6
CHF 9
GBP 13
AUD 8
CAD 85
JPY 0-9
HRK 14
RSD 209
HUF 0-3
BAM 27-27

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

UDAR DOBRIH UVJETA!

**Iskoristite mogućnost odloženog plaćanja.
Kupujte u TippNetu, na otplatu!**

**Bogat izbor laptop i desktop računala, tableta,
komponenti, periferija, i još mnogo toga!**

**Kupite sada -
platite poslije!**

Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

**TIPPNET
INTERNET**

**Napfényfürdő
Aquapolis
Szeged**

www.aquapolis.hu

Novo U PONUDI!

Tijekom cijele godine J.P. »Subotica trans«, nudi svim putnicima pogodnosti korištenja široke lepeze usluga jednog od najljepših vodenih parkova u centralnoj Europi, nadaleko poznatog Aquapolis-a

Noćno kupanje u Szegedinu

5.7.2013.- petak

19.7.2013.- petak

cijena: 1.250.00 po osobi

Jednodnevni izlet u Szegedin

13.7.2013. - subota

27.7.2013. - subota

cijena: 1.500.00 po osobi
djeca do 12 g. 1.200.00 din

Turistička agencija
»Subotica -Trans«
Segedinski put 84.
24000 Subotica

telefon: +381 24/555-466
fax 556-448
www.sutrans.rs,
turizam.sutrans.rs

Umjesto EPP-a

Grubo prekidanje gotovo svih programskih sadržaja na televiziji – tzv. stankama za EPP, koje znaju potrajati i po deset minuta, jedan je od razloga zbog kojega više volim čitati novine. Bar se ne nerviram zbog propagandnog nasilja, kada ljetne žege ionako tanje živce. Istini za volju, jedino još nisam vidio da se prekida crtani film, zbog EPP stanke. No, nije nova vijest da živimo u dobu koje karakterizira i programirana proizvodnja »potrošačkog duha«, dakle programirano zaglupljivanje u vidu reklamnih poruka o dobrobiti i sreći, ako kupimo neku robu iz širokog proizvodnog spektra, pa bilo to i kemijsko sredstvo protiv stvaranja kamenca u stroju za pranje rublja.

Na stranu sada što reklame nisu samo način pozicioniranja određenih proizvoda na tržištu, nego i sredstvo za formiranje konformističkog društva konzumenata, ali glede samih medija, činjenica je da većina ne bi mogla opstati bez emitiranja ekonomske propagande. Ipak, urednici bi se usred okupacije jeftinih, kič TV programa, bar ponekad mogli sjetiti devize britanskog BBC-a, koja je postavljena još tridesetih godina prošlog stoljeća, a glasi ovako: »Mi ne proizvodimo program kakav ljudi vole i žele, već program kakav trebaju voljeti i željeti.«

Kada sam već spominjao kako mi je čitanje novina draže od gledanja raznih sadržaja na televiziji, može mi se na prvu loptu odmah postaviti pitanje – a kojih novina? Odavno u Srbiji ne postoji podjela na režimske i neovisne novine, kao u vrijeme Miloševićeva režima. Sada postoji podjela na tabloide i novine koje su poznate kao kvalitetne, ali bez obzira na tu podjelu, može mi se predbaciti da i u tiskanim medijima, gdje moje čitateljsko zadovoljstvo ne prekidaju stanke za EPP, vlada dominacija političkih tema i da se rijetko, tek sporadično, mogu čuti drugačija mišljenja i analize o procesima u društvu od jednakog stava i konsenzusa o određenim pitanjima onih političara koji su na vlasti, dok je kultura gurnuta na marginu.

Kao ni do sada, u našem tjedniku nećete pronaći instant rješenja za određene probleme s kojima se susreće ovdašnja hrvatska zajednica, pratili smo i kulturna događanja u seoskim sredinama koja su vezana uz Hrvate u Bačkoj, koja otkrivaju lokalnu kulturu, i priče koje se zaobilaze ili znatno teže dolaze do medijske pozornosti, a umjesto EPP stanke donosimo reportažu o oplemenjenom prirodnom ambijentu na njivi između naselja Aleksa Šantić i Lemeš, gdje ga kreacije postavljenih lutki među suncokretima čine posebnim, kao mali djelić uklopljen u cjelokupnost s jasnom porukom da smo dio prirode s kojom živimo u simbiozi.

Z. S.

26. srpnja 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Javni medijski servis Vojvodine, koji emitira i programe na hrvatskom jeziku, u problemima

RIJEŠITI FINACIJSKU KRIZU RTV-A.....7

TEMA

Ambrozija, veliki problem Vojvodine
VIŠE PRIČE UMJESTO RADA...14-15

INTERVJU

Branislav Bugarski, pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu

CILJEVI MORAJU BITI PREPOZNATLJIVI.....12-13

SUBOTICA

Zaštitnik građana u prigradskim mjesnim zajednicama

JEDNAKO (NE)POŠTOVANJE PRAVA GRAĐANA.....18-19

DOPISNICI

DUŽIJANCE U TAVANKUTU I LEMEŠU.....26-27

KULTURA

II. seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

SOLIDNA ZAINTERESIRANOST ZA TRADICIJSKU KULTURU.....32-33

SPORT

Miroslav Vrebac, bodi-bilder

ZADOVOLJAN SAM OSTVARENIM REZULTATIMA.....49

Politički život Srbije odavno se pretvorio u trgovinu. Trguje se mandatima, kupuje se naklonost birača, velike ideje prodaju se na sitno. Sezona prelatača je u punom jeku. Političke stranke su još uvijek jedan od najboljih izvora radnih mjesta. Učlanjenje u stranke odavna nije stvar ideala već pragmatičnosti, traganje za rješanjem egzistencijalnog pitanja.

Zbog toga srbijanske političke stranke nazivam MLM sustavima. Multilevel marketing je poznati komercijalni sustav u kojem jedna osoba zarađuje od toga što uključuje znanice, rodbinu i prijatelje u potrošački krug. Tako i stranke služe za osiguranje pozicije ako netko uspije uključiti dovoljan broj suradnika, ako dosta porade u stranačkoj shemi te polučie neki rezultat. U tom slučaju lider te male organizacijske jedinice može doći do nekog zaposlenja u javnoj strukturi kojom upravlja dotična stranka.

To je postalo nesporno. Ali, u MLM sustavu puno se daje na edukaciju članova. Stalno se održavaju neki treninzi, valja naučiti ne samo po čemu su proizvodi dobri, kako i zašto nagovoriti nekoga da ih skupo plaća, već postoji i jedan specifičan trening. To je trening za izgradnju osobnosti te efikasnosti u međuljudskim odnosima. Na nekim od tih treninga spominje se i priča o jatu gusaka. Neracionalno je letjeti zasebno, ptice lete u jatima. Svako jato ima svog predvodnika, mada se na čelu jata smjenjuju kako bi ih uvijek vodio onaj s najviše energije, koji siječe vjetar. U sjeni vjetra drugima je lakše napredovati. Ostale guske daju potporu vođi, i to kroz gakanje. Time mu signaliziraju kako ga prate, kako nije sam, potiču ga i motiviraju.

Zato su važni tapšači, važni su promotori. Oni možda nikada neće postati vođe jata, ali bez njih jato ne može funkcionirati. Tako je i u MLM, i u strankama. No, svima je bolje poznata maksima Stjepana Radića kako ne treba srljati u tadašnju Kraljevinu Jugoslaviju kao »guske u maglu«. Guske se, kao i ljudi, oslanjaju na lidera koji ih vodi.

Hoće li biti izbora ili neće, kako će izgledati buduća politička karta Srbije, možemo samo nagađati. No, neke se stvari dešavaju. Ispada da je na mala vrata Srpska napredna stranka ušla u subotičku vlast. Ono što je smatrano nemogućim, a to je suradnja s »bivšim radikalima«, ipak postaje realnost. Teška pitanja se pomaljavu. Opterećeni naslijeđem devedesetih, postavljamo pitanje budućnosti. Bez onih koji iz pozadine daju potporu neće se moći ići naprijed. Bit će teško postaviti se prema ovim pitanjima, jer su mnogi ljudi našli egzistencijalno rješenje u okviru sustava. Valja minimizirati prelijetanje, održati kurs, te se prilagoditi novim okolnostima. Jer, kriza je, od politike se odavno ne očekuje samo borba za političke ideale, već i način da se stavi kruh na stol.

Nikola Perušić

Pajtić: Tražimo izvorne prihode za Vojvodinu

Predsjednik Vlade Vojvodine *Bojan Pajtić* izjavio je u srijedu kako je suštinski važno da pokrajinski proračun ubuduće bude popunjavan izvornim prihodima, a ne transfornim sredstvima kao do sada.

To bi bio način da se osiguraju finansijska sredstva za razvoj pokrajine, odnosno za pet puta veća ulaganja u gospodarstvo, poljoprivredu i razvojne programe, jer »građani Vojvodine to sigurno zaslužuju«, rekao je Pajtić.

»Za polaznu platformu u razgovorima o Nacrtu zakona o financiranju AP Vojvodine, pokrajinski predstavnici će iznijeti prijedlog da se decentralizira Porezna uprava«, istaknuo je Pajtić.

On je napomenuo kako mu je žao to što je najavljeni prvi sastanak zajedničkog povjerenstva republičke i pokrajinske vlade za izradu tog Nacrta odgođen i dodao kako vjeruje da će se to povjerenstvo sastati u kolovozu.

Veoma je važno da povjerenstvo počne raditi jer, kako je napomenuo Pajtić, za stabilno financiranje pokrajinskih institucija potrebno je da se poštuju ustavna jamstva i zakonske odredbe. »To je uostalom važno i zbog toga da bi Srbija bila pravna država«, naglasio je Pajtić.

On je dodao kako je osiguravanje stabilnog financiranja razvoja pokrajine zajamčeno i Ustavom kao najvišim pravnim aktom zemlje.

(RTV/Tanjug)

Novac za višejezične natpise

Na natječaju Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice tri mjesne zajednice s teritorija Grada Sombora dobile su ukupno 570.000 dinara (Bereg 310.000; Bezdan 210.000 i Svetozar Miletić 50.000 dinara) za troškove izrade i postavljanja višejezičkin ploča s nazivom tijela i organizacija ispisanih i na jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj uporabi u Gradu i za tiskanje drugih javnih publikacija. Među mjesnima zajednicama kojima je odobren novac iz pokrajinskog proračuna je i MZ Bački Breg iz Berega. Da podsjetimo, početkom ožujka u redovitoj kontroli u Beregu bili su predstavnici Pokrajinskog tajništva koji su konstatali kako je ploča s natpisom Mjesna zajednica na ulasku u zgradu Mjesne zajednice ispisana na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku, a da u tekstu na mađarskom i hrvatskom jeziku naziv mjesta treba ispisati utvrđenim tradicionalnim nazivom za ovo mjesto. Umjesto Bački Breg, treba stajati Bereg, što je tradicionalni naziv ovog mjesta.

Z. V.

Riješiti financijsku krizu u RTV-u

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *István Pásztor* i generalni ravnatelj Radio-televizije Vojvodine *Srđan Mihajlović* apelirali su na pokrajinsku i republičku vladu da se riješi problem financiranja Radio-televizije Vojvodine. Oni su, kako se navodi u prošlotjednom priopćenju Vlade Vojvodine, apelirali da se problem hitno riješi kako bi RT Vojvodine, koja se financira iz pretplate, mogla ispunjavati obveze prema uposlenima i prema komunalnim poduzećima.

Suglasili su se da se mora pronaći rješenje trajnog i stabilnog financiranja RTV-a, te da očekuju jednak tretman republičkog i pokrajinskog javnog servisa, koji su jednako važni za informiranje građana Vojvodine i Srbije. Naglasili su i potrebu uključivanja Vojvodine u postupak donošenja Zakona o elektroničkim medi-

jima i javnim servisima. Na važnost rješavanja ovog pitanja upozorilo je i nedavno konstituirano Pokrajinsko vijeće nacionalnih zajednica. Ovo tijelo je zatražilo od Vlade Republike Srbije da se, kao i za Radio televiziju Srbije, i za pokrajinski medijski javni servis osigura sredstva iz proračuna Republike Srbije, u istoj srazmeri u kojoj je RTV-u i do sada pripadao dio iz preplate. RT Vojvodine priprema i emitira program na deset jezika i zato je to ustanova veoma značajna za očuvanje postignutih prava velikog broja nacionalno-manjinskih zajednica. Poštovanje prava na informiranje na materinskom jeziku odraz je civiliziranosti svakog, pa i našeg društva, i zato očuvanje etničkih identiteta za državu nije trošak, već pridonosi usuglašavanju sustava vrijednosti u području ostvarivanja

ljudskih i manjinskih prava sa standardima Europske Unije, kojoj težimo, rečeno je na sastanku Pokrajinskog vijeća nacionalnih zajednica koje smatra da samo hitna akcija meritornih državnih institucija može spriječiti daljnje urušavanje pokrajinskog javnog medijskog servisa.

Podsjetimo, zbog najave donošenja novog zakona o medijskim javnim servisima i najave da će preplata biti ukinuta, mnogi građani su prestali plaćati je, što je utjecalo na financijsku krizu u oba javna servisa – RTS-u i RTV-u. Međutim, nakon rebalansa za 2013. godinu, u republičkom proračunu sredstva su osigurana samo za RTS, dok je novosadska medijska kuća izostavljena. Iz RT Vojvodine apeliraju kako je zbog drastično smanjenog priliva sredstava iz pretplate proizvodnja njihova programa i egzistencija

uposlenih svakim danom sve ugroženija.

O problemu financiranja RTV-a očitovale su se i profesionalne medijske udruge – NDNV i NUNS, naglašavajući kako je država obvezna financijski pomoći rad javnog servisa Vojvodine i da je spomenuti rebalans republičkog proračuna po RTV diskriminirajući.

No, čini se da preplata nije jedini uzrok loše situacije u RTV-u. Na tamošnje, kako su ga okarakterizirali, katastrofalno financijsko stanje upozorili su nedavno i članovi Sindikata novinara Srbije uposleni u toj medijskoj kući, uz navode da je RTV nelikvidna i nesolventna. Po njihovom ukazu, odgovornost za to je na bivšem menadžmentu i Upravnom odboru RTV-a »koji je odobravao neracionalnu potrošnju, usvajanjem nerealnih financijskih dokumenata«.

D. B. P.

Mladež DSHV-a na ekskurziji u Segedinu

Pedesetak članova i simpatizera Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini iz Subotice i okolnih mjesta, te Monoštora i Srijemske Mitrovice, 20. je srpnja bilo na jednodnevnom izletu u gradu Segedinu u susjednoj Mađarskoj. U tome gradu mladi su obišli mnoge znamenitosti i zanimljivosti.

»Prva postaja pri posjetu bio je segedinski ZOO vrt koji obiluje prelijepo uređenim prirodnim staništem za životinje, središte je Segedina privuklo pozornost mladeži očuvanom povijesnom jezgrom i građevinama, a poslije toga otišli smo u tržni centar Arkad. Najveće zadovoljstvo mladih bili su sati

provedeni u tamošnjem akvaparku – njihovi bazeni i tobogani nudili su osvježenje u tom vrelom ljetnom danu«, kaže za HR predsjednik Mladeži DSHV-a *Siniša Skenderović*.

OBILJEŽAVANJE 20. OBLJETNICE HRVATSKOG SVJETSKOG KONGRESA U ZAGREBU

Iseljeništvo je druga gospodarska grana Hrvatske

Na svečanosti su nazočni bili izaslanici iz 20 zemalja, predstavnici hrvatskih vlasti i političkih stranaka, te čelnici brojnih iseljeničkih udruga

Povodom obilježavanja 20. obljetnice Hrvatskog svjetskog kongresa, u Zagrebu su se 23. srpnja okupili predstavnici ove krovne iseljeničke udruge kako bi progovorili o aktualnim pitanjima, te sabrali dojmove svoga rada i djelovanja u proteklom periodu. Na svečanosti su nazočni bili izaslanici iz 20 zemalja, predstavnici hrvatskih vlasti i političkih stranaka, te čelnici brojnih iseljeničkih udruga. Od predstavnika Hrvata u Srbiji skupu su prisustvovali predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić*.

ODBORI U 30 DRŽAVA

Kao neprofitna, nevladina i nestranačka organizacija, Hrvatski svjetski kongres okuplja i povezuje hrvatske iseljeničke udruge i ustanove izvan domovine u cilju jačanja veza i unapređenja zajedništva, ostvarenja težnji i osiguravanja boljeg položaja i inte-

resa Hrvata izvan domovine, te očuvanja kulturnog identiteta. Djeluje kroz radne odbore u 30 država svijeta i član je Vijeća Ujedinjenih naroda sa sjedištem u New Yorku. »Bez iseljeništva ne bi bilo ni današnje Hrvatske. Danas se prisjećamo toga i svih tih divnih ljudi koji iz čiste ljubavi, volonterski, bez finan-

Mijo Marić, predsjednik HSK-a

cijske nadoknade investiraju svoje slobodno vrijeme, svoje živce, svoj novac. Lobiranje za Hrvatsku, nastojanje da se čuje istina o njoj, očuvanje kulture, identiteta i pomoć

u Domovinskom ratu neke su od stvari koje je iseljena Hrvatska o svom trošku učinila za domovinu«, istaknuo je *Mijo Marić*, predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa. Golem je i finansijski doprinos iseljeništva, oni su Hrvatskoj druga gospodarska grana, rekao je *Marić* i dodao da se promijenila i struktura

KLJUČNA TEMA, POZITIVNI POMACI I PROPUSTI

Ključna tema u ovom trenutku, o kojoj će se detaljnije govoriti za okruglim stolom, je popis stanovništva u Bosni i Hercegovini, što je ujedno i najvažniji događaj za Hrvatsku, istaknuo je pred-

PRAVA HRVATA U SRBIJI

Govoreći na skupu, predsjednik saborskog Odbora za Hrvate izvan Hrvatske *Ivan Šuker* naglasio je važnost zalaganja države za interese Hrvata izvan domovine. »Mi smo sada članica Europske unije i za Hrvate izvan Hrvatske moramo tražiti veća prava. To se isto tako odnosi i na Hrvate u Srbiji i Vojvodini. Naprosto oni moraju imati ista onolika prava kolika imaju nacionalne manjine u Hrvatskoj«, zaključio je *Šuker*.

iseljenika. »To više nisu baštelci, nego mladi, obrazovani ljudi integrirani u svoje zajednice«, poručio je predsjednik Kongresa.

sjednik saborskog Odbora za Hrvate izvan Hrvatske *Ivan Šuker*. »Tko god misli da će Hrvati imati stabilnost bez trećeg entiteta, grdno se vara. To je politička situacija u

kojoj se svi moramo ujediniti, i politički vrh i oporba». I predstavnik Hrvatskog sabora *Ivo Jelušić* upozorava na važnost skorog popisa stanovništva i ustavnih promjena u BiH. Jelušić je izrazio bojazan da će Hrvati biti najveći demografski gubitnici, te da

će im se broj prepoloviti u odnosu na posljednji popis iz 1991. godine, kada su činili 17 posto stanovništva BiH. »Padne li njihov broj ispod 10 posto, bit će teža pregovaračka pozicija«, upozorio je Jelušić. Složili su se da u BiH nema rješenja ako sva tri

naroda ne budu zadovoljna, te da najveći dio posla animiranja ljudi mora obaviti hrvatska diplomacija. Kao predstavnik Hrvatskog sabora Jelušić je još istaknuo važnost da zastupnici dijasporu u Saboru budu stvarni predstavnici iseljeničke Hrvatske, neovisni od bilo koje političke opcije, izražavajući ključnu težnju da među njima bude što više konsenzusa, a što manje strančarenja. Iseljeničtvo podržava osnivanje Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i donošenje zakona o odnosima s Hrvatima izvan domovine, rekla je predstojnica toga ureda i premijerova izaslanica *Darija Krstičević*. »Nedavnim osnivanjem istimenog Vladinog savjeta napravljen je dodatni korak«, istaknula je i za prosinac najavila njegovu prvu sjednicu. Osim pozitivnih pomaka u radu Kongresa, postoje i

mnogi propusti na koje je ukazao glasnogovornik Kongresa fra. *Šimun Šito Ćorić*. On je sa žaljenjem zaključio kako u Hrvatskoj nije bilo volje da se uvede dopisno glasovanje te da su izostali kvalitetni programi za povratnike. Slabe su bile i reakcije hrvatske diplomacije koja je uglavnom prala ruke od aktivnosti Kongresa, istaknuo je Ćorić.

Predstavnik izaslanstva Hrvatskog svjetskog kongresa u utorak je primio predsjednik Republike Hrvatske *Ivo Josipović*, prilikom čega se razgovaralo o ključnim iseljeničkim temama te o značaju i ulozi hrvatskog iseljeničtva. Predsjednik Republike je čestitajući obljetnicu zahvalio svim članovima na njihovom doprinosu i svemu što čine za dobrobit hrvatskih iseljenika u svijetu.

Dijana Prčić

KAMP TOLERANCIJE U BAČKOJ TOPOLI

Jačanje podunavskog prijateljstva

U Bačkoj Topoli se od 22. do 28. srpnja održava Kamp tolerancije mladih podunavskih regija i gradova, organiziran pod pokroviteljstvom Skupštine i Vlade AP Vojvodine. Ovogodišnji Kamp tolerancije održava se pod geslom »Imidž dunavske regije – imidž moje regije«, a okupio je oko 160 mladih ljudi iz država podunavskog slijeva: Njemačke, Slovačke, Mađarske, Hrvatske, Rumunjske i Srbije.

Cilj kampa je jačanje prijateljskih i partnerskih odnosa podunavskih gradova i regija preko mladih ljudi, podizanje svijesti o potrebi jačanja povjerenja među različitim nacionalnim zajednicama i promicanje Vojvodine kao primjera zajedničkog života. Osim edukacijskih radionica i sportskih aktivnosti, u okviru sedmodnevnog okupljanja mladeži bit će priređen i glazbeno-zabavni program.

Otvarajući manifestaciju, predsjednik Vlade AP Vojvodine *Bojan Pajtić* je, među ostalim, naveo kako se multikulturalnost u Vojvodini »ne doživljava kao filozofski koncept, ili politički program, nego kao dio svakodnevnog života svakog od nas«.

H. R.

Tron i oltar – zaručnički par

I 1.700 godina nakon Milanskoga edikta sprega države i Crkve golica maštu brojnih znanstvenika *
Strah od islama i danas u Europi gori jednakim žarom, iako je velika većina od njezinih 78 posto kršćana
to tek deklarativno * Izostanak molbi za oprost predstavnika Srpske pravoslavne i Katoličke crkve
za učinjena zlodjela njihovih »vjernika« posljedica je straha od politike

Iako je po svojim značajkama bio akt snošljivo-sti, Milanski je edikt i 1.700 godina nakon donošenja ostavio brojna otvorena pitanja u sferi odnosa religije i društva. S ovom konstatacijom vjerojatno bi se složio svaki od dvadesetak sudionika znanstvenog skupa »Europa i kršćanstvo«, koji je u okviru Festivala europskog filma održan 16. i 17. srpnja u Subotici.

ÉGALITÉ NA FRANCUSKI NAČIN

Prvo otvoreno pitanje – na čije zatvaranje sudionici znanstvenog skupa sigurno neće utjecati – tiče se tvrdnje povjesničara religije iz Beograda *Mirka Đorđevića* da je prava narav Milanskoga edikta danas obavijena slojevima stereotipa i neistina. Ističući kako je car Konstantin, kao donositelj toga akta, u pravoslavnom svijetu danas ravan apostolima, Đorđević kaže kako je to u osnovi bio politički kompromis i pragmatičan čin uslijed narastajućeg kršćanstva i sve slabijeg poganstva.

Iako nastao nešto kasnije od kršćanstva, islam je – a i tu će se složiti svaki sudionik skupa – otvorio najkrupnije pitanje, čije buktinje i danas plamte diljem Europe. Po

riječima sociologa iz Novoga Sada *Álpára Losonca* Europa je u biti nastala na temeljima nesnošljivosti spram islama, a mnogi su slavom ovjenčani europski autoriteti, poput *Voltairea* ili *Roterdamskog*, primjerice, pali na pojmu tolerancije kada je riječ o ovoj religiji. Posljedice povijesne netrpeljivosti prema islamu žive i danas gotovo u svakoj državi u kojoj je on prisutan, a jedan od najboljih primjera za to svakako je Francuska u kojoj su ideje slobode, jednakosti i bratstva u praksi pravno ograničene za par milijuna muslimana koji u toj zemlji žive. Ako je Đorđević, na temelju povijesnih činjenica o Konstantinu i znao izreći pravi odgovor, Losonc, niti bilo tko drugi, osim konstatacija o faktičkom stanju, za sada ne mogu ponuditi odgovarajuće rješenje glede ovog potencijalno velikog problema.

ZLOČESTA DJECA APOSTOLA

O treću veliku temu manje ili više okrznuo se gotovo svaki govornik. Riječ je, naravno, o odnosu »trona i oltara«, koji pojam Europe i kršćanstva prati od donošenja Milanskoga edikta. Kao ni kada je riječ o islamu, niti u odnosu države i Crkve

među sudionicima skupa nije ponuđeno jedinstveno rješenje. Otvoreno ili suptilno, iz usta sudionika navirali su suprotstavljeni stavovi glede ovog pitanja. Tako je, recimo, biskup Zrenjaninske biskupije msgr. *László Németh* istaknuo kako je sprega Crkve i države zapravo nužnost, jer, kako je naveo, religija bez političke kontrole države postaje ili indiferentna ili fundamentalistička, a država bez religijskih i vjerskih vrednota apsolutistička i totalitarna. Kao primjer za ovu drugu tezu naveo je fašizam i komunizam.

Međutim, kao i kod same biti Milanskoga edikta, sociolog religije iz Zagreba *Ivan Markešić* podsjetio je na činjenicu da su oni koji su do Konstantinova akta bili proganjani i glave gubili zbog svoje vjere nedugo zatim i sami postali progonitelji. Priskrbivši si u međuvremenu ekskluzivitet tzv. povijesnih crkava tu ulogu, s manje ili više žara (i žrtava), provode do današnjih dana. Primjerice, nekoliko je govornika na skupu javno osudilo uvođenje konfesionalne vjeronauke u škole, prije svega u Srbiji u Hrvatskoj, ali je veoma malo vremena posvećeno pravom problemu glede tog obrazovnog fenomena: ignorantskom, uvredljivom i neravnopravnim odnosu države prema

pripadnicima malih vjerskih zajednica koji se u javnom govoru na prostorima bivše Jugoslavije (napose u Srbiji i Hrvatskoj) najčešće žigošu kao sekte!

Što zbog »podrijetla sudionika«, što zbog suštinske aktualnosti, Hrvatskoj i Srbiji, kao metaforama pojma bivše Jugoslavije, pridana je posebna pozornost glede odnosa Crkve i države. Kod većine sudionika ove su dvije države posebno apostrofirane u kontekstu povezanosti vladajuće politike i dominantne religije, uz, naravno, pominjanje i drugih zemalja juga i istoka Europe. A kada je već riječ o Srbiji i Hrvatskoj, neizbježno pitanje bilo je i njihov nedavni međuosobni rat i uloga crkava u njemu. Navodeći nedavni susret vrha Srpske pravoslavne i Katoličke crkve u Zagrebu Markešić je rekao da je on prošao bez međusobnih molbi za oprost patrijarha *Irineja* i kardinala *Josipa Bozanića* za zločine koje su u ime dvije konfesije činili »vjernici« u uniformama srpske i hrvatske vojske. Markešić je istaknuo kako je za razumijevanje »straha od oprosta« veoma bitno u obzir uzeti i politički kontekst. Kako je naveo, predstavnici crkava u tako osjetljivim stvarima gledaju prije svega

OTVORENIH PITANJA

Skup u Subotici okupio dvadesetak stručnjaka koji se bave religijom

što će na to reći politika, odnosno državni vrh.» Sve dok kršćanstvo ne bude slobodna religija, mi molbe za oprost nećemo dočekati», smatra Markešić. Ističući da je »kršćanski kajati se«, dekan Evangeoskog teološkog fakulteta u Osijeku *Peter Kuzmič* rekao je kako niti molbom za oprost ne bi bila skinuta odgovornost s lidera navedenih vjerskih zajednica. Po njegovim riječima, zločine s početka devedesetih u Vukovaru mogli su spriječiti i svećenici i sveštenici i opatice i monahinje samo da su pozvali vjernike na pohod na zajedničku molitvu. Jedan takav čin, smatra Kuzmič, utišao bi topove i oružje s obje strane. Ali, to nijedna od njih nije učinila.

KRŠĆANSKI BOG MARX

Odgovarajući na tematski upit može li u Europi biti mira bez mira vjerskih zajednica u njoj sociolog religije iz Sarajeva *Ivo Cvitković*

otvorio je posve novu temu. Naime, po njegovom mišljenju utjecaj religije danas je precijenjen, napose kada se u obzir uzme da smo sve više svjedoci stvaranja kapitala kao nove religije. Tom se Bogu – bez obzira je li riječ o funti, euru ili dolaru kao njegovim apostolima (prim. a.) – jednako klanjaju i država i Crkva (sjetiti se nedavnih riječi pape Franje o svećenicima u skupocjenim automobilima). U tom smislu, pitanjem može li se Europa nazvati kršćanskom samo na temelju činjenice da se 78 posto njezina stanovništva tako deklarira Cvitković je na temelju statističkih podataka rekao da čak 90 posto kršćana nedjeljom, umjesto na misu, ide u shopping!

I što (nam) je, nakon rečenoga, onda činiti? Po riječima filozofa iz Subotice *Tomislava Žigmanova* prvo je potrebno suočavanje s istinom o sebi. Ta je istina, bar kada je riječ o baštini Europe, sadržana u činjenicama da su povijest

Starog kontinenta definirale tri ključne stvari koje su generirale Zlo: eurocentrizam (ekskluzivnost u odnosu na drugoga), kolonijalizam (izrabljivanje drugih) i nasilna ubojstva kao način razrješenja susreta s Drugim, kasnije nazvana i genocid. U svemu tome, kaže Žigmanov, nemalu ulogu imalo je i kršćanstvo, ali je priznanje stiglo razmjerno kasno, tek nakon Drugog svjetskog rata, kada su se mnogi opisani zločini odvijali i na tlu same Europe. Po njegovim riječima, tek nakon priznanja vlastite krivnje, moguć je dijalog s drugim. On je istaknuo kako je u tom procesu veoma bitno i vraćanje religijskih zajednica, posebno kršćanskih, svom izvornom poslanju: djelovanju na načelima ljubavi, istine i pravde. Politikolog iz Subotice *Boško Kovačević* smatra kako bi religija, a posebno kršćanstvo, mogli u budućnosti predstavljati ozbiljan poticaj da se ode korak dalje u moralnom preporodu Europe.

On je, međutim, postavio i pitanje kako uskladiti »vjeru i razum« u vremenu koje sve više favorizira moralni individualitet. Jedan od odgovora kojega je ponudio je i da religijske organizacije ne trebaju biti nevladin sektor, ali mogu biti samostalne civilne adrese kako bi ostvarile ne samo dijalog među sobom nego i da bi pridonijele pomirenju različitosti u društvu i afirmaciji temeljnih vrednota življenja. Mnogo je pak, konkretniji, bio *Sergej Flere* sa Sveučilišta u Mariboru, koji kaže da je sprega s državom tzv. povijesne crkve učinila »lijenima i arogantnima«. Stoga on ima praktičan savjet za njih. I nas: »Crkve treba staviti na 'tržišnu utakmicu', jer bi natjecanje između vjerskih zajednica pridonijelo poboljšanju kvalitete vjerskog života u Europi. Drugi pozitivni rezultat bio bi i njihovo, prijeko potrebno, unutarnje profiliranje«.

Z. R.

BRANISLAV BUGARSKI, POKRAJINSKI TAJNIK ZA MEĐUREGIONALNU SURADNJU I LOKALNU SAMOUPRAVU

Ciljevi moraju biti prepoznatljivi

Razgovor vodila: Mila Horvat

Trenutačno su u izradi dvije strategije koje su po mom mišljenju veoma važne za buduće funkcioniranje Vojvodine – strategija međuregionalne suradnje, gdje ćemo se pokušati osvrnuti na ono šta su naši glavni ciljevi u komuniciranju u regijama i strategija razvitka APV

Pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu **Branislav Bugarski** jedan je od ljudi koji imaju viziju Vojvodine kao moderne europske regije koja će svoju konkurentnost moći predstaviti u Europi. U tom cilju nedavno je organizirana i konferencija naziva »4 motora u okviru EU strategije za Dunavsku regiju«, a čiji je domaćin bila Vlada AP.

HR: Kakva su bila očekivanja i kakvi su dojmovi nakon održane konferencije?

Ove četiri regije imaju vrlo ozbiljnu polaznu osnovu. One imaju ozbiljne ekonomije, najjača od njih Baden-Württemberg – ima trinaest puta veći društveni proizvod nego što je to slučaj

u Srbiji. Ideja ove konferencije bila je skupa s Baden-Württembergom približiti tim regijama prostor u kome živimo. Mislim da smo u Vladi APV napravili odličan potez kada smo krenuli još 2011. godine dogovarati taj skup i on je u svom punom obujmu i sjaju održan od 1. do 3. srpnja. Dunavska strategija je bila jedna od tema, ali i europska politika, odnosno politika regije u Europi bila je važna tema. Imali smo goste iz Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, iz mađarskih županija Bács-Kiskun, Csongrád i Baranja i iz rumunjskih županija Timiș i Cara-Severin, dakle one koje se praktički graniče s Vojvodinom bile su s nama tog dana u Novom Sadu, što nam je bilo veoma

važno, da se vidimo i razgovaramo na političkoj razini. Istodobno su se održavale i radionice gdje su se susreli gospodarstvenici. Imali smo i radionice gdje su se susreli ljudi koji pišu projekte prekogranične suradnje, kao i radionice čija je tema bila vezana za klastere, klasterizaciju, društvo zasnovano na znanju, bili su tu ljudi s fakulteta, odnosno sveučilišta, i oni koji se bave obnovljivim izvorima energije. To je bio veoma uspješan projekt i konferencija i sada već planiramo sljedeće korake.

HR: Spomenuli ste kako se na konferenciji razgovaralo o Dunavskoj strategiji. Kakva su vaša očekivanja za Vojvodinu i postoje li planovi na izradi strategije međunarodne suradnje?

Trenutačno su u izradi dvije strategije koje su po mom mišljenju veoma važne za buduće funkcioniranje Vojvodine – strategija međuregionalne suradnje, gdje ćemo se pokušati osvrnuti na ono što su naši glavni ciljevi u komuniciranju u regijama i strategija razvitka APV, i naravno strategija razvitka 45 gradova i općina koje moraju biti gotove do 1. siječnja 2014. godine. Tih 46 dokumenata trebaju nam dati osnovu za rad u okviru Dunavske strategije. Što se same Dunavske strategije tiče još nije donesena odluka kako će izgledati financijski plan, koliko će sredstava biti na raspolaganju, za sada se zna gruba procjena, ne zna se niti koja će biti pravila natječaja, ni kako će uopće biti uprav-

ljano tim sredstvima. Siguran sam da će se to u idućim mjesecima rješavati, a onda ćemo sigurno biti konkurentniji i potruditi ćemo se iskoristiti što veći broj ideja kako bismo napravili kvalitetne projekte i povukli sredstva.

HR: Osim ovih strategija postoje li neke mjere koje se poduzimaju za privlačenje investitora i jačanje gospodarstva u Vojvodini i što se događa s ruralnim područjima koja su nekada bila razvijena?

Potrebna je nova politika u smislu sustavnog postavljanja stvari i razlikovanja između ruralne i urbane sredine. Na žalost u tome nismo napravili značajnije iskorake i pitanje je koliko ćemo s ovom nacionalnom Vladom to biti u mogućnosti uraditi. Sigurno je da se razlika mora napraviti i te ruralne sredine moraju dobiti specifičan tretman. I dalje mislim, a vidim da je to velika želja mog kolege *Gorana Ješića*, da u smislu ruralnog razvitka postavimo nove polazne pozicije, da sredstva kojima raspolažemo ulažemo u infrastrukturu prije svega prehrambene industrije i mislim da to može, bar što se Vojvodine tiče, mnogo značiti za ruralne sredine. Inzistiramo da lokalne samouprave moraju staviti na papir kako one sebe vide u idućih sedam godina, jer će u odnosu na to moći povlačiti sredstva. Do sada nismo koristili instrument planiranja u dovoljnoj mjeri, moramo to promijeniti i biti svjesni da mora postojati crvena nit od ciljeva koji su postavljeni u agendi Europa 2020, preko nacionalnog plana regionalnog razvoja do strategije razvitka Vojvodine, pa do lokalnih strategija razvitka. Ciljevi moraju biti prepoznatljivi.

HR: Na Kopaonik biznis forumu, gdje ste izlagali, zaključeno je kako je novi Zakon o rokovima plaćanja dobar način da se uvede red u plaćanje. Kakvo je vaše stajalište o tome i hoće li i kako će to utjecati na razvitak gospodarstva?

Vi danas imate platiti svoje obveze u roku od 45 dana i ta se obveza i poštuje. Moram zamjeriti Ministarstvu financija Republike Srbije, jer smatram kako mi u javnoj upravi još nismo shvatili da nismo policajci nego uslužni servis. Ako ste uslužni servis i vidite da netko griješi prvo mu treba skrenuti pozornost, a ne odmah ga kazniti. U tom slučaju kada ga opomenete i poslije toga ga kaznite onda to ima smisla. Onda imate razinu sankcioniranja koja je primjerena, a nije primjereno to što se događalo u praksi. Mogu razumjeti da se dogode propusti i pogreške, ali se one mogu i riješiti na jedan korektan način. Mi po tom principu funkcioniramo u Tajništvu za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu. Kada općine i gradovi iz Vojvodine ne ispunje svoje obveze do kraja, a konkuriraju na sljedećem natječaju za sredstva Tajništva, onda od njih zahtijevamo ispunjenje njihovih prvobitnih obveza i onda odobravamo sredstva. To je onda korektan odnos, a ne unaprijed reći da su diskvalificirani jer nisu ispunili svoje obveze, to nas neće odvesti naprijed.

HR: U travnju ove godine predvodili ste izaslanstvo iz AP Vojvodine i boravili u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji gdje ste se susreli s njihovim predstavnicima. Koje su bile teme sastanaka i kakvi su zaključci?

Ti su susreti meni bili iznimno važni, jer je to bio moj

prvi službeni posjet nakon dobivanja, po mom mišljenju časti, da budem član Vlade Vojvodine. Meni je bilo važno otići tamo i izraziti poštovanje prema prijateljima i susjedima i da vidimo koje su teme i na koji način ćemo surađivati u budućnosti. U oba slučaja taj je razgovor bio vrlo konstruktivan i mislim da ćemo podići tu suradnju na višu razinu u skorije vrijeme.

HR: Kada govorimo o prekograničnoj suradnji i povlačenju sredstava iz IPA fondova evidentno je da je Hrvatska tu uradila puno. Koja su područja najaktualnija za prekograničnu suradnju Srbije i Hrvatske?

To je područje gospodarstva, jer smo jedni na druge upućeni, zatim područje poljoprivrede, prehrambene industrije, kulture. Osim toga treba vidjeti gdje su još dodatna područja u kojima možemo surađivati, je li to možda područje zdravstva, socijalna politika. Mi stojimo konzekventno iza politike pomoći izbjeglim osobama i za to su nam naravno potrebni partneri. Jednako tako želimo imati što je više moguće informacija i iskustava da ih razmijenimo i čujemo što su to uradile Vukovarsko-srijemska i Osječko-baranjska županija u procesu eurointegracija Republike Hrvatske, na koji način su radile i kako su postavile sustav. Mislim da, primjerice, Osječko-baranjska županija i njihova agencija s gospodinom *Ribićem* na čelu imaju iskustva vrlo korisna za nas. I u tom smislu ta suradnja će postojati i u budućnosti.

HR: Mislite li da će ta vrsta suradnje osigurati veći broj radnih mjesta s obzirom da stopa nezaposlenosti

i u Hrvatskoj i u Srbiji nije na zavidnoj razini?

Sigurno da će pridonijeti stvaranju preduvjeta da se gospodarstvo razvija. Tu imamo još nekoliko važnih pitanja koja moramo riješiti i na državnoj razini, odnosno Beograd i Zagreb to moraju riješiti. Kako oni budu rješavali ta pitanja mnogo će lakše biti Vojvodini surađivati s ovim dvjema županijama. Sigurno će inteziviranjem kontakata ljudi nalaziti svoje poslovne ideje, to je uvijek tako i nadam se da će tako i biti. Za nas je jedno vrlo važno pitanje kako ćemo riješiti te malogranične dozvole, postoje li, ne postoje, dobivamo različite informacije s terena, ali u svakom slučaju moramo olakšati tijekove robe, usluga i ljudi bar između naših dviju država zato što je to jedan vrlo važan cilj i mislim da to može imati pozitivne učinke.

HR: Vojvodina sada već tradicionalno surađuje i s Istarskom županijom. U Vojvodini se održavaju »Dani Istre« i u Istri »Dani Vojvodine« kao manifestacije, što nam možete reći o toj suradnji?

S Istrom već imamo kontakte, kolege iz Pule bili su naši gosti i sigurno da ćemo u onom dijelu gdje su oni izuzetno napredni, a to je isto proces eurointegracija, surađivati u budućnosti. Što se tiče turizma možemo surađivati, ali nije lako za usporedbu, jer je puno lakše dovesti nekoga na more nego u našu nizinu. Suradnja koja je s Istrom postojala i u prošlosti, kao i suradnja naših ureda u Bruxellesu i suradnja oko aktivnosti koje se tiču različitih organizacija, bila je uvijek dobra i nju ćemo pokušati očuvati i ubuduće.

AMBROZIJA, VELIKI PROBLEM VOJVODINE

Više priče umjesto rada

Vojvodina je područje Srbije koje je najviše ugroženo ambrozijom. Usprkos tome, od 2008. godine u Vojvodini se ne provodi integrirana akcija suzbijanja ove korovske biljke, koja je jedan od najjačih alergena. Koliko je ambrozija opasna najbolje govori podatak da je ona uzročnik više od polovice polenskih alergija, a oko 10 posto stanovništva alergično je na nju

Ambrozija, koja je postala prava pošast za ljude i za poljoprivredno zemljište, u Europu je prenesena iz Sjeverne Amerike kontaminiranim pošiljkama sjemena. Na tlu nekadašnje Jugoslavije prvi je put otkrivena početkom 30-ih godina prošlog stoljeća. U Vojvodini se pojavila koncem 70-ih, a u regiji Sombora 80-ih godina. »Ambrozija je korov koji stvara ozbiljne probleme u poljoprivrednoj proizvodnji, ali s obzirom da je jak alergen, probleme stvara i ljudima. Na početku, 90-ih je godina rasla pokraj ceste, na rubovima parcela, dok je na njivama skoro nije bilo. Međutim, naša posljednja ispitivanja pokazuju kako je danas ambrozija prisutna svuda. Ona niče od travnja do listopada. Njeno cvjetanje počinje upravo sada i završava se u kolovozu i zato je sada pravo vrijeme za njeno suzbijanje. Osim kemijskih sredstava, koja se koriste na poljoprivrednim površinama, za naselja, dvorišta i druge urbane površine važno je košenje. Treba znati kako jednokratno košenje ne rješava problem, već se košenje mora raditi višekratno. I naravno, efikasna mjera – čupanje ambrozije. Nećemo se problema ambrozije lako riješiti, ali moramo svake godine raditi na njenom suzbijanju«, kaže mr. Gordana Forgić, stručnjakinja za zaštitu bilja u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sombor. Ona primjećuje kako upravo široka kontinuirana akcija u borbi protiv ambrozije nedostaje i da se više priča nego što se radi.

NAJVIŠE POLENSKIH ALERGIJA ZBOG AMBROZIJE

Da je ambrozija široko rasprostranjena u Vojvodini i da često zauzima velike komplekse, najčešće na slobodnim i otvorenim staništima, potvrđuju i u Pokrajinskom tajništvu za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu okoliša. Ambrozija kao korov raste na poljoprivrednom zemljištu zajedno sa sojom, šećernom repom, kukuruzom, suncokretom, i utječe na smanjenje prinosa, ali i na poskupljenje proizvodnje zbog troškova njenog suzbijanja. Drugi problem su alergijska svojstva ovog korova. U Pokrajinskom tajništvu za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu okoliša navode za »Hrvatsku riječ« podatak da je polen ambrozije uzročnik u 50 do 60 posto svih polenskih alergija. Kod osjetljivih osoba 8

KONTINUIRANO MJERENJE

U laboratoriju za palinologiju, Departmana za biologiju i ekologiju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu, saznajemo kako su dnevne koncentracije polena ambrozije najveće od 20. kolovoza do 10. rujna. Godišnje tijekom 30 do 40 dana koncentracije polena ambrozije prelaze razinu koja je dovoljna da izazove simptome alergijske reakcije kod osjetljivih osoba. Ukupna količina polena ambrozije koja se zabilježi tijekom godine najveća je u Bačkoj i Srijemu, dok su u Banatu nešto niže, rečeno je »Hrvatskoj riječi« u tom laboratoriju.

do 20 polenovih zrna u jednom kubičnom metru zraka može izazvati jake reakcije, a samo jedna biljka ambrozije proizvede do 8 milijardi polenovih zrna. Najčešće obolijevaju djeca i mladi, a 80 posto osoba je alergično prije 14. godine. Liječnici s kojima smo razgovarali kažu kako su simptomi alergije na ambroziju najčešće kihanje, svrab i začepljenost nosa, a ponekad i gubitak osjetila mirisa. Nekad se istovremeno javljaju i svrab i peckanje u očima uz crvenilo i pojačano suzenje, a može se pojaviti i napad astme, odnosno kašalj, otežano disanje. Kakve probleme stvara ambrozija najbolje znaju oni koji se u godini tjednima bore s ovom alergijom.

NOVCA NEMA, ALI IMA EU FONDOVA

Polen ambrozije raznosi se putem vjetera nekoliko desetina, pa i stotina kilometara. Jasno je onda zašto borba protiv ambrozije nema smisla ukoliko se svede na pojedinačne akcije. No, integrirane akcije na području Vojvodine nema već pet godina, jer jednostavno novca za to nema. Široka akcija suzbijanja ambrozije u Vojvodini provedena je u 2008. godini i za nju je bio zaduženo tadašnje Pokrajinsko tajništvo za oko-

liš i održivi razvoj. Akcijom je bilo obuhvaćeno više od 2.300 hektara. Pokošeno je 65 posto tih površina, a kemijskim sredstvima tretirano je 35 posto. Od te 2008. godine u pokrajinskom proračunu više nema namjenskih sredstava za suzbijanje ambrozije, pa takvih akcije više nije ni bilo.

Gordana Forgić

Tamo gdje nema našeg novca šansa je potražena u projektima Europske unije, jer zaštita okoliša u cilju zaštite zdravlja ljudi i životinja predstavlja jedan od važnijih prioriteta EU. Tako Pokrajinsko tajništvo za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu okoliša u suradnji s Fondom »Europski poslovi« AP Vojvodine, Gradom

Somborom i Gradom Bajom (Mađarska) realizira projekt »Podrška životnom okolišu bez alergena«. Kroz njegovu realizaciju, koja je počela listopada 2011. godine akcijom mehaničkog i kemijskog suzbijanja ambrozije, obuhvaćeni su Zrenjanin, Sombor, Vrbas i Srijemska Mitrovica. U prošloj godini ambrozija je suzbijana na 125 hektara, a u ovoj je plan 315 hektara. »Ovim je projektom predviđeno uništavanje ambrozije na 440 hektara na javnim povr-

zakonski su regulirale obvezno suzbijanje ambrozije. Poučeni tim primjerima i u Srbiji je Uredba o mjerama za suzbijanje i uništavanje korovske biljke ambrozije donesena 2006. godine i ona obvezuje sve vlasnike ili korisnike zemljišta da uništavaju ambroziju. Da to u praksi baš i ne ide tako lako vidljivo je na svakom koraku, jer se ambrozija često vidi u dvorištima, na zapuštenim placevima, »ničijim« putovima... A procedura je jasna. Komunalni inspek-

EKSPANZIJA AMBROZIJE

Ambrozija je biljka u ekspanziji u skoro cijelom svijetu. Rasprostranjena je u većini europskih zemalja, a zemlje panonsko-karpatkog bazena su posebice ugrožene. Ambrozija je termofilna biljka i niče tijekom cijelog ljeta, što otežava njeno suzbijanje. Sjemenke svoju klijavost u zemljištu mogu zadržati i do 40 godina.

šinama. Osim toga mjeri se i koncentracija polena kako bismo upozorili ljude koji su alergični«, kazala je nedavno na prezentaciji ovog projekta u Novom Sadu *Tatjana Đurić* iz Pokrajinskog tajništva za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu okoliša. Nažalost, ovaj projekt, u koji je uloženo 390.000 eura, ove se godine privodi kraju, a tretirane površine samo su mali dio vojvodanskog prostora na kome raste ambrozija.

(NE)EFIKASNA UREDBA

Zemlje u našem okruženju zbog rasprostranjenosti i negativnog utjecaja ambrozije

tori obavještavaju vlasnike ili korisnike parcela na kojima je ambrozija o obvezi njenog uništavanja. Ukoliko se po nalogu komunalnog inspektora ne postupi u roku od sedam dana obavještava se fitosaniarni inspektor Ministarstva poljoprivrede, koji donosi rješenje o obveznom uništavanju ambrozije i to odmah. Ukoliko vlasnici ili korisnici to ne učine sami, uništavanje ambrozije bit će urađeno o njihovom trošku. »Jako je važno ne dopustiti da ambrozija donese sjeme, a naročito ne polen. Da se to ne bi dogodilo važno je sada uništavati ambroziju. Kada u kolovozu ambrozija već donese polen, onda sve te mehaničke mjere čak pridonose širenju polena i tada je efikasno samo kemijsko tretiranje«, upozorava Forgić i ističe kako još uvijek nismo dovoljno svjesni problema koje donosi ambrozija.

Zlata Vasiljević

UMJESTO AMBROZIJE CVIJEĆE

»Mogla bi sada lokalna samouprava napraviti akciju s javnim komunalnim poduzećem – kilogram ambrozije u zamjenu za sadnicu ili saksiju svijeća. Svako tko donese kilogram ambrozije iščupane iz korijena bio bi time nagrađen«, predlaže Forgićeva način da se građani potaknu na uništavanje ambrozije.

POZOR: opasna nizbrdica!

Ministarstvo financija će od početka sljedećeg mjeseca blokirati transfere svih lokalnih samouprava čija poduzeća ili ustanove ne potpišu sporazum o reprogramu ili ne izmire porezne dugove, odlučila je Vlada Srbije. Ministar financija *Mladen Dinkić* time je najavio »nultu toleranciju« za financijsku nedisciplinu.

Dinkić je proljetos već zao-rao po tom drumu, kada je zatražio da se javnom poduzeću »Putevi Srbije« blokira račun zbog neuplaćenog poreza. Zapravo, tada je javnost uočila mnogo veći problem. Spomenuto poduzeće na nevjerojatan način pet godina nije vršilo naplatu državnog poreza, mislili su da se zakon ne odnosi na njih...

No, kod ovog poduzeća su političari umiješali svoje prste, tako da je naplata poreza na dodanu vrijednost počela tek od ovog srpnja, dok je upravo pod pritiskom Ministarstva financija Porezna uprava odblokirala račun »Puteva Srbije«. Dinkićev kabinet je, dakle, na koncu politički odblokirao poduzeće pod ingerencijom ministarstva *Milutina*

Mrkonjića, nakon dogovora o oprostu duga. Porezna uprava nije željela biti dio tog političkog dila, ali će astronomski dug od 25 milijardi dinara (preko 200 milijuna eura) poduzeća koje vodi kadar SPS-a *Zoran Drobnjak* ipak biti otpisan. Ako vam je ime Zorana Drobnjaka odnekud poznato, to je iz jedne optužnice Tužiteljstva za organizirani kriminal.

SOLOMON DO SOLOMONA

»Solomonsko« rješenje politička elita našla je u tome da dug JP Puteva Srbije pretvori u javni dug. Šef zastupničkog kluba Srpske napredne stranke *Veroljub Arsić* rekao je kako se radi o dugovima koji su nastali odgovornošću prethodne vlade, što je istina, kao i to da ispada kako sadašnja vlast prebacuje vrući krumpir na porezne obveznike. Zašto?

Ceste su strateška odrednica. Uvriježeno je mišljenje da zemlja bez dobrih cesta smanjuje gospodarsku aktivnost, transport, trgovinu i da to sve skupa rezultira lošijim životom građana. Zato je Stalna

konferencija gradova i općina pozvala Vladu Srbije da nađe rješenje za održavanje putne infrastrukture, jer je Vlada zacrtala dodatno umanjenje financiranja za održavanje cesta. Problem se pojavio jer su, pokraj obveze održavanja lokalnih cesta, gradovi i općine postali dužni održavati i regionalne ceste. Za 6.000 kilometara regionalnih cesta, koje se sada nalaze u nadležnosti lokalnih samouprava, bilo je predviđeno 500.000 dinara po kilometru ceste, ističe SKGO. Ceste u Srbiji najvećim su dijelom izgrađene u periodu od 1962. do 1985. godine. Gradovi i općine ponovno traže da im se omogući da imaju prihode kao i ranije, kojima su mogli financirati održavanje cesta. Time se omogućuje i da putari ne ostanu potpuno

bez posla, a firme u kojima rade ne odu u stečaj. Ta sredstva su dobivana od poznatih »parafiskalnih« nameta koji su u jednom trenutku izbrisani, pogadate na inicijativu kojeg glazbeno talentiranog ministra. Dakle, uživo promatramo pokušaj da se sitom zahvati voda.

RASTROJSTVO

U konačnici, stvar je totalno shizofrena. Država vrši velik pritisak na javna poduzeća koja su u dugu. To se ne odnosi na Puteve Srbije kojima se oprašta dug, a zauzvrat se dodatni troškovi nameću lokalnim samoupravama. Poseban specijalitet priče je da je 1.450 kilometara državnih cesta drugog razreda povjereno na upravljanje pokrajini, uz mali detalj, da

»Ispada da je višestranački sustav u Srbiji katastrofalan za infrastrukturne projekte« – izjavio je ministar Dinkić * Članovi ove troćinke su, osim njega, i ministri Milutin Mrkonjić te Velimir Ilić, dok Srpska napredna stranka samo prebacuje vruće krumpire

se zaboravio osigurati izvor financiranja za taj posao!?

Brojke, pak, nisu male. Poređenja radi, ministar prometa *Milutin Mrkonjić* je izjavio da za održavanje cestovne mreže Srbije nedostaje dodatnih deset milijardi dinara (88 miliona eura) godišnje, jer je za održavanje oko 15.000 kilometara cesta potrebno oko 15 milijardi dinara, a sada je na raspolaganju svega 5,5 milijardi dinara.

VELIKO SPREMANJE

S obzirom da se političko klupko kotrlja i ovih vrućih mjeseci u nepoznatom smjeru, sve je sada upitno. Ministar za kojeg se ne zna hoće li to biti i na jesen, Mladen Dinkić, izjavio je da će ključna tema razgovora o rekonstrukciji Vlade biti organizacija sustava za

realizaciju infrastrukturnih projekata.

»Potrebno je veliko spremanje oko realizacije infrastrukturnih projekata. U pitanju su i ceste, željeznica, energetika i navodnjavanje. Ne može dalje ovako«, kazao je Dinkić u Skupštini Srbije tijekom rasprave o amandmanima na rebalans državnog proračuna i dodao:

»Ispada da je višestranački sustav u Srbiji katastrofalan za infrastrukturne projekte«. Da bi to potkrijepio, rekao je da je od azerbajdžanske kompanije Azvirt, koja gradi autocestu u Srbiji, saznao da mi imamo potpuno drugačije i niže standarde za kvalitetu asfalta od drugih zemalja: »Kazali su mi da mogu uraditi mnogo bolji asfalt, s tri različita sloja, a Srbija traži da se urade dva jednaka sloja«, kazao je Dinkić.

VELJA MONITOR

Nadgledanjima se, između ostalih, bavi i Ministarstvo građevinarstva i urbanizma koje je najavilo da će u najskorije vrijeme formirati inspekciju za provjeru tvrtki koje se javljaju na tendere tog Ministarstva.

»Veliki broj tendera, ne samo u Leskovcu već i čitavoj Srbiji, namjerno se obara što onemogućava normalno i pravovremeno razvijanje gradova u unutrašnjosti«, rekao je ministar *Velimir Ilić*.

O simptomatičnoj izjavi o slojevima asfalta se nije oglašavao, kao niti ranijim poznatim poukama o »kraduckanju«. U očajanju nad kolosalnom nesposobnosti naših političara, izlaz se može tražiti i tamo gdje ga realno nema.

PRIVATIZACIJA?

Miroslav Prokopijević, ekonomski analitičar beogradskog Instituta za ekonomske studije, kaže da vlast namjerno održava u životu javna poduzeća jer su ona unosan partijski plijen, putem kojih se godišnje iz džepova građana Srbije isisava čak oko milijardu eura. On se stoga zalaže za privatizaciju državnih i javnih poduzeća, kao rasadnika neodgovornosti, malverzacija i rasipanja tuđeg novca u svojoj izjavi za Slobodnu Europu.

Naravno, glavno pitanje glasi - kako da imamo povjerenje da bi ljudi koji su sustavno kroz cijelo desetljeće srozali cijeli prometni sektor sada nakon privatiziranja uradili nešto korisno i pametno s dobijenim novcima?

HRVATSKA

Od zapadnog susjeda i starijeg brata po EU-integracijama,

naše matice, uvijek se može nešto naučiti. Naime, hrvatske autoceste idu u koncesiju na pedeset godina kako bi se zemlja spasila od financijskog kolapsa. Vlada Hrvatske je donijela odluku da se hitno krene u traženje ozbiljnog partnera koji će preuzeti autoceste.

Hrvatska oporba se s time nikako ne slaže, objavivši kako je krenula posljednja faza rasprodaje Hrvatske. Vladi su poručili da onaj tko potpiše odluku o davanju auto-cesta u koncesiju može odmah sam »krenuti prema Remetincu«. Za 1024 kilometara auto-cesta od istočne granice preko Osijeka do Zagreba, Rijeke i Splita, država bi trebala odmah dobiti između 2,4 i 3,2 milijarde eura, dok je izgradnja iznosila 5,5 milijardi eura. U hrvatskoj vladi tvrde da drugog rješenja nema, jer uskoro stiže otplata kredita koje poduzeća koja se brinu o auto-cestama jednostavno ne mogu vraćati.

KONAČNICA

Treniranje porezne strogoće je neumitno, prodaja cesta i strateške infrastrukture će možda biti iznuđen potez. No, najgora od svega je neodgovornost i selektivnost. Teško je naći logiku po kojoj se jednom poduzeću dopušta da niz godina niže financijske afere i skandale. Još će nam teže biti kada to sve dođe na naplatu, jer kao što vidimo, trend je da se sve obveze prebace na teret građana. A rekonstrukcija vlade je zapravo priča o upravljanju javnim financijama. Krenuli smo putem kojim se rjeđe ide. Ostaje vidjeti kamo on vodi, u Grčku, Španjolsku, Tunis? Priča o cestarima je jako znakovita.

Nikola Perušić

ZAŠTITNIK GRAĐANA U PRIGRADSKIM MJESNIM ZAJEDNICAMA

Jednako (ne)poštovanje prava građana

Tijekom protekla tri mjeseca u 18 izvangradskih mjesnih zajednica zaštitniku građana obratio se 141 sugrađanin, s najčešćim pitanjama iz područja građanskog prava, rada javnih službi i poduzeća, u svezi s mirovinama, imovinsko-pravnim pitanjima, te iz područja socijalne skrbi

Mještani u prigradskim mjesnim zajednicama suočeni su sa sličnim problemima poput sugrađana u urbanim dijelovima kada je riječ o poštovanju prava građana, (ne)činjenjem tijela uprave i javnih službi, te kršenju drugih ljudskih prava, zaključak je zaštitnika građana u Subotici. Naime, u suradnji s uredima mjesnih zajednica, djelatnici Ureda zaštitnika građana Grada Subotice tijekom protekla tri mjeseca obilazili su 18 prigradskih mjesnih zajednica gdje su primali građane, njihove pritužbe i predstavke. Tom se prilikom zaštitniku građana obratio 141 sugrađanin, a najčešća pitanja bila su iz područja građanskog prava, pitanja koja se tiču javnih službi i poduzeća, potom u svezi s mirovinama, imovinsko-pravnim pitanjima, te iz područja socijalne skrbi.

U GOLDEN GARDENU ŠEST MJASECI BEZ PLAĆA

Pitanja iz područja radnih odnosa odnosila su se na zakonitost zapošljavanja, raskid radnog odnosa, proglašenja tehnološkim viškom, napla-

Ljiljana Vuković Simić i Zlatko Marosiuk

te zaostalih plaća. »Obratili su nam se građani s pitanjima vezanim uz višegodišnje probleme u 'Severu', kao i 50 zaposlenika u 'Golden Gardenu' u Tavankutu koji u posljednjih šest mjeseci nisu dobili plaće. Također, aktualiziran je stari problem stečaja ABC Food iz Ruskog Krstura. Naime, više od 300 sezonskih radnika iz okolice Novog Žednika, Čantavira i Starog Žednika su u Ruskom Krsturu u poduzeću ABC Food preko studentske zadruge iz Kule, radili poslove branja i sortiranja paprike, međutim oni su prevareni i taj rad im nikada nije bio isplaćen. Izvršena je prijava njihovih potraživanja koja su time ušla u stečajnu masu, te ukoliko u

stečaju bude raspodjele nekih sredstava, možda će dobiti svoj novac«, kazao je **Zlatko Marosiuk**, zaštitnik građana Grada Subotice.

U području imovinskog prava najčešća pitanja su bila u svezi s neriješenim imovinsko-pravnim odnosima, međama, diobama zemljišta nakon prodaje, upisa vlasništva i korištenje tuđe zemlje, dok su se u području zdravstvenog osiguranja od ukupno tri predmeta dva odnosila na uvođenje u obvezno zdravstveno osiguranje po osnovi poljoprivrede vlasnika poljoprivrednog zemljišta većeg od 0,5 ha, a nakon gubitka zaposlenja ili prava kod Nacionalne službe. »Riječ je o ljudima koji su svojodobno

bili zaposleni u nekim tvrtkama, a istodobno su imali manji komad zemlje pa su se dodatno bavili poljoprivredom. Sada im je taj dio zemlje otežao položaj, jer svakoga tko posjeduje više od pola hektara bez dokaza da se bavi poljoprivredom, Fond za zdravstvo vodi kao obveznog osiguranika. Pri tome ljudi su izgubili i posao u poduzeću, preko kojega su imali plaćeno obvezno osiguranje, te su se sada pojavili i nagomilani dugovi«, kaže Marosiuk.

24 PREDSTAVKE NA RAD JAVNIH PODUZEĆA

Na račun rada javnih službi i javnih preduzeća zaštitniku građana su upućene 24 predstavke. Protiv komunalne inspekcije jedan predmet u Bajmoku, za koji nije pokrenuta pritužba, a tiče se neriješenih odnosa suvlasnika kuće. Na Paliću je 13 sugrađana podnijelo predstavku protiv JKP »Vodovod i kanalizacija«, a riječ je o stanovima bivših radnika tvrtke »Podrum Palić«, koji su vodu dobivali iz bunara poduzeća. Kako je »Podrum Palić« u stečaju i ne plaća struju, upitna je i opskrba vodom, te je na inicijativu

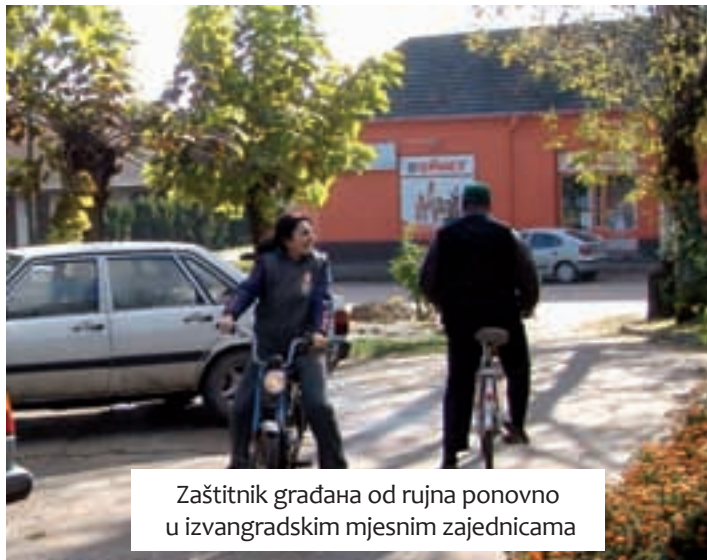
Ureda zaštitnika građana u »Vodovodu« nađeno rješenje prema kojemu će ovih 13 stanova dobiti grupni priključak na javni vodovod.

Mještani Verušića i Novog Žednika podnijeli su devet predstavi protiv AD »Telefonije«, a odnose se na štetu na parcelama koje je ovo poduzeće napravilo uvođenjem plinovoda.

»Svojedobno je bilo osnovano povjerenstvo koje je utvrđivalo štetu nastalu na parcelama prilikom plinifikacije, međutim, budući da je povjerenstvo bilo formirano na 12 mjeseci nije uspjelo u tom razdoblju procijeniti štetu u svih 12 mjesnih zajednica kuda je prolazio plinovod. Drugi problem je nastao kada je AD »Telefonija« otišla u stečaj, građane nitko nije informirao o tome što se događa, a u međuvremenu su »Srbijagas« i Pokrajinski fond za kapitalna ulaganja preuzeli dugovanja prema oštećenim građanima. Tako da je, prema informacijama iz »Srbijagasa«, sada pri kraju prikupljanje validne dokumentacije za građane iz Verušića i Novog Žednika, a obavijestit ćemo i ostale građane koji se nalaze na popisu kako bi mogli ostvariti svoja prava na naknadu štete«, kazala je *Ljiljana Vuković-Simić*, zamjenica zaštitnika građana.

»Osobno, najviše mi je žao što u predmetu »Elektrovojvodine« nismo uspjeli pomoći našoj sugrađanki iz Tavankuta, kojoj je ne samo isključena struja već je i skinut strujomjer. Međutim, riječ je o dugogodišnjem nagomilanom dugu koji je u izvršenju, te nismo mogli intervenirati. U šest predmeta

smo se vodili kao nenadležni, a to su problemi u samim mjesnim zajednicama, primjerice neasfaltirane ulice, nemogućnost prolaska kombajna pored autoceste i, još jedan stari problem, Kačmarski put

Zaštitnik građana od rujna ponovno u izvangradskim mjesnim zajednicama

u Bajmoku. Ovdje je najveći problem uklanjanje deponija smeća kojim po projektu prolazi dio puta, a za koji su troškovi ogromni«, kaže Zlatko Marosiuk.

ZAŠTITNIKA GRAĐANA POGODILO SIROMAŠTVO NA SELU

Prema njegovim riječima, o propadanju i devastiranju sela najilustrativnije govori 12 predmeta iz područja socijalne zaštite. »Ovi predmeti, odnosno položaj naših sugrađana najviše me je pogodio. Jedno je kada čitate o položaju našega sela, a drugo kada se osobno upoznate s položajem i problemima naših sugrađana. Tu smo činili makar i ovo malo što možemo, govorili o pravu na socijalnu skrb, davali savjete o pravu na socijalnu pomoć, jednokratnu novčanu pomoć, a u stručnom dijelu pomagali koji dokumenti se

podnose uz ove zahtjeve, pa i sami popunjavali i pisali zahtjeve«, naglasio je Zlatko Marosiuk.

Osim primanja građana u izvangradskim mjesnim zajednicama, u Bajmoku

je zaštitnik građana održao sastanak s Udruženjem izbjeglih iz Hrvatske na kojemu ih

je upoznao o postupku legalizacije objekata i odjave prebivališta u Republici Hrvatskoj koja se treba provesti do 31. prosinca ove godine. A na inicijativu Mjesne zajednice Novi Žednik bit će ponovno organiziran sastanak (prvi nije uspio) s predstavnicima MUP-a zbog primjedbi građana na sigurnost u selu.

Ured zaštitnika građana planira od rujna nastaviti posjete izvangradskim mjesnim zajednicama, jer ocjenjuju kako su oni potrebni. S tim u svezi zanimljivo je da se zaštitniku građana tijekom protekla tri mjeseca u Đurđinu i Bačkom Dušanovu nije obratio niti jedan mještalin, u Čantaviru se obratio tek jedan, a na Kelebiji dva. Nasuprot tome u Hajdukovu se obratilo 26 građana, a u Tavankutu 23.

S. Mamužić

Temeljem članka 10. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica – Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš u postupku legalizacije »Dogradnje i prenamjene skladišta u proizvodni objekt namjene proizvodni pogon stiropora i nadstrešnice za reciklažu« na katastarskoj čestici br. 14977 k.o. Novi grad u ulici Anke Butorac br. 30, Subotica.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 26.07.2013. do 06.08.2013. u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš u postupku legalizacije »Dogradnje i prenamjene skladišta u proizvodni objekt namjene proizvodni pogon stiropora i nadstrešnice za reciklažu« ovom nadležnom tijelu.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 26. srpnja do 1. kolovoza

26. SRPNJA 1890.

Rođen je *Lazar Stipić*, spisatelj, publicist, urednik i upravitelj Gradske knjižnice. Isprve je dopisnik budimpeštanskih i bečkih novina iz Subotice, a potom urednik »Nevena«, »Naroda«, »Istine«, »Borbe« i književnog časopisa »Glas«. Piše pjesme, pripovijetke, drame i rasprave. Objavio je dvije zbirke pjesama, dvije studije i dr. Umro je 14. svibnja 1944.

26. SRPNJA 2006.

Tijekom prikaza knjige »Vojvodina« *Dragomira Jankova*, među ostalim je istaknuto: »Godine 1918. u vrijeme nastanka Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnos razvijenosti Vojvodine i Slovenije bio je 1 : 1. Tako je bilo i pri kraju SFRJ, a s ukinjanjem autonomije 1990. pa do prevrata 2000. taj odnos je iznosio 1 : 8.«

27. SRPNJA 1699.

Barun Nehem, bivši zapovjednik Segedina, pismeno je potvrdio da su kapetani pograničnih militara *Luka Sučić* i *Đuro Vidaković* vjerno i bez i jedne krajcare nadoknade obnašali vojne dužnosti, te da su se hrabro borili do sklapanja primirja.

27. SRPNJA 1994.

Na Trgu žrtava fašizma otkriveno je poprskanje pionira srednjoeuropskog filma *Aleksandra Lifke*, koji je ondje 1910. godine otvorio prvi kino. Također,

od tada se, njemu u čast, svake godine na Filmskom festivalu Palić dodjeljuje »Nagrada Aleksnadar Lifka« za doprinos europskoj kinematografiji.

27. SRPNJA 1998.

U HKC »Bunjevačko kolo« predstavljena je prva zbirka pjesama pjesnika *Tomislava Žigmanova* »Raskrivanja«, tiskana nakladom dvotjednika »Žig«.

28. SRPNJA 1751.

Tijekom te godine Magistrat varoši Sveta Marija (Subotica) među ostalim izrekao je i sljedeće dvije presude: Prema prvoj, zbog krađe konja, pastir *Ivan Čolak* prošao je kroz tri stupnja saslušanja; stezanje palca, navlačenje »španjolske čizme« i istezanje ruku užetom. Budući da je priznao krivnju, osuđen je na smrt vješanjem. Prema drugoj, *Stojanu Čučiću*, pristupniku povratniku – iščupan je jezik.

28. SRPNJA 1895.

Ministarstvo trgovine odobrilo je statut Zanatskog udruženja subotičkih zidara, za čijeg predsjednika je, na prethodno održanoj osnivačkoj skupštini, izabran *Šime Dulić*.

29. SRPNJA 1831.

U gradu je izbila teška epidemija kolere, zacijelo najteža i najveća od nastanka grada. Unatoč blagovremeno poduzetim preventivnim mjerama, prema jednom dokumentu iz Historijskog arhiva Subotice u

gradu je oboljelo oko pet tisuća ljudi, od kojih su do 9. listopada iste godine umrle čak 3.584 osobe.

29. SRPNJA 2008.

Hrvatsko nacionalno vijeće je za direktora Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« izabralo *Ivana Karana*.

30. SRPNJA 1879.

Prigodnom svečanošću pješacima je predan na uporabu novopopločani glavni gradski trg ispred Gradske kuće.

30. SRPNJA 1890.

Okončana je gradnja prve Palače pravde, čiji je temeljni kamen položen 12. listopada 1889. godine. Podignuta je naspram zgrade Željezničkog kolodvora.

30. SRPNJA 1945.

Dnevnik »Hrvatska riječ« objavio je napis o djelovanju subotičkog Pravnog fakulteta između dvaju svjetskih ratova. Za dva desetljeća postojanja na ovaj je fakultet (u sklopu Beogradskog sveučilišta) upisano 4.416 studenata, od kojih je 1.450 steklo diplomu pravnika.

30. SRPNJA 1993.

Inflacija je u srpnju 1993. godine bila 3.200 posto veća no u prosincu 1992. Isplaćena srpanjska mirovina u prosjeku je iznosila 133 milijuna dinara, a jedan primjerak »Subotičkih novina« koštao je 1.800.000

(milijun i osamsto tisuća) dinara.

31. SRPNJA 1743.

Na prvoj službenoj sjednici Gradskog vijeća (Magistrata) slobodne i povlaštene kraljevsko-komorske varoši Szent Mária (Sveta Marija, Subotica), za prvog suca (tada pročelnika grada) izabran je plemeniti *Stipan Vojnić*.

31. SRPNJA 1857.

Rođen je *Ilija Kujundžić*, kapelan, kateheta, isprve suradnik, kasnije urednik većeg broja listova i časopisa (»Neven«, »Danica« i dr.), bunjevačkih i šokačkih preporodnih glasila, zagovornik uvođenja materinskog jezika u pučke škole. Objavljuje pod pseudonimom – Gromović.

1. KOLOVOZA 1921.

Rođen je spisatelj, glazbenik i pedagog *Pavao Bačić*. Autor je dviju zbirki satiričnih stihova i knjige pripovjedaka »Smrti usprkos«, te monografije »Pere Tumbas Hajo – umjetnik tamburice«. Komedija »Salašari silom varošani«, te desetak njegovih dječjih igrokaza, doživjeli su mnoge izvedbe na profesionalnim scenama Jugoslavije. Umro je 22. lipnja 1984.

1. KOLOVOZA 1979.

Subotički korzo, duž Ulice Borisa Kidriča, zatvoren je za promet, te je time na opću radost i odobravanje Subotičana – prepušten pješacima.

Kolubar žita na dozrijevanju

Žito za sime

Od pamtivika su ljudi uočili da se i za odra-njivanje litine sime mora brižno izabrati, jel čim je sime jače, krupnije, u kojem ima života, od njega se mož nadat i većem i zdravijem rodu. Zato su od pamtivika ratari za sijanje žita izbirali najlipča zrna. Kad su se na kraju XIX. vika latili odra-njivanja sorte bankut, ono su friško pokazalo da je do tog vrimena ode odra-njivanja najbolja sorta žita, a da njim tako i ostane starali su se da za sime ostave što lipča zrna. Bankut je za ondašnje prilike davalo dobar rod, a tisto od njega skuvano ili pečeno bilo je dotleg najboljeg šmeka (ukusa) naspram drugi žita. Ovo žito je rodilo na stabaljki često višljod od podrug metera, pa mu je slama bila izdašan nastor (stelja) za josag.

ČIŠĆENJE ŽITA

Kad su u žitištu izabrali kolubare sa najlipčim vlatovima to žito su ostavili na nogama, odljučili ga tako da su podigdi stabaljke za sime obmotali ufarbanom vuni-

com i ostavili da vlatovi zriju maltene dok se zrna iz njega ne počmu sama od sebe kruniti. Žito za sime su i najprija ovrli, a da se ne izmiša sa drugim žitom onda su u kasli (vršalici) put žita (od gruvača do šipovaka) očistili od drugi zrna da se ne izmišaje sa simenom.

Bilo je risara koji su se paštrili da se pogode (ugovore) raditi ris u pitomim dolinama Panonije, pa kad su se vraćali kući poneli su makar toliko žita u svoj kraj da njim dotekne za sime, da njim donese bolji rod u njevoj manje rodnoj zemlji, da imadu finiji krov i kolače. Dok fabrike nisu pravile ručne trijore (naprave za čišćenje zrna žitarica), poljodilci su ga očistili kako su znali i mogli – rukama od sitniji (nerazvijeni) vršni zrna (šuljka), trunja i od simena korova. Jedan od česti adeta čišćenja simena bio je da su ga istresli u veliko korto, za pranje košulja (rube-nine). Oko korta su posidala čeljad pa su rukama iz zrna otrabili trunje i simena drugi raslinja koja rastu u žitu i oko njega. U čišćenju na suvo su

najviše pazili da istribe i izbace sime kukolja i palamide. U pismenima ima opisa da su žito pokvasili, oprali vodom i odilili isplivalo trunje i primese, a krupnija istripljena zrna osušili za sijanje. Tako su se podigdi očistila i zrna žita za meljavu. Brašno najbolje pokaže kakvoću žita u ispečenim kolačima (npr. pogače ukiselo – s kvasnim tistom i dr.). Ni u pismenima, a ni u pripovidanju se ne spominje da su u našem kraju žito za sime i meljavu prali od trunja i primesa.

PROMINA SIMENA

Iz iskustva se zna da se i zrna raslinja vrmenom izfajziju (gube dio sorte odlike), a to se pokazalo na sve manjem i sitnijem rodu. Zato su i naši podikoji poljodilci s vrmena na vrime prominili i sime žita, makar iz njiva komšinskog atara, iz zemlje s drugačijim odlikama, da je više ili manje piskovita, bogatija s humusom i sl.

U tridesetim godinama prošlog vika već je bilo veli-

ki gazda koji su pod stručnim nadzorom za sime sijali žito bankut. Poljodilci su kupovali ili minjali za svoje žito npr. davali su dva kile svog (merkantilnog) bankuta za jednu kilu simena. To su začeci naveliko odra-njivanja simena žitarica. U našem kraju po odra-njivanju simena žita bio je jedan od začetnika gazda Lazo Bešlić sa majurom na Šari, okrajku pustare Babapusta (Aleksa Šantić). Veco Jaramazović i drugi Đurđinari su sridinom trideseti godina kod Bešlića minjali sime bankuta.

U pismenima se spominje da su podigdi napridniji poljodilci vršili naklijavanje simena žita (nakvašena zrna posijana u zemlji ubrzavaju friško klijanje). U subatičkom ataru se ne spominje da je iko tako izadustiro (udesio) sime prije sijanja.

U Bačkoj su se posli I. svickog rata poljodilci privatili zaprašivanja žita živinim praškom: porzol i arzopac, da posijana zrna u zemlji sačuva-je od štetnika.

SA ROGLJA

Pacovanje simena žita

Jedan od oblika pacovanja (rastvor kemikalija za zaštitu od štetnika posijanog simena ratarskog raslinja) žita, pa i praznovirja u tom poslu opisali su Madžari: Balassa I. i Moór E. U ravni sjevernije od nas, u žitnicama s desne strane Dunava, bio je adet da se žito za sijanje spremili izmed dva Gospojine: Velika Gosp(ojin)a 15. kolovoza i Mala Gosp(ojin)a 9. kolovoza. Sime žita su od štetnika sačuvali pacom od plavog kamena (modre galice) i moče iz đubreta (moca – pretop izmišani padavina i mokrača josaga u stajnjaku) kojoj su dodali vino Sv. Ivana (vino koje je blagoslovljeno u crkvi na spomendan sv. Ivana apostola 27. prosinca Običaje sa hasniranjem ovog vina sakupio je Marko Kopunović u zbirci: Proznovirje bunjevački Hrvata, ali ne spominje da su ga hasnirali u pacu za sime žita.). Ovaka zaštita simena žita u našem kraju nije sačuvana ni u pismenima, a ni u pripovitkama.

TRAGOVI STARIH VODOTOKOVA OSTAJU ZA SVA VREMENA (4): JASIBARA

Zaboravljeni Sveti bunar

*U jezero Jasibara, čiji naziv i danas kao toponim nosi dio grada podignut u udolini između Karađorđevog puta i Ulice Zrinjskog i Frankopana, voda je u starim vremenima dospijevala iz Velikog rita i izvora Sveti bunar, koji još postoji samo na kartama iz prošlosti * Ostala je legenda o čudotvornosti vode Svetog bunara, pa su mnogi dolazili na ovaj izvor*

Jasibara je danas naseljena, ali se u njenim gradskim ulicama i dalje »čuje« tišina. Zaljubljenici dugih šetnji i vožnji biciklom kažu kako ovdje, tako blizu središtu Subotice, nalaze mir izvan uobičajene vreve urbanih naselja. Jasibara je korito bivšeg jezera. Tu je prije dva stoljeća sve bilo prekriveno vodom. Nije priča, niti legenda, no povijesni podatak dokumentiran kartom koju je 1778.-79. godine izradio prvi zaposleni građevinski inženjer grada, geometar *Carolus Leopoldus Kováts* aliter *Kovatsik*.

Jezero je zauimalo veliki prostor, danas bi se orijentaciono mogao ograničiti četverokutom uokvirenim Travničkom ulicom, zatim obodom između Karađorđevog puta i Ulice Svetozara Miletića, dijelom ulica Braće Majer, Đerđa Dože i bočno Jenea Kalmara. Poneki područje Jasibare opisuju i kao duboko ulegnuće između Karađorđevog puta i

Ulice Zrinjskog i Frankopana. U udolini je regulacijom vode napravljeno građevinsko zemljište i svuda su podignute kuće, s jedinom iznimkom zemljišta pod vodom, trskom i raslinjem koje buja po svome, u Ulici Ferenc Gala.

No, jezero je imalo i svoj rukavac još bliže užem gradskom teritoriju, to je danas Ulica Stipe Grgića i njezino neposredno okruženje. Ova ulica danas skoro cijelom svojom dužinom vodi posred

nekadašnjeg jezera, s jedne obale na drugu, u rukavac.

NA VRHU PALIČKOG SLIJEVA

Jezero Jasibara se nekada napajalo vodom iz Velikog rita (Nagy rét), s izvora Sveti bunar (Szentkút) i podzemnim vodama ovog područja. Naime, u dalekoj prošlosti istočno od današnjeg Karađorđevog puta postojao je Veliki rit koji se prosti-

rao, kako mu i naziv kaže, na velikoj površini, sjeverno od današnje Zorkine ulice, kao i južno prema gradu, sve do Jasibare.

Duž Zorkine ulice preko područja Velikog rita još 1751. godine podignuta je brana, da bi štitila grad od velike vode, ujedno je to bila i jedna od mjera isušivanja gradskog područja, a sjeverno od brane nastalo je istoimeno jezero.

»Od ove lokacije brane je početak sustava dolina koje presijecaju grad, u kojima su nekada bili potoci i stajaće vode. Mi smo sada na najvišem dijelu slijeva Paličkog jezera. Slijevu pripada područje odakle površinske vode prirodno stižu do jezera Palić. Ovdje smo na 120 metara nadmorske visine«, kaže profesor hidrotehnike na Građevinskom fakultetu dr. *Lajos Hovány*, dok stojimo na brani iz daleke prošlosti u Zorkinoj ulici, kao prvoj lokaciji slijeva koji preko Jasibare vodi ka gradu, na kojoj bi valjalo postaviti obilježje,

Jasibara u starim vremenima: lijevo Karađorđev put, desno Ulica Zrinjskog i Frankopana i Radijalac, u dnu karte Bajski put

jer je jedan od sačuvanih tragova Subotice u prošlim vremenima.

Ova serija tekstova posvećena je nekadašnjim vodenim trasama i na njima očuvanim tragovima stare Subotice: vrijedno ih je sačuvati od zaborava i adekvatno obilježiti. Jedan od prijedloga je da se na ključnim mjestima svih starih subotičkih vodotokova postave informativne ploče s detaljima stare karte i nazivima konkretnih lokaliteta na svakom takvom mjestu. Na primjer »Brana na Velikom ritu«, u ovom slučaju. Time bi grad bio obogaćen nekolicinom šetališnih trasa s nizom zanimljivih informacija o vodama Subotice u prošlosti, čija su korita i danas prepoznatljiva u fizionomiji grada.

Na kanalu kojim je voda iz Velikog rita dotjecala do Jasibare postojao je most, u Praškoj ulici (na uglu gdje se križa s Ulicom Svetozara Miletića), te se ona nekada zvala Ulica Praškog mosta (Prágai hid utca). Novine su početkom devetnaestog stoljeća izvještavale kako je Praški most poplavljen. Dakle, vode je itekako bilo.

Iako danas na ulici nema ni traga ovom, u prošlosti bitnom komunikacijskom mjestu, za zaljubljenike u povijest grada, a i stanare obližnjih višekatnica podignutih u novije doba, zanimljivo bi bilo obilježiti ga i postaviti detalj stare karte s lokacijom mosta u ulici. Mostove svi volimo jer im je osnovna uloga povezivati ljude. Njegova skica na staroj karti, postavljena na mjestu gdje je nekada postojao, povezivala bi prošlost i sadašnjost. Upravo je na zgradama u tom okruženju, a i ogradama kuća okolnih ulica, po grafitima i napisima vidljivo kako je toponim iz prošlosti grada »Jasibara« u uporabi i danas.

TAJNA JEDNE ULICE

Osim vode iz Velikog rita za Jasibaru je bio vezan i izvor Sveti bunar (Szentkút) koji je stizao iz jednog malog rukavca. Pod tim je

nazivom upisan i u kartama s početka dvadesetog stoljeća. Naziv izvora je ujedno označavao i blagodatni utjecaj koji se pripisivao vodi na ovom mjestu. Smatralo se kako pomaže ljudima i mnogi su iz okolice dolazili na ovaj izvor. Neizvjesno je što se s njim dogodilo: je li presušio regulacijom vodenih površina Jasibare, ili je ostao skriven i drugima nedostupan na nekoj od isparcelisanih građevinskih lokacija u urbanizaciji ovog područja, vremenom i zaboravljen. Danas su na toj, na zemljopisnim kartama davno obilježenoj lokaciji, kuće i dvorišta između Požarevačke i Ulice Svetozara Miletića.

Čitavo područje Jasibare je danas izgrađeno, osim Ulice Ferenc Gala s otvorenim kanalom i neurednom vodenom površinom. Dr. Lajos Hovány, koji je trase starih vodotokova mnogo puta prokrstario istražujući ih, ovu lokaciju vidi idealnom za rekreacijski dječji park:

»Ovaj bi se prostor vrlo lijepo mogao urediti za djecu. Blizu je središtu grada, a u prirodi. Zamišljam ga kao divan zeleni prostor s vodom, ne ovom prljavom, s vrbama, hladovinom, postavljenim klupama i urednim sanitarnim čvorovima. Preko ljeta kupalište za djecu, a zimi klicalište.«

Na ovom se mjestu ujedno nalazi i jedan od najstarijih sačuvanih propusta za vodu od betona.

Iz jezera Jasibara prema središtu grada tekao je jedan potok, Ulicom Đerđa Dože već naseljenom kućama s obje strane ulice - pokazuje karta s kraja osamnaestog stoljeća. (Nekada se zvala Ulicom kamenog mosta, u prijevodu s mađarskog jezika.) Tijek potoka nastavljao je prostorom današnje Mliječne tržnice, pod pravim kutom skretao na Trg sinagoge i kod kružnog toka na početku Radijalca ulijevao se u Fizfaš (Fűzfás, u prijevodu Vrbin) potok. Ali to je već druga priča, o kojoj će više riječi biti u sljedećim brojevima.

Katarina Korponaić

Naselje uz Prašku ulicu u kojoj se nalazio most. Na zgradi izvedenica iz toponima Jasibara

Vrbe u Travničkoj ulici, idealne za područja s visokom vodom

Prazan prostor nadomak grada pod prljavom vodom. Može li se ovdje napraviti idiličan zeleni kutak za djecu s gradskih ulica?

Spremni za jubilej

Sadašnji bački župnik Josip Štefković, kojega Plavanjci smatraju svojim župnikom, temeljito je obnovio ovu crkvu i pripremio je za 200. rođendan

U Godini vjere, koju je papa Benedikt XVI. proglasio na dan pedesete obljetnice otvaranja II. vatikanskog sabora, te u godini kada kršćanski svijet obilježava 1700 godina od Milanskog edikta kojim je kršćanima dopušteno slobodno ispovijedati svoju vjeru, u maloj župi u Plavni nizom manifestacija obilježava se 200. obljetnica župne crkve sv. Jakova. Ovakav splet okolnosti zgodna je prigoda da se podsjetimo i na neke gotovo zaboravljene detalje iz prošlosti ovoga kraja, u kome ovdašnji Hrvati Šokci stoljećima skladno žive s ostalim etničkim zajednicama.

FRANJEVCI – UPRAVITELJI ŽUPE

Plavna, naselje smješteno jugozapadno od Bača, u shematizmima se spominje 1522. godine u popisu obveznika desetine (bilo ih je 58). Naziv naselja nije se bitno mijenjao sve do 1904. kada je ugarskim zakonom nazvano Palona. Nakon 1918. opet je vraćen stari naziv. U tursko doba Plavna je bila u sklopu bačke nahije, a prema turskim popisima 1553.-1554. bila su ondje 4 doma koja su plaćala porez i 13 koji nisu imali poreznih obveza. Već 1570. bila su 23 obveznička doma, a 1590. bilo ih je 27. U popisima nakon izгона Turaka najprije je zabilježeno kako su Plavna, Bač, Bogojevo,

Bođani i dr. plaćali desetinu prepozitu u Baču.

Franjevci iz Bača upravljali su župom u Plavni. Matične se knjige bilježe od 1756. godine, a župa je uređena 1761. godine. Prva je crkva bila od slabijeg materijala, izgrađena od pletenih pruća još 1721. godine, duljine 7 i

obnavljanja stare župe Plavne 1761. godine, prvoga župnika fra Mateja Bunjevca nasljeđuje 1769. prvi svjetovni župnik u Plavni *Bazilije Ikotić*.

Sadašnja je crkva građena od 1809. do 1813. godine od čvrstog materijala. U to je vrijeme župu vodio *Alajos Grabantits* (1808.-1822.).

širine 2,5 hvata (oko 28, odnosno 10 m), posvećena svetom Jakovu apostolu. Danas na tom mjestu stoji kameni križ, koji označuje ovo sveto mjesto u povijesti Plavne. Nakon

Posvećena je sv. Jakovu, a obnavljana je više puta (1958., 1968., 1979.) pogotovo za vrijeme sadašnjeg župnika vlč. *Josipa Štefkovića*. U naselju su već tada bili pučka

škola, pošta i općinski ured. Crkva je duga 37 m, 12,5 m je široka, a visina lađe je 10 m. Toranj je visok 29 m. Ima tri zvona od kojih je najveće 320, a najmanje 150 kg. Župna zajednica svake godine na spomendan Sv. Jakova, 25. srpnja, proslavlja svoje župno proštenje, a mnogi župljani iza toga slave i tzv. »kirbajsku nedjelju«, kada se u Plavni okupi veliki broj gostiju.

Mještani se još uvijek sjećaju renoviranja krova i tornja crkve, koji je obnovljen 1979. godine za vrijeme župnika vlč. Stipana Bošnjaka. Tada su skinute eternit ploče s krova a postavljene daske i lim, novi oluci i snjegobrani, dok je toranj ponovno obojen metalik bojom. Tom je prigodom postavljen novi križ kojega je vlagoslovio preč. Franjo Vujković, tadašnji katedralni župnik iz Subotice. Novi je križ blagoslovljen 28. listopada, a postavljen je na crkvu 1. studenoga 1979. godine. U starom su križu tada pronađene spomenice iz 1901. i 1934. godine.

OBNAVLJANJE CRKVE

Sadašnji bački župnik Josip Štefković, kojega Plavanjci smatraju svojim župnikom, temeljito je obnovio ovu crkvu i pripremio je za 200. rođendan. Pri tome su se zbivali i nesvakidašnji događaji za vrijeme obnove. Pripremajući podlogu za oslikavanje crkve majstori su pod

vodstvom akademskog slikara *Zlatka Tešana* iz Bačke Palanke, skidajući naslage sa zidova, pronašli dvije stare svetačke slike u samom središtu crkve. Jedna predstavlja sv. Stjepana đakona, a druga sv. Apoloniju, djevicu i mučenicu iz 3. stoljeća. Još do danas nije pouzdano utvrđeno tko je autor ovih slika niti kada su one nastale, iako je u potpisu *Andrija Latković*, što po mišljenju slikara Tešana može biti i pseudonim. Župnik Štefković privremeno je postavio na zid i sliku Gospe s malim Isusom, staru više od 250 godina, koja je sada restaurirana i izgleda kao nova. Sliku je u svom privatnom atelieru u Subotici restaurirala *Zsuzsana Korhecz-Papp*. Navedenu sliku i još nekoliko drugih našao je župnik u potkrovlju sadašnje crkve.

Zanimljivost pronađene i restaurirane slike Gospe s malim Isusom tim je veća što se nadovezuje na nedavno otkriće notnog zapisa uglazbljene molitve Zdravo Marijo za Plavnu, koju Plavanjci sada već redovito pjevaju na sv. misama.

Mještani su nekada rado pratili ovakva događanja u svom selu, a danas radovi oko crkve i u crkvi prolaze gotovo neprimjetno. Zato se mnogi župljani, kada se pojave u crkvi nakon duljeg vremena, začude promjenama koje su se u međuvremenu dogodile. Sadašnji župnik Josip od svog dolaska neumorno radi na renoviranju i obnovi crkve. Iznutra je potpuno oslikana, postavljena je još jedna isповјedaonica, kupljene su nove orgulje, a bista dr. Josipa Andrića vraćena je na staro mjesto pred ulazom u crkvu i predstavlja pravi ukras u središtu sela. Nadamo se da će ovaj jubilej donijeti i pozitivne duhovne promjene, te ojačati vjeru župljana Plavne, osnažiti im identitet i zainteresirati ih za angažiranje u župnoj, ali i cjelokupnoj hrvatskoj zajednici ovoga mjesta.

Zvonimir Pelajić

RADNI SASTANAK RRA SRIJEM I RRA SLAVONIJE I BARANJE

Pred zahtjevnim zadacima

Radni sastanak o prekograničnoj suradnji između Srbije i Hrvatske održan je 19. srpnja u hotelu Park u Rumi. Sastanak su organizirali Regionalna razvojna agencija Srijem i Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje, a sudjelovali su pokrajinski tajnik za gospodarstvo *Miroslav Vasin*, pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju *Branislav Bugarski*, dožupan Osječko-baranjske županije *Jovan Jelić*, direktor RRA Slavonije i Baranje *Stjepan Ribić*, direktor RRA Srijem *Milan Mirić*, član IO HNV-a zadužen za kulturu *Andrej Španović*, predsjednik Odbora za gospodarstvo HNV-a *Ivan Karačić*, predsjednik Općine Ruma *Goran Vuković*, te mnogi dužnosnici iz Hrvatske i Srbije. Direktor RRA Srijem i direktor RRA Slavonije i Baranje složili su se da očekuju uspješnu suradnju.

kako partnerski treba rješavati probleme: »Nama se otvara mogućnost zajednički riješiti neke probleme koji tište građane s obiju strana granice. Mi kao lokalna samouprava već imamo uspostavljene kontakte Osijekom, a Osječko-baranjska županija je u samom vrhu po udjelu u povlačenju sredstava iz EU fondova.«

Predsjednik Odbora za gospodarstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća *Ivan Karačić* ustvrdio je kako je prekogranična suradnja veliki zalog za budućnost odnosa dviju zemalja, dok je direktor RRA Slavonije i Baranje *Stjepan Ribić* naglasio mogućnost povlačenja većih iznosa iz fondova EU: »Sada ćemo moći aplicirati i za projekte vrijednosti od oko 3 milijuna eura. To je novac koji može unaprijediti mnoga područja u Hrvatskoj i Srbiji. Mapiranje interesa se mora odvijati po principu od

Sastanak regionalnih razvojnih agencija održan je u Rumi

Raspisivanje natječaja prekograničnog programa, razvoj infrastrukture, ekologije, projekt ljudi ljudima, stvaranje uvjeta za bližu suradnju između regija, bile su teme sastanka na kojem je pokrajinski tajnik za gospodarstvo *Miroslav Vasin* kazao kako Vojvodina sada započinje novi ciklus suradnje s Hrvatskom. Vojvodina je do sada s 87 posto sudjelovala u ukupnim sredstvima koje je Srbija dobila od prekogranične suradnje. »Visok postotak želimo zadržati, ali i usvojiti i nova iskustva naših susjeda i osigurati višu kvalitetu života naših građana«, ističe *Vasin*. Predsjednik Općine Ruma *Goran Vuković* se složio s *Vasinom* i dodao

dna, jer ne mogu Zagreb i Beograd bolje znati o potrebama, od nas samih. Zato je tu važna uloga dviju regionalnih agencija, koje će koordinirati veći dio posla u prekograničnom pozivu.« »Pokrajina je sada sa svih strana okružena Europskom unijom«, ističe *Branislav Bugarski*, pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju. »Mnoge projekte smo uspješno realizirali s Mađarskom i Rumunjskom, te isto očekujemo i sa zapadnim susjedom. Nama je jedan od imperativa spremno dočekati ulazak u EU. Postavili smo rok lokalnim samoupravama u Vojvodini za formiranje lokalnih agencija za razvoj – to je 1. siječnja 2015.«

Mirko Paulić

DUŽIJANCA U TAVANKUTU

Tjedan prepun događanja

Crnković, malog bandaša Ivana Skenderovića i male bandašice Ane Vereb.

DUŽIJANCA

Slavlje povodom završetka žetve u Tavankutu započelo je u subotu, 20. srpnja, u dvorištu Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec«.

U kulturno-zabavnom dijelu programa predstavili su se pjesmom i plesom polaznici II. seminara bunjevačkih plesova, a nakon njih sve tri plesne skupine ove udruge. Predsjednik društva *Ladislav Suknović* službeno je zatvorio ovogodišnju koloniju, naglasivši kako su i ove godine na koloniji načinjena nova, vrijedna djela, te istaknuo kao se društvo intenzivno priprema za XXIX. saziv, kada se planira organizaci-

ja svjetskog kongresa stvaratelja u tehnici slame, a na kraju programa prošlogodišnji bandaš *Tomislav Tumbas* i bandašica *Anita Kolar* su ovogodišnjim predvodnicima tavankutske dužijance predali krunu sa simbolima Godine vjere, koju je izradila *Jozefina Skenderović*.

MISA

U nedjeljno jutro karuce i konjanici, mladi u narodnoj nošnji, nekoliko su sati obila-

zili selo i time skrenuli pozornost mještana i gostiju kako se bliži vrhunac proslave ovogodišnje Dužijance – zahvale Bogu za ovogodišnji kruh. Svečanu svetu misu predvodio je župnik iz Male Bosne *Dragan Muharem*, a nazočili su joj i gosti iz Hrvatske i Mađarske koji su protekli tjedan boravili u Tavankutu.

Bandašicino kolo, koje se tradicionalno održava na kraju slavlja, i ove je godine bilo u dvorištu župe, a prisustvovali su mu brojni mještani i gosti, koje je zabavljao tamburaški sastav »Kombrio«.

I. D.

Protekli je tjedan u Tavankutu obilovao događanjima, a sve u sklopu XXVIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame – zatvaranje kolonije, završetak II. seminara bunjevačkih plesova, te predstavljanje ovogodišnjeg bandaša *Marija Davčika* i bandašice *Mirjane*

PREKOGRANIČNA SURADNJA SRBIJE I MAĐARSKE

Otvorena izložba Putev

U okviru popratnog programa XXVIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame u Galeriji slika od slame u Tavankutu, u petak 19. srpnja otvorena je izložba Putevi kulture – kulturne vrijednosti Kiskunhalaskog i Sjevernobačkog okruga. Organizator izložbe je Gradski muzej Subotica, a nastala je kao rezultat istraživanja stručnjaka subotičkog muzeja i Muzeja Janos Thorma iz Kiskunhalasa, u okviru IPA programa prekogranične suradnje Srbija-Mađarska, a

koji financira Europska Unija. Izložba prikazuje etnografsku raznolikost i kulturne vrijednosti spomenutih područja, koji su prikazani na turističkoj karti formiranoj prema odabiru članova tima ovih dvaju

Zahvala Bogu na njegovoj milosti

Ovogodišnji bačo i nana Lemeške Dužijance Ilija Ezgeta i Mariška Pravdić publici je dočarao par lijepih scena iz prošlosti s motivima žetve i žetvenih radova prigodom subotnje proslave u Lemešu. Nana je bila vrijedna, ispekla je »kruv« od novoga brašna i isplela krunu koju je predala novom bandašu Mladenu Knezi i novoj bandašici Ivani Racić. Ta je kruna sutradan na misi blagoslovljena. Bandašu i bandašici u pomoći su bili mali bandaši Sebastijan Dujmović i Dragana Benčik. U programu su nastupili folklorni odjel

domaćina koreografijom bunjevačkih dječjih »sigama«, plesovima iz Banata, gosti ME »Nemeth Laszlo« – djevojački pjevački zbor »Musica viva« iz Lemeša i članovi HKUD »Vladimir Nazor«. Da večer bude veselija potrudio se tamburaški sastav »Ruže« iz Subotice.

Kruna Lemeške Dužijance bila je nedjeljna svečana misa zahvalnica. U crkvu Rođenja Blažene Djevice Marije predvođeni bandašima i bandašicama došli su članovi udruge, njihovi gosti i mnogobrojni vjernici zahvaliti Bogu na Njegovoj milosti da su

za predstojeću Dužijancu. Održana je poetska večer na kojoj su pjesme govorili sudionici Lire naive 2013., a Aleksandra Pletikosić je glazbom uljepšala večer. Otvorena je i samostalna izložba fotografija Ivana Horvata. Članovi Hrvatske likovne udruge Croart boravili su na jednodnevnoj koloniji, a nastale slike su darivane Lemešanima.

Lucia Knezi

Blagoslovljeni kruh i kruna

Dužijance predani su predsjedavajućem Mjesnog savjeta Aleksandru Vidak-

oviću, koji je zahvalio bandašu i bandašici na trudu da i ove godine imamo Dužijancu i izrazio nadu da će se ovaj običaj održati u Lemešu, poslije čega su mladi krenuli u ophodnju fijakerima po selu, a slavlje je nastavljeno uz tamburaški sastav iz Sonte – »Sončanske bisere«.

evi kulture

muzeja. Izložba predstavljena u Tavankutu jedna je od nekoliko budućih putujućih izložbi koje će biti predstavljene u mjestima Sjevernobačkog okruga: Kelebiju, Staroj Moravici, Bačkoj Topoli, Malom Idošu...

Razlog zbog kojih je izložba postavljena upravo u Tavankutu je taj što je ovo mjesto jedno od punktova spomenutih regija čije su etnografske i kulturne vrijednosti predstavljene u okviru ovoga projekta. Galerija slika od slame, Kolonija naive u tehnici slame, Naivno slikarstvo Bunjevaka samo su neki od spomenutih punktova. Na otvorenju izložbe projekt su predstavili članovi projektnog tima Judit Raffai, Ljubica Vuković-Dulić i Svetislav Milanković. Predstavljena je i hrvatska baština: tradicijsko odijevanje, tradicijska prehrana, običaji, a i stvaralaštvo Stipana Kopilovića, Ane Bešlić, Balinta Vujkova i dr.

I. D.

BICIKLOM NUZ POLJA LIJEPE NAM BAČKE

Pjesma nživama

svatovska ploviti

Čuješ li glazbu tišine što vjetar nosi? Netko tamo i podvikuje. Pogledaj, eno, šljager se bijeli vije. To svatovi poljem hode. Veseli, razdragani, zagrljeni, Sunca mladenci plešu. Po cijeli dan, danima već.

Svi su tu i sve je tu. Stoljećima utkano. Uvezeno. Zlatovezom sabrano. Objašnjivo i neobjašnjivo. Zlo i dobro. Tuga, nada, srdžba, radost. Kletva. I strah. Zemlja. Nebo. Uvijek negdje između Čovjek. Njegov mar. I prah. Vjerom, danom svakim, život slavljen. Kao da baš ništa nikad prestat neće. Kao da se baš ništa ne mijenja, ne prolazi, ne odlazi, ne dolazi. Baš kao da vječno će ovaj tren trajati.

I pjesma svatovska njivama ploviti.

M. K.

Foto: Augustin Juriga

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Dubrovački trgovci u srednjovjekovnom Srijemu

Piše: dr. Zsombor Szabó

Ulazna kapija s istočne strane u srednjovjekovni Ilok

Dubrovački trgovci su stigli u Ugarsku Kraljevinu koncem XIII. stoljeća, po svemu sudeći ne preko Mačve, nego iz središnjih oblasti Raške, iz Rudnika gdje su trgovali metalima. »Dubrovčani su u Ugarsku dolazili na tri načina: (a) pomorsko-kopnenim putem, tj. brodom do Senja (ili Zadra), a zatim drumom preko Zagreba; (b) kopnenim putom preko Bosne i sjeverozapadne Srbije na Srijemsku Mitrovicu i Ilok; iz Braničeva i Smedereva na Kovin i dalje u Banat i Erdelj.«¹ Kopnom se putovalo karavanama, pa je Malo vijeće (neka vrsta »dubrovačke vlade«) biralo svaki put starješinu karavane – transporta, koji je nazivan kapetanom. Od Zvornika za Ilok, preko Srijemske Mitrovce postojao je karavanski put, koji se u Iloku

račvao na dva dijela, jedan je vodio uz Dunav za Budim, a drugi pored Tise preko Bečeja za Temišvar i Erdelj. Trgovci su u početku donosili tkanine, oružje i nakite, a izvozili prije svega kožu, proizvode od kože i metale (plemenite, ali i ostale). Nositelji trgovine potjecali su iz redova dubrovačke aristokracije.

PRVA TRGOVAČKA POSTAJA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Sudeći po dokumentima, prvi dubrovački trgovci su se pojavili u Srijemu već početkom XIV. stoljeća, jer se jedan član obitelji *Volčević* 1302. godine u rodni grad vratio iz Srijema. Od patricijskih obitelji spominju se *Stilo*, *Rastić*, *Menčetić*, četiri člana obitelji *Petranja*, čija su zaveštanja registrirana do 1348. godine. Povjesničar *Jireček* smatra kako je dubrovačka naseobina u Srijemskoj Mitrovici bila u punom procvatu u vremenu od 1356. do 1396. godine, u tom razdoblju je Dubrovnik priznao vrhovnu vlast hrvatsko-ugarskih kraljeva, što je unaprijedilo djelatnost Dubrovčana u Podunavlju. Godine 1360.-61. spominju se pripadnici vlastelinskih rodova u S. Mitrovici, to su: *Grubeša-Ranjina*, *Gunčetići*, *Lučić*, *Gundulić*, *Sorkočević*. Trgovačka društva su djelovala preko »faktora«, zapravo trgovačkog predstavnika koji je bio dužan pošiljke robe preuzimati i prodati, a za te usluge je bio posebno i plaćen. Godine 1389. dvojica *Bunića* i jedan *Gundulić* utemeljulu društvo za poslovanje u Ugarskoj. Dubrovčani su trgovali srebrom po povlastici kralja *Sigismunda* (*Žigmunda*) dovozeći bijeli metal iz Raške i Bosne. *Petar Ivanišević* je preko Mitrovice izvezio bakar u Veneciju. Srijemska Mitrovica je stradala od turskog upada 1396. godine (o tome smo već ranije pisali). Dubrovačko Malo vijeće je odlučio tražiti nove lokacije za svoje trgovce i tako se ubrzo jedan »kurir«, zapravo izaslanik, pojavio s pismom Vijeća 1396. godine u Iloku. Drugo poslovno središte Dubrovčana u južnoj Ugarskoj bilo je u Kovinu.

sko-ugarskih kraljeva, što je unaprijedilo djelatnost Dubrovčana u Podunavlju. Godine 1360.-61. spominju se pripadnici vlastelinskih rodova u S. Mitrovici, to su: *Grubeša-Ranjina*, *Gunčetići*, *Lučić*, *Gundulić*, *Sorkočević*. Trgovačka društva su djelovala preko »faktora«, zapravo trgovačkog predstavnika koji je bio dužan pošiljke robe preuzimati i prodati, a za te usluge je bio posebno i plaćen. Godine 1389. dvojica *Bunića* i jedan *Gundulić* utemeljulu društvo za poslovanje u Ugarskoj. Dubrovčani su trgovali srebrom po povlastici kralja *Sigismunda* (*Žigmunda*) dovozeći bijeli metal iz Raške i Bosne. *Petar Ivanišević* je preko Mitrovice izvezio bakar u Veneciju. Srijemska Mitrovica je stradala od turskog upada 1396. godine (o tome smo već ranije pisali). Dubrovačko Malo vijeće je odlučio tražiti nove lokacije za svoje trgovce i tako se ubrzo jedan »kurir«, zapravo izaslanik, pojavio s pismom Vijeća 1396. godine u Iloku. Drugo poslovno središte Dubrovčana u južnoj Ugarskoj bilo je u Kovinu.

ILOK, TREĆI »POSLOVNI PUNKT« U JUŽNOJ UGARSKOJ

Treći južnougarski grad u kojem su se Dubrovčani »poslovno ugnjezdili« bio je Ilok pokraj Dunava i to ne slučajno, po povratku iz Budima rijekom, prvo mjesto gdje su se iskrcavali bio je Ilok. Naseobina stalno nastanjenih Dubrovčana u Iloku nastala je

krajem XIV. stoljeća, jer sudeći po jednom sudskom spisu »izabrano je povjerenstvo u kojem je *Džore Palmotić* kao konzul imao pravo u oblasti Iloka, dakle i van samog grada, intervenirati na tužbu *Benka Gundulića*, koji je tražio zapljenu dobara *Andruška Franovog*, umrlog u Ugarskoj; kao suci sudjelovali su u parnici *Milan Belojević* i *Cvjetko Nenadov*.«² Dubrovčani su izgleda uspješno poslovali, jer kada je *Marin M. Lukarević* umro 1434. godine, u gradu Iloku je imao kuće, zemljišne posjede, tkanine i dužnike izvan mjesta. Njegov sluga *Ivan Zojić* (vjerojatno Srijemac) bio je ovlašten prodati mu pokretna i nepokretna dobra i naplatiti dugove.

NEMA TRGOVAČKOG POSLA BEZ NEVOLJA

U Iloku Dubrovčanima su najveću konkurenciju činili Fijorentinci, i naravno Židovi, a kasnije Ankonjani, kao i Katalonci koji su se pojavili kao konkurenti, naročito u prometu metalima. Osim konkurencije i dužnika (kojih je uvijek bilo i bit će) trgovcima su život zagorčavali i pljačkasi. U Iloku je 1412. godine izvršena otimačina *Nikoli Gučetiću*, dok se nalazio na tromjesečnoj diplomatskoj misiji u Ugarskoj, ukradena su mu dva konja sa sedlima i neki novac. O svakodnevnom životu običnih ljudi najviše saznajemo iz sudskih spisa.

Eto poštovani čitatelji, sada ste imali mali uvid u život u Srijemu, za vrijeme vladavine kralja *Sigismunda*.

¹ Dr. Bogumil Hrabak: Dubrovačke naseobine i poslovne stanice u Ugarskoj do 1526. godine. Zbornik radova: Balkan i Panonija kroz istoriju. Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Novi Sad, 2006. Str. 99. Deteljna studija o dubrovačkim trgovcima, na osnovu dokumenata Državnog arhiva u Dubrovniku.

»Zlatni toranj« filmu »Borgman«

SUBOTICA – Svečanom dodjelom nagrada na Ljetnoj pozornici, prošloga je petka završeno jubilarno 20. izdanje Festivala europskog filma na Paliću. Nagradu »Zlatni toranj« za najbolji film u glavnom natjecateljskom programu dobio je nizozemski film »Borgman« u režiji *Alexa van Warmerdama*.

Nagradu »Palički toranj« za najbolju režiju dobio je rumunjski redatelj *Tudor Giurgiu* za film »O puževima i ljudima«. Specijalno priznanje dodijeljeno je poljskom glumcu *Andrzej Chyra* za ulogu u filmu »U ime« u režiji *Malgorzate Szumowske*.

Novoustanovljenu nagradu »Seyfi Teoman«, koju odbor Festivala dodjeljuje za najprovokativniji, najhrabriji prvi ili drugi film, dobio je film »Otvori mi se« u režiji *Sime Halinena* iz Finske.

Međunarodni žiri kritike dodijelio je nagradu za najbolje ostvarenje iz programa »Paralele i sudari« turskom filmu »Hladnoća« u režiji *Ugur Yücel*.

Nagrade »Aleksandar Lifka« za izuzetan doprinos europskom filmu uručene su već ranije na otvorenju festivala redateljima *Emiru Kusturici* i *Nikiti Mihalkovu*.

U okviru selekcije »Mladi duh Europe«, nagrada ERSTE Underground Spirit za izuzetan rad na polju autorskog filma dodijeljena je braći *Ivanu* i *Igoru Buharovu*.

Talijanski »Wild Card« predstavljen u Umagu

UMAG – Talijanska »verzija« romana »Wild Card« subotičkog pisca i novinara *Dražena Prčića* predstavljena je jučer (četvrtak, 25. srpnja) u Umagu u prostorijama tamošnje Zajednice Talijana. Osim autora, u predstavljanju je sudjelovao i prevoditelj knjige na talijanski *Dimitrij Sušanj*. Roman »Wild Card«, čija se radnja odvija u ovom istarskom gradiću, objavljen je 2005. u nakladi NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice, a dosad je osim na talijanski, preveden i na srpski, engleski te mađarski jezik.

Lemeški ljetni fest 2013.

LEMEŠ – U Lemešu se sutra (subota, 27. srpnja) održava »Lemeški ljetni fest 2013.«. Manifestacija počinje u 10 sati Kulenfestom, a u 15 sati na programu je Međunarodni susret naselja plemenitog podrijetla (Mađarska, Srbija, Slovačka). Natjecanje u kuhanju junećeg paprikaša počinje u 18 sati, što će pratiti kulturno-umjetnički program s gostima – plesnom skupinom iz Bacsbokoda. U 22 sata koncert će održati skupina »The Fragle«.

»Dužionica« u Somboru

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« organizira u nedjelju 28. srpnja tradicionalnu žetvenu svečanost »Dužionica«. Središnja proslava 79. »Dužionice« početak će u 10 sati svetom misom u crkvi Presvetog Trojstva. Nakon toga sudionike »Dužionice« primit će gradonačelnik Sombora, kome će biti uručen kruh od novog žita.

U povodu proslave »Dužionice« u četvrtak 25. srpnja u Hrvatskom domu bit će priređena književna večer. Program su pripremile literarna i pjevačka sekcija društva, bit će održana promocija »Lire naive«, a bit će predstavljeni bandaš i bandašica ovogodišnje »Dužionice«. Program počinje u 20 sati.

Z. V.

»Trojni susreti« u Bezdanu

BEZDAN – U Bezdanu će u subotu 3. kolovoza biti odražni IX. podunavski dani kulture »Trojni susreti«. Ova manifestacija okuplja kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske, Mađarske i Srbije. Na postavljenim teznama posjetitelji će moći, kao i ranijih godina, vidjeti prodajnu izložbu starih zanata i rukotvorina. Večernji dio programa namijenjen je mladima. Program će biti organiziran na prostoru Kanalske obale, a početak je u 10 sati. Organizator festivala je Udruga građana »Puls« iz Bezdana.

Z. V.

Srpanjski broj »Maticе«

ZAGREB – Sredinom srpnja iz tiska je izašao srpanjski broj *Maticе*, časopisa koji piše o Hrvatima u izvandomovinstvu. Možete pročitati više priloga u povodu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji, kao i tekstove o 47. tamburaškom festivalu mladih HBZ-a u Zagrebu, predsjedničkoj obitelji *Orlić* iz Kostarike podrijetlom s otoka Krka, o *Ivici*

Košaku, godišnjoj skupštini Nacionalne federacije američkih Hrvata, susretu pjesnika u Beču...

»Dragi čitatelji *Maticе* diljem svijeta, u našem i vašem interesu je da naš mjesečnik zabilježi svaki važan događaj iz vaših sredina. Stoga vas i ovaj puta pozivamo da s nama surađujete. Pišite nam vijesti i šaljite fotografije, kreirajte s nama sadržaj *Maticе* pišući nam o tome što biste željeli čitati. Učinimo *Maticu* uistinu mostom hrvatskog zajedništva«, poručuju iz uredništva časopisa.

Solidna zainteresiranost za tradicijsku kulturu

Izučavane su osnove bunjevačkih plesova, tradicijska glazba i izrada suvenira od slame, a seminar je okupio 27 polaznika iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine

S tjecanje novih znanja i vještina voditelja i članova folklornih i tamburaških skupina koji plešu, sviraju ili žele naučiti plesati bunjevačke plesove u sredini koja je samo izvoriste ovoga načina plesanja i sviranja, odnosno njegova autentična lokacija, bio je cilj drugog po redu »Seminara bunjevačkog stvaralaštva«, koji je održan u Tavankutu od 16. do 20. srpnja, a u organizaciji mjesnog HKPD-a »Matija Gubec«.

Ideja o pokretanju seminara upravo na ovoj lokaciji javila se prošle godine. Program ovogodišnjeg seminara obuhvatio je tri cjeline: osnove bunjevačkih plesova, tradicijsku glazbu i izradu suvenira od slame.

PLES I NOŠNJA

Na plesnom su seminaru prezentirani: izvorni oblik izvedbe bunjevačkih plesova, vrste bunjevačke narodne nošnje, pjesme koje su u Tavankutu

uz ples pjevane, dječje igre te običaj »kraljice«. Polaznici su imali prigodu zaplesati s nekima od plesača starijih generacijskih skupina, kao i pogledati demonstraciju običaja »kraljice« u izvedbi dviju skupina kraljica – iz Kera i iz Tavankuta. Uz praktična plesna predavanja polaznicima je prezentiran način tradicijskog odijevanja bunjevačke nošnje, prilagođen potrebama scenskih nastupa, pri čemu su se polaznici upoznali i sa specifičnom tehnikom povezivanja ženskog oglavlja »marame na dva kraja«. Na dan završetka seminara, u subotu 20. srpnja, u programu koji se održava uoči tavankutske dužijance, a pod nazivom »Risarsko veče«, polaznici seminara su sudjelovali s jednom plesnom točkom kojom su prezentirali stečena znanja.

MELODIJE, POVIJEST, SLAMA

Drugi dio seminara nosio je naziv »Bunjevačke tradicijske

melodije (u pjesmi i plesu)«. O tamburi kao narodnom glazbalu Bunjevaca, tehnici sviranja na tamburi, tamburaškom orkestru, dirigiranju i radu s orkestrom, tamburaškoj literaturi s akcentom na bunjevačke zapise predavao je prof. *Vojislav Temunović*. Treći se dio seminara odnosio na izradu perlica i suvenira od slame, odnosno osnovama svladavanja tehnika pripreme slame i izrade predmeta.

Predavači na seminaru, uz već spomenutog Temunovića, bili su: voditelj folklornog odjela HKPD-a »Matija Gubec« *Ivica Dulić*, koji je govorio o izvornim oblicima bunjevačkih plesova s osvrtom na tradicijsko i scensko oblačenje; dipl. ing. tekstila *Kata Suknović*, koja je govorila o vrstama tekstila stare bunjevačke nošnje te primjeni novih materijala u izradi novih nošnji prema starim predlošcima; diplomirana etnomuzikologinja *Tamara Štricki* je nazočne upoznala s pjeva-

Oblačenje nošnje

njem i pjesmama Bunjevaca; prof. povijesti *Ljubica Vuković Dulić* govorila je »O povijesti Bunjevaca«; dipl. pravnik *Ladislav Suknović* izlagao je na temu »O povijesti HKPD 'Matija Gubec' iz Tavankuta«; dok je predavačica i demonstratorica radionice izrade suvenira i perlica od slame bila *Jozefina Skenderović*, uz asistiranje *Branke Vujić*.

DOJMOVI SUDIONIKA

Dvadeset sedam polaznika seminara došlo je iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine, a nekoliko je tavankutskih fokloraša i tamburaša, članova »Gupca«, također sudjelovalo i asistiralo na predavanjima i radionica-

Sudionici seminara iz triju zemalja

ma. Jozsef Szavai vodi-
telj je KUD-a »Tanac«
iz Pečuha, a na ovome
je seminaru po drugi put:
»Drago mi je što sam
ovdje na seminaru, jer je
ovdje tradicija još živa i
može se puno toga nau-
čiti. Prošli put kada smo
bili na seminaru, nije bilo
toliko razrade detalja pro-
grama i popratnih doga-
đanja kao ove godine.
Ove godine smo učili i
o dječjim igrama, o obi-
čajima. Isto tako dobili
smo puno više informaci-
ja te mogu potvrditi očiti
napredak u organizaciji
i kreativnosti nastavnog
tima. Informacija je bilo
puno, ali većina nas je
zbog toga i došla«.

Vladimir Kuraja živi u
Zagrebu, cijeli se život bavi
folklorom, a bio je plesač u
profesionalnom ansamblu
»Lado« u Hrvatskoj. Osnivač
je Društva folklornih koreo-
grafa i voditelja, predavač
12 godina na hrvatskoj školi
folkloru koja se održava u
organizaciji Hrvatske matice
iseljenika, te osnivač ansam-
bla »Kolo«. »Razlog mog
dolaska u Tavankut jest jedna
generalna podrška Hrvatima
izvan matice Hrvatske. Drugi
je razlog vezan za moju koreo-
grafiju koju planiram izve-
sti koncem ove godine, čiji
je radni naziv 'Bunjevačko
kolo'. Došao sam malo 'pode-
bljati' svoje stečeno znanje o
bunjevačkim plesovima. Od
onih sam što cijeli život uče.

Velika je pozitiva na ovom
seminaru, seminar kao da radi
već desetljećima. Moja poru-
ka kolegama koreografima
je da sljedeću godinu dođu
na III. seminar bunjevačkog
stvaralaštva, ako organizato-
ri žele i dopuštaju želim biti
promotor ovog seminara u
Zagrebu i Hrvatskoj, gdje ću u
svom ansamblu sakupiti jednu
veću skupinu polaznika kako
bi došli ovdje na izvor, da se
sretnu s Bunjevcima i da vide
kako Bunjevci žive«, kaže
Kuraja.

Luka Poljak je pola-
znik seminara iz Osijeka.
»Trenutačno studiram i ple-
šem u Đakovu. Dolazim iz
obitelji koja je bila aktivna
u folkloru, trenutačno radim
na dvije svoje koreografije,

to su plesovi bokokotorskog
primorja i bunjevački pleso-
vi s običajima dužijance. Ove
godine nisam želio propusti-
ti ovaj seminar već doći na
izvorno mjesto tradicijske kul-
ture bačkih Bunjevaca. Sada
sam shvatio kako se zapravo
jako loše interpretira bunje-
vačka tradicija, ne samo u
plesu, nego i po pjevanju i po
odijevanju. Zato sam došao
ovdje ispravno naučiti izvori-
ni oblik bunjevačkog koraka,
ispravno nošenje bunjevačkog
ruha, pjevanje, pa čak i sla-
marsku tehniku. Ovaj me se
seminar jako dojmio, jako mi
se sviđao princip rada. To što
sam doživio ovdje bila je jedna
prijateljska atmosfera«, kaže
Poljak.

I. D.

NOVA KNJIGA U IZDANJU HAD-A

Hrvatski prijevod »Letećeg Vučidola«

U izdanju Hrvatskog aka-
demskog društva iz
Subotice, sredinom srpnja
objavljena je u prijevodu na
hrvatski zajedničko djelo
mađarskih književnika Géze
Csátha, Arthúra Munka
i Emila Havasa »Leteći
Vučidol« (mađ. »A repülő
Vucsidol«). Ovu, obimom
neveliku, novelu odlično je
preveo i prilagodio subotič-
kom ambijentu, napose kroz
rabljenje govora bunjevačkih
Hrvata, Robert G. Tilly. Tilly
je u radio i likovnu opremu
naslovnice, lektura je djelo
Zlatka Romića, korekturu
potpisuje Mirko Kopunović,
a knjigu je uredio Tomislav
Žigmanov. Knjiga je obima
120 stranica, a naklada je 500

primjeraka.

Djelo je prvi puta tiskano
1906. godine na mađarskom
jeziku kao novela u nastavci-
ma u tjedniku »Bački vjesnik«
(mađ. »Bácskai Hírlap«)
(15. srpanj, 10/163.; 22.
srpanj, 10/169.; 29. srpanj,
10/175.; 12. kolovoz, 10/187.;
19. kolovoz, 10/192.; 26.
kolovoz, 10/197.; 2. rujan,
10/203.; 8. rujan, 10/208.;
16. rujan, 10/214.; 23. rujan,
10/220.; 30. rujan, 10/226.;
14. listopad, 10/238.; i 21.
listopad, 10/224) i prvo je
književno okušavanje mladih
novinara redakcije – Géze
Csátha, Arthúra Munka i
Emila Havasa, kasnije glaso-
vitih književnika. Géza Csáth
je u vrijeme pisanja ove nove-

le imao devetnaest, Emil
Havas dvadeset i dvije,
a Arthúr Munk dvadeset
godina. Oni su, po povrat-
ku sa studija u Budimpešti,
ovu novelu počeli pisati
kao zabavni kratki roman
s tada aktualnom temati-
kom konstruiranja prvog
zrakoplova u Subotici, u
kojem su akteri u većini
stvarni likovi svoga grada
– gradonačelnik, grad-
sko činovništvo, ravnatelj
gimnazije, glazbenici...
Novela je izazvala broj-
ne, i pozitivne i negativne
reakcije čitatelja.

Drugi puta, nakon 71
godinu, djelo je objavio subo-
tički »Életjel« (1978.), a prire-
dio ga je Zoltán Dér. Kasnije
je imalo još dvije objave, ali
u Mađarskoj: »Magvető«
(Budimpešta, 1980.) i »Lazi«
(Segedin, 2001.). Sva četiri
puta tiskano je na mađarskom
jeziku. Na srpskom je prvi puta
novela objavljena u prijevodu

Robertu G. Tillyja u subotič-
kome časopisu za književnost,
umjetnost i kulturu »Rukovet«
1997. godine (br. 1-2-3, str.
80-108), a drugi puta 1998.
kao zasebno izdanje u nakladi
Udruga na znanstvenu fanta-
stiku »Meteor« iz Subotice.
Ovo je prvo izdanje »Letećeg
Vučidola« na hrvatskome.

(www.zkvh.org.rs)

JOSIP I ERŽIKA DULIĆ, GARDEROBERI U HKC »BUNJEVAČKO KOLO« IZ SUBOTICE

Narodne nošnje iziskuju posebnu skrb

Ljepota tradicionalnih odjevnih predmeta bačkih Hrvata zahtjeva pravilno njegovanje i odlaganje

Piše: Dražen Prčić

Impresivna narodna nošnja bačkih Hrvata Bunjevaca krase svečanu povorku završne svečanosti Dužijance, ističući svu ljepotu i bogatstvo tradicije očuvane stotinama godina. A upravo te ljepote ne bi bilo da nije dugogodišnjeg, nesebičnog truda *Josipa i Eržike Dulić*, garderobera iz HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, koji već nekoliko desetljeća skrbe o svojevrsnom blagu naše kulturne zaostavštine.

»Sudionik povorke u Dužijanci sam od konca šezdesetih godina prošloga stoljeća, dok sam još igrao u Bratstvu, a od 1984.

godine, kada sam na poziv *Stevana Tonkovića - Pipuša* skupa sa suprugom prešao u 'Bunjevačko kolo', zajednički skrbimo o narodnim nošnjama koje se nalaze u fundusu HKC-a i opremamo sudionike svečane povorke na završnoj svečanosti proslave završetka žetelačkih radova«, kaže Josip Dulić.

ŽENSKA I MUŠKA NARODNA NOŠNJA

»Moje zaduženje su ženske, a Josipovo muške narodne nošnje«, kaže Eržika Dulić uključujući se u razgovor, naglašavajući kako je ženska

svečana oprema daleko složenija i broječano kompleksnija.

Ukoliko je u pitanju kompletna odora, ona zna imati i više od deset odjevnih dijelova počevši od turnira na koje se oblače tri ili četiri podsuknje, potom slijedi košulja, gornja suknja, pa keceljac, pa oglavlje, frizure u obveznoj pundri, pa je tu marama, cipele ili papuče, a ako se radi o šlinganoj odori za Dužijancu onda tu još ima i dodatnih detalja u vidu perlica od slame.

»Muška narodna nošnja je puno jednostavnija, iako ne manje vrijedna, a sastoji se od klasičnih hlača (čakšira), bije-

le košulje, obveznog prsluka, sakoa, kaputa, šešira i čizama sa zvečkama«, pojašnjava Josip svoju garderobersku specijalnost.

Vraćanje nošnje u fundus

I cipele zahtjevaju njegu

Antušova nagrada

Za svoj dugogodišnji doprinos očuvanju kulturne baštine bačkih Hrvata Josip i Eržika Dulić nagrađeni su Antušovom nagradom, te velikim brojem plaketa i zahvalnica.

EVIDENCIJA I ZAŠTITA

Svako pozajmljivanje narodnih nošnji iz fundusa HKC »Bunjevačko kolo« obavlja se putem reversa, kojim se osobe zadužuju i obvezuju vratiti je u ispravnom stanju.

»Ponekad se nošnje znaju vratiti u raznim stanjima, jer osobito mlađi nisu vični poslu pravilnog održavanja i skrbi za pojedine dijelove odore, ali zato smo mi tu. Jer, bude to i oprano i sređeno, no ukoliko to nije urađeno onako kako

treba, onda ni cijeli posao nije završen. U pitanju su ipak odjevni predmeti stari i preko stotinu godina, pa se s njima mora raditi s mnogo većom pažnjom i na poseban, tradicionalan način ih odlagati u spremište. Nošnje se postavljaju sa centelinom, specijalnom vrstom postave koja se naljepljuje unutar same nošnje i omogućuje njezino pravilno držanje, dok se protiv moljaca i drugih insekata primjenjuju mjere kemijske zaštite«, kaže iskusni garderober Josip Dulić.

DUŽIJANCA U SRCU

Na pitanje što njima znači Dužijanca, u koju su uključeni praktički veći dio svojih života, Josip i Eržika Dulić spremno odgovaraju:

»Dužijanca je za nas velik i lijep događaj njegovanja naše tradicije, svečan u svakom dijelu svog bogatog programa, kako u crkvi, tako i na poljima i gradskim, te seoskim ulicama na kojima se održavaju svečane povorke. Također, mi smo praktički cijele godine vezani uz Dužijancu, jednostavno je živimo i ona nas održava mladima, jer smo uvijek s mladima bez kojih niti ne bi bilo budućnosti i očuvanja ovog naše lijepog narodnog običaja.«

Dužijanca 2013. – Najava događanja

Nedjelja, 28. srpnja

Dužijanca u Maloj Bosni – crkva Presvetog Trojstva – 10 sati
Konjičke utrke »Dužijanca« - Gradski hipodrom, Subotica

Srijeda, 31. srpnja

Tijekom dana – postavljanje izloga u središtu grada za natjecanje aranžera izloga – Subotica

Četvrtak, 1. kolovoza

Otvorenje izložbe radova sa XVI. međunarodne likovne kolonije »Bunarić 2012.« – svečana dvorana HKC »Bunjevačko kolo« - Subotica

Nedjelja, 4. kolovoza

Dužijanca u Đurđinu – crkva sv. Josipa Radnika – 10 sati
Dužijanca u Ljutovu – kod križa u središtu Ljutova – 18 sati

Četvrtak, 8. kolovoza

Književna večer – u organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« – svečana dvorana HKC »Bunjevačko kolo« – 19 sati

Petak, 9. kolovoza

19 sati – Izložba radova od slame nastalih na XXVIII. Sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu – vestibil Gradske kuće, Subotica

20 sati – Tamburaška večer, predstavljanje bandaša i bandašice i izbor pratilaca, proglašenje najljepšeg izloga – Gradski trg, Subotica

Subota, 10. kolovoza

18 sati – Svečano večernje – katedrala bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica

19 sati – Polaganje vijenca od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića – park ispred Gradske kuće, Subotica

20 sati – Skupština risara i folklorna večer – Gradski trg, Subotica

Nedjelja, 11. kolovoza – središnja proslava Dužijance 2013.

8,45 – Blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice – crkva sv. Roka, Subotica

od 9 do 10 sati – povorka do katedrale

10 sati – Svečano euharistijsko slavlje – katedrala bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica

11,30 – Svečana povorka kroz grad i predaja kruha gradonačelniku Subotice – Gradski trg, Subotica

18 sati – Posjet grobu Blaška Rajića – Kersko groblje, Subotica

20 sati – Bandašicino kolo – Gradski trg, Subotica

Natječaj za izbor najljepših pratilaca

Organizacijski odbor »Dužijance 2013.« raspisuje natječaj za izbor najljepših pratilaca bandaša i bandašice. Izbor će se održati u petak, 9. kolovoza 2013. godine, s početkom u 20 sati na Trgu slobode. Na izbor se dolazi u svečanoj bunjevačkoj narodnoj nošnji po vlastitom izboru, a mogu sudjelovati momci i djevojke starije od 16 godina. Svi zainteresirani se trebaju javiti do 6. kolovoza osobno u ured »Dužijance«, HKC »Bunjevačko kolo«, Preradovićeva br. 4, Subotica, ili putem telefona na broj 024/556-898.

Ž. V.

HODOČAŠĆE NA SVETIŠTE GOSPE TEKIJSKE

Male Tekije

Prije proslave Snježne Gospe, kao najveće svetkovine u biskupijskom svetištu Gospe Tekijske, vjernici iz Petrovaradina i okolnih mjesta okupit će se na Tekijama na liturgijskim proslavama roditelja Blažene Djevice Marije, sv. Joakima i sv. Ane. Ta svetkovina je poznata i pod nazivom Male Tekije, a započela je jučer, 25. srpnja, euharistijskim slavljem, te se nastavlja danas, 26. srpnja, središnjom liturgijom u 11 sati. Predvoditelj ovogodišnjeg slavlja bit će karmelićanin o. *Vinko Mamić*. Svete mise na današnji dan bit će u 9 sati na mađarskom jeziku i u 10 i 19 sati na hrvatskom jeziku.

Velike Tekije

U marijanska svetišta diljem svijeta i ove godine hodočaste brojni vjernici. Tako je i u biskupijskom svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu, gdje će se, napose o blagdanu Snježne Gospe, okupiti tisuće štovatelja. Središnja proslava započet će misnim bdijenjem u nedjelju, a središnje misno slavlje bit će služeno na sam blagdan u ponedjeljak.

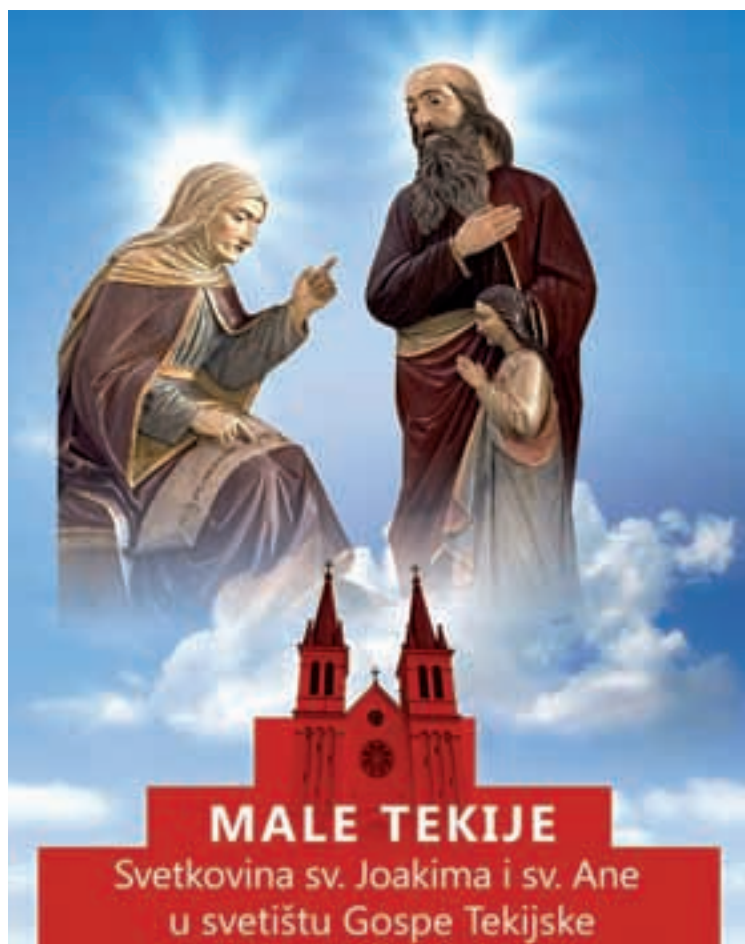
RASPORED DOGAĐANJA

Nedjelja, 4. kolovoza

- 15 sati – prilika za sv. ispovijed
- 16 sati – sv. misa na staroslavenskom jeziku
- 17,30 sati – sv. misa na mađarskom jeziku
- 19 sati – pontifikalna sv. misa na hrvatskom jeziku s procesijom
- 20,30 sati – prigodni program

Ponedjeljak, 5. kolovoza

- 7 sati – pobožnost križnog puta
- 8 sati – sv. misa na njemačkom jeziku
- 9 sati – pontifikalna sv. misa na mađarskom jeziku
- 11 sati – pontifikalna sv. misa na hrvatskom jeziku
- 19 sati – sv. misa na hrvatskom jeziku

Koncert kršćanske duhovne glazbe

Koncert kršćanske duhovne glazbe, drugi po redu, bit će održan u petak, 9. kolovoza, u dvorištu Radio Marije u Subotici, u Ulici Matije Gupca 8, s početkom u 20 sati. Na ovoj glazbenoj večeri nastupit će: »Apostoli Radio Marije« iz Subotice, Trio Radio Marije s gošćom *Hajnalkom Buš*,

omladinski zbor »Via Maria« iz Bačke Topole i glavni gosti, skupina »CruX« iz Slovačke. Pjesme će biti izvođene na hrvatskom, mađarskom i engleskom jeziku. Ulaz je slobodan, a prikupljaju se dobrovoljni prilozi za putne troškove gostiju. Sve informacije možete dobiti na 024/692-255 ili putem e-maila: mariaradio@tippnet.rs

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Isusov život i djelovanje nisu bili obilježeni samo propovijedanjem i čudesima, nego i molitvom. Evanđelja nam na više mjesta svjedoče o tome da je Isus molio, a jedan takav primjer čitamo u Evanđelju sedamnaeste nedjelje kroz godinu (Lk 11, 1 – 13).

»GOSPODINE, NAUČI NAS MOLITI«

Evandeoski tekst započinje jednostavnom rečenicom da je Isus jednog dana na nekom mjestu molio. Molitva je bila sastavni dio Isusova poslanja i njegove osobnosti. On je kroz molitvu oblikovao, a učenici su to zapazili. Nije im moglo promaknuti da je Isus prije važnih odluka odlazio u osamu razgovarati sa svojim Ocem. Način na koji je Isus molio i radost i mir koje je osjećao zbog susreta s Ocem u molitvi, a koji su zasigurno bili vidljivi na njemu i izvana, morali su ostaviti dojam ne njegove učenike. Zato oni traže: »Gospodine, nauči nas moliti.« Ne zbog toga što oni nisu znali moliti, jer bili su Židovi i molitva je bila sastavni dio njihova vjerskog života. Nego, htjeli su znati moliti kao Isus, jer su željeli i živjeti kao On. Bilo im je jasno da je upravo molitva

temelj svim djelima koja je Isus činio i svim njegovim susretima.

Molitva je, također, oblikovala Isusov život za drugog i to u dvostrukom vidu. On je postojao za Oca i od Oca i postojao je za ljude. A molitva je bila očitovanje tog dvostrukog usmjerenja njegova života i poslanja. I kada uči učenike moliti, on očituje posebnost upravo tih dimenzija njegove i naše egzistencije, koje se samo kroz molitvu mogu pravilno oblikovati. Zato svaka riječ u prekrasnoj molitvi Oče naš, koju nas je Isus naučio, ima svoje značenje i predstavlja najsavršeniji izraz kršćanske molitve.

Zazivajući Oca, sveteći njegovo ime i prizivajući njegovo kraljevstvo u molitvi, Isus nam pokazuje kako na prvom mjestu treba dati slavu i hvalu Bogu Ocu. Jer, od njega sve dolazi i on sve daruje. Isus nema ništa svoje, sve je primio kad dar od Oca i sve prinosti Ocu. Prizivajući njegovo kraljevstvo Isus sve čini i da se ono uspostavi. Zapravo On je sam to kraljevstvo, ali zna da ga je od Oca primio. Zato cilj postojanja nije veća spoznaja, stjecanje što većeg znanja ili slave, nego veća slava Božja koja se očituje u neraskidivom jedinstvu Oca i Sina. Samo iz tog pravilnog odnosa prema Bogu moguće je moliti za kruh svagdašnji. Svagdašnji znači i današnji

Isus nas uči moliti

i sutrašnji. Slika kruha predstavlja sve ono bitno, najbitnije za život i danas i u budućnosti. To nije molitva za nešto što je izraz naše puste želje, nego samo za ono nužno potrebno čovjeku da bi živio – kruh za život tijela, a euharistijski kruh za život duha. Ako u molitvi dajemo hvalu i slavu Bogu koja mu pripada i ako hranimo duh i tijelo onim što je bitno, sačuvati ćemo našu vjeru od napasti i kušnji, od pogrešnih preispitivanja koja našu vjeru slabe, nekad i uništavaju.¹

USTRAJNOST U MOLITVI

Molitva je izraz naše vjere, te je i najbolji pokazatelj njenog stanja. Ako nam je molitva u krizi trebamo se zapitati što je s našom vjerom. Kriza

molitve može imati različite uzročnike. Najčešće je to prezauzetost poslom i dnevnim obvezama, kada nam se dan čini suviše kratak da bi odvojili vrijeme za molitvu. No, nerijetko je uzrok krize molitve osjećaj neuslišanosti. Mnogima se čini da uzalud mole i vape Bogu. Imaju osjećaj da ih Bog ne čuje, ili da čuje, ali ne želi se obazreti na njihove vapaje. Isus je predvidio te poteškoće i zato navodi primjer bezočnog molitelja koji ne odustaje dok mu molba nije uslišana (usp. Lk 11, 5-8), ili nešto dalje u Evanđelju primjer žene koja dosađuje sucu dok joj se ovaj ne smiluje (usp. Lk 18, 1-8). Krist nam jamči uslišanje molitve, ali pri tome ne misli da će Bog ispuniti svaku našu želju. Jer, naše želje su nekad nepromišljene, sebične, površne... Obećanje »Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se!« (11, 9) odnosi se na jednu puno širu i dublju stvarnost, koja nadilazi naše želje i zamisli. Ovo obećanje treba promatrati u sklopu govora o traženju i nalaženju kraljevstva nebeskog. Tko ustrajno moli i nalazi vremena za susret i razgovor s Bogom, te se u njega pouzda u ovom svijetu i sve stavlja u njegove ruke, neće sigurno ostati nenagrađen u vječnosti, a mnoge će milosti primiti i ovdje na zemlji. To potvrđuje i Isusovo obećanje da će »Otac s neba obdariti Duhom Svetim one koji ga zaištu« (11, 13).

¹ Usp. Željko TANJIĆA, Molim, dakle, jesam, u: Živo vrelo, 24 (2007.) 7, 26-27.

Događaji koji se ne zaboravljaju

Posjet *Grgi Kujundžiću* upriličili smo neka-ko baš uoči žetelačkih svečanosti, pred »Dužijancu«. Bilo nam je drago što nas je primio u svojoj kući i što je htio s nama podijeliti neka sjećanja vezana za »Dužijancu«, HKC »Bunjevačko kolo«, na svoj politički angažman u DSHV-u i još ponešto. Nismo mogli ne primijetiti Grginu majicu na kojoj piše »Dužijanca« – sve u skladu.

Dobra hladovina, još bolja hladna voda, bilo je dovoljno da započnemo razgovor po ljetnoj žegi. Grgina supruga *Kata* upravo je stigla s novim brojem »Hrvatske riječi«, koju redovito kupuju, dapače, uvijek imaju rezerviran broj kod svog prodavača novina.

»DUŽIJANCA«... »BUNJEVAČKO KOLO«...

Grgo je prepun informacija, puno toga zna i pamti, da smo sve stavili na papir što nam je ispričao vjerojatno ne bi bilo dosta mjesta na ovim stranicama, tako da ćemo se dotaknuti nekih bitnijih stvari.

»Dužijanca mi je draga. Još kao dijete sjećam se kad bismo završili veliki posao – košenje žita, imali bismo Dužijancu na salašu. I već tamo 1955./'56. godine kad sam pohađao 4. razred, radio sam uvelike na njivi. S 18 godina sam redovito kosio žito i to baš na njivi gdje je ove godine održano 'Takmičenje risara'. Mogu reći kako sam radio uglav-

Grgo i Kata Kujundžić

nom sve poslove. Kako to već biva, nakon dvije, tri godine došli su traktori, tehnika, i sve je otišlo u zaborav, no evo svjedoci smo da nije, jer imamo ove žetelačke svečanosti – 'Dužijancu' i naša sjećanja ne samo da žive, nego su prisutna sve više i više, ne damo da odu u zaborav.« Grgo nam dalje priča: »Hrvatski aktivisti su prepoznali i uvidjeli kako je potrebno napraviti neku veću smotru turističkog karaktera, te je 1968. godine održana prva gradska 'Dužijanca'. Povorka Dužijance 1968. godine bila je osmišljena po uzoru na velike manifestacije, kao recimo 250 godina od doseljenja Hrvata na ove prostore, te je priređen isti scenarij. Povorka je išla od igrališta 'Bačke' do središnjeg trga. Bandaš i bandašica su predavali kruh gradonačelniku. Bio sam prvi gradski

bandaš, a bandašica je bila *Mirjana Dulić*. Bilo je uspješno organizirano, a Veliko kolo je održano na igralištu 'Bačke'. U to su vrijeme bile dvije 'Dužijance' – gradska i crkvena. Organizator je uvijek bio Hrvatski kulturni centar 'Bunjevačko kolo'. Svečanosti su objedinjene 1993. godine.«

Grgo nam je spomenuo kako se u to vrijeme puno toga radilo amaterski, iz ljubavi, bilo je sve drugačije. Ulagali su svoje vrijeme, trud, ponekad je znala i obitelj trpjeti, no kada su vidjeli uspjeh, rezultate svoga rada, bili su presretni. Ne smijemo zanemariti ni izložbe 'Božićnjaka'. One su bile iznimno primijećene. To sam radio 11 godina i moram priznati kako sam se umorio, ne fizički, ali evo pri Institutu su sada mladi ljudi, a mi stariji smo tu kao neko savjeto-

avno tijelo. Za 'Božićnjake' smo dobivali pohvale od mnogih – primjerice srpskih bogoslova, beogradskog nadbiskupa«, prisjeća se Grgo i dodaje kako je »1988. godine osnovan je Institut 'Ivan Antunović', da to bude crkvena ustanova. Tako da je Institut u to vrijeme organizirao književne večeri koje su imale i svoj nazivnik: 'Dani kruha i riječi'.«

Pokraj svega Grgo je član DSHV-a, još od njegova osnutka. »DSHV je rođen u društvu uglavnom zagrebačkih đaka. Stranka je osnovana 1990. godine u Subotici u srpnju.« Od ostalih angažmana Grgo je angažiran u MZ Palić, gdje je predsjednik Savjeta.

Naš sugovornik je internet-ski pismen, dobiva redovito pozivnice na manifestacije, događaje, tribine. Mnoge isprati i gleda im nazočiti

koliko je to moguće.

Djed je dvjema unučicama i jednom unuku, a oni ga zovu dida. Najstarija *Tereza* završila je 4. razred OŠ »Matko Vuković«, odjel na hrvatskom jeziku, *Antonija* ima 4 godine, pohađa vrtić »Marija Petković«, a najmlađi unuk *Andrija* je 16 mjeseci.

O KUHINJI I NEKIM ETNOGRAFSKIM ZAPISIMA...

Iako se nije htio upuštati u kuharske recepte, kao ni u samo kuhanje, nekako je sve to spontano krenulo od onoga trenutka kada smo dobili recept za današnje jelo. Grgo se dotaknuo i zaboravljenih jela kao što su maslice, skorupača i još nekih dobrih starih jela.

»Dok je radio, etnografski odjel pri Katoličkom institutu 'Ivan Antunović' i dok je vlč. *Lazar Krmpotić* bio živ, radilo se na prikupljanju recepata i ne samo toga. Okupljali smo se kod prijatelja po kućama. Recimo, žene su prikupljale recepte, neki su prikupljali građu o alatima, primjerice lopatama, grabljicama, ašovima, sve

DIJELIMO S VAMA DANAŠNJI RECEPT SA SLIKOM!

KRUMPIR U BRAŠNU

Potrebni sastojci:

Krumpir, količina po želji / brašno / malo masti / sol, / crvena paprika / kobasica ili šunka

Priprema:

Oguliti krumpir, isjeći ga na šnite. Pomiješati sol, brašno, crvenu papriku, u to uvaljati krumpir i slagati u tepsiju,

jedan do drugoga. Staviti od gore malo masnoće i eventualno komadiće šunke ili kobasice, no može i bez toga. Možete ga peći na reš ili tek blago pečen, te ga gnječiti vilicom da se svi sastojci na krumpiru prožmu. Služi se uz kiselo mlijeko, ili još bolje uz vino.

što u to spada. Treći su radili opis poljodjelskih alata, primjerice seljačka kola, taljige, karuce, fijakeri, o konji-

ma u košari, što su to jasle, žagre..., zatim o dijelovima konjske opreme (oglavnik, popršnjak, štrange, kubu-

re, karike...). Sve su to bile obrađene skupine, uredno zapisane da bi se to moglo u konačnici upotrebljavati, ako nekome zatreba takvo što. Sve je to bilo kod vlč. Laze Krmpotića. Imao sam i svojih privatnih zapisa, zapisnika od 'Križarica', suradnica 'Krista Kralja', njihove godišnje Skupštine iz 1934., 1935., 1936. godine. To su bile su tri sestre: *Tilka*, *Đula* i *Vita Vojnić Purčar*. Tilka je bila najaktivnija, ona je bila zapisničarka. Sve se to uredno vodilo, njihovi troškovnici, članarine... Na karo papiru je sve bilo krasno urađeno, divni zapisnici što bi danas mogao biti uzorak zapisnika. U to vrijeme to je bila najjača skupina, u tadašnjoj Jugoslaviji. Inače, one su bile ustanovljene od sada bl. *Ivana Merza*.

Zahvalni smo našem sugovorniku na iscrpnim informacijama i na njegovoj želji da nam puno toga ispriča čega se sjeća, ali ujedno nam je žao budući da nismo baš mogli sve obuhvatiti. Možda nekom drugom prilikom, kod neke druge teme da napišemo opširnije još neke detalje koji su nam ispričani, a koji bi bili zanimljivi za čitatelje.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Ponedjeljkom i petkom **POPUST 20%**
na pedijatrijski, ginekološki i opći pregled!

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

BAROMETAR CIJENA NA SUBOTIČKOM BUVLJAKU

GARDEROBA I RAZNO

ZELENA TRŽNICA

ARTIKLI	KOL.	CIJENA	ARTIKLI	KOL.	CIJENA
MUŠKA GARDEROBA			ARTIKLI	KOL.	CIJENA
TRENERKE DONJE LJETNE - 650 - 2.500			ALJINE	120 P	150
ŠOKERCI I BEZVLAČE - 400-1.200			ALJINA PAKIRKA	kg	800
TRAPERICE - 800-1.200			BAČEN-POŠČEN	kg	1000
HLAČE - 1.000 - 2.000			SAMANA	kg	100
KOŠULJE - 500-1.200			ČEŠLIK	kg	200
SPORTNE TRENERKE - 1.500 - 2.500			BLUTIN	kg	40
HLAČE (JUGOS RUKAVI) OD DONJAČA			BRONOLI	kg	150
PROIZVODIŠA (ŠIVENI) - 1.400 - 1.800			CELEN-KOSEN	kg	100
HLAČE (KRAČAKI RUKAVI) OD 450-800			CRNI LUK	kg	70
DONJAČA PROIZVODIŠA (ŠIVENI) - 650 - 200			CRVENA PAKIRKA	kg	200
OPLEĆE - 400-1.000			CYUČE	kg	100
ČARAPKE - 50 - 100			AMONA	kg	50
COLLELA - 8.000 - 10.000			DUNJA	kg	40
			JALA	kg	11
ŽENSKA GARDEROBA			CYUČAČA	kg	50
HLAČE NA BREZTELE - 300 - 1.000			KELEBERA	kg	60
BLUZE - 450-1.500			KUPINE	kg	450
SOKCI - 350-1.500			KRAUTURAC	kg	40
HALJINE - 400-750 SUVAČE - 550-1.400			KRUPPER	kg	50
TUNIKE - 1.000-1.500 HELJANKE - 400 - 750			ČOKLA	kg	50
HLAČE - 1.200-1.500			KRUŠKA	kg	100
TRAPERICE - 800-1.500			KUPUS	kg	55
DONJI VEŠ - 100-550			LIMUN	kg	200
POJASKE - 1.500			MEĐI	kg	400
SPRANČICE - 150-1.000			BREKOTVE	kg	50-100
BADEKANTIL - 1.000-2.000			MAK	kg	500
PAPUČE - 450-550			MLJEVENI PIRPIR	kg	1000
NOŠAVNE ČARAPKE - 200 - 700			MARJAČA	kg	150
ČARAPKE - 50-200			ORBAŠ-POŠČEN	kg	1000
KUPAČI KOSTIMI - 450-1.200			PAPIRKA	kg	100
TORBE - 500 - 1.500 KALEPI - 200-1.000			PAPIRKA-LUTA	kg	10
SATVI - 100 - 15.000 PAKETIRANI - 100-7.000			RAJČICA	kg	60
			SUNO GRUČE	kg	500
			SPINJA	kg	40
			GLJIVE	kg	150
				kg	200

MUŠKA GARDEROBA

HLAČA GARDEROBA I GRAČKE

TRENERKE - 1.000-1.200

HLAČE - 500-800 KOMPLETI - 200-550

DONJAČA - 300-400 TRAPERICE - 400-1.500

HALJINE - 1.200-1.800 JAKNE - 1.500-2.000

SOKCI - 300-450 ČARAPKE - 50-100

DOŠUJ ELEKTRON MOTORI - 1.500 - 8.500

HLAČA ELEKTRON MOTORI - 1.500-25.000

PLASTIČNI MOTORI KODALICE BOKLE - 400 - 4.500

RAZNO

KOSILICE - 1.500 - 20.000

MOTOKULTIVATOR - 35.000 - 100.000

PRESE - 100.000-150.000

ŠEŠILO ZA VEŠ - 750-800

BAKRE ZA POSLANJE - 700-1.500

SUNČERANKA - 150-4.500

PROSTORICE ZA KUPINU - 350 - 1.000

BRITZE ZA KODANJE - 140-550-550

ČOKOLATA ZA POLJIVANJE BAŠTE

SA SUNO PRILJUGAČA - 400-1.700

MOŠKINI TELEFONI - 1.200-30.000

ANTENE - 450-1.500

EMALIRANO POSUDE - 1.500 - 2.500

POSUDE KERAMIKA - 100 - 1.500

ŠKROVA PONDICA PLASTIČNOG POSUDA - 50 - 1.000

PLAFONERKE - 400-800

STEDJIVNE SUVAČICE - 370-450

ALAT ZA POLJSKE RADOVE - 500 - 850

ŽICA ZA ODRŽAVANJE PLACESA - 40-100-150

BERZETINE DUVENI - 2.100-7.000

BERZETINE ALUMINIJSKE - 1.500 - 15.000

ROŠTILJ - 1.200-3.000

KOTLOCI - 200-1.500

KOMPLETI STIMOLENI ČAJA - 200-450

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Seoska idila

Plavna je nekad bila selo s brojnim stanovništvom u kome su složno živjeli Hrvati-Šokci, Mađari, Nijemci, a poslije Drugog svjetskog rata i Srbi. Pred nama je fotografija nastala šezdesetih godina XIX. stoljeća, koja upravo oslikava to vrijeme. Nažalost, ne znamo točno tko je fotografiju snimio, jer nema nikakvog napisa na njezinoj poledini. Ipak, možemo je nazvati čak i povijesnom, jer se selo tada počelo intenzivno urbanizirati: uvodila se struja, a nešto kasnije i voda, gradili su se nogostupi, a potom i seoska cesta. Već su bile organizirane brojne mjesne udruge kao, primjerice, vatrogasci, lovci,

ribiči, kulturno društvo Kosta Abrašević, nogometni klub, Omladinski dom, kino, seoska knjižnica, izvedena je čak i prva opereta, a razvijao se i politički život.

PETERO PRED KUĆOM

Na fotografiji vidimo ulaz u samo selo i prvu kuću, koje nažalost danas više nema, dok pred njom sjede petero starijih ljudi u, čini se, idiličnom razgovoru. To je tipična slika nedjeljnog poslijepodnevnog odmora, a u Plavni je u to vrijeme ovakvih scena bilo doista puno. Ispred mnogih domova bila je napravljena klupa, ili su pak susjedi donosili na takva okupljališta svoje

stolce i tu provodili poslijepodnevne sate u šali, smijehu i druženju. U svakom slučaju teme razgovora nisu bile suviše ozbiljne, a da ne kažemo političke.

Pobožnost je u to vrijeme kod mještana bila na visokoj razini, pa bi mnogi nakon napornog tjedna nedjeljom odlazili u crkvu na svetu misu, a poslije nedjeljnog ručka izlazili bi iz svojih kuća i družili se kao ova skupina na fotografiji. Oni mlađi izabrali bi neka druga mjesta kao što su npr. kavane, odnosno »bircuzi«, kojih je u ovom mjestu uvijek bilo u većem broju, te bi svatko mogao izabrati onu koja mu najviše odgovara.

PRVO SUNCE POSLIJE DUGE ZIME

S fotografije se može zaključiti kako je to vrijeme kada je prvo sunce, nakon duge zime, izmamilo mještane iz svojih kuća, da ugodno provedu doba do nedjeljne večere. Zanimljivo je kako su ovi vremesni ljudi na fotografiji još uvijek gotovo zimski odjeveni, a svaki od njih ima na glavi šubaru ili šešir, što većina mještana u ovom selu skoro tijekom cijele godine nosi. Jest da oni pomalo poziraju nepoznatom autoru snimke, ali se ipak može naslutiti

kako je njihov razgovor prijateljski i zabavan. Fotografija može poneke asocirati na knjigu »Razgovor ugodni naroda slovinskog« Andrije Kačića Miošića, ili pak na nešto možda još primjerenije običnom i malom čovjeku.

Zanimljiva je i lokacija njihova mjesta druženja: odmah do njih vodi put u Bodane, Bač i Bačko Novo Selo, a na svakom se raskrižju nalaze križevi krajputaši koji obilježavaju ovaj kraj. Neposredno uz njih smještena je i plavanjska kalvarija, koja zbog raznih okolnosti nikada nije dobila postaje.

Na fotografiji su: *Josip Mokuš, Petar Čanadi, Antun Pinter, Vinko Carić i Mata Bujak*. Nažalost, nitko od njih više nije živ, ali je činjenica da su svi oni bili ugledni mještani, dobri katolici i dobri ljudi. Zato su i ostali svima nama u sjećanju, a ovim putem im izražavamo osobito poštovanje. Neki od njihovih potomaka žive i dalje u ovom mjestu, koje ipak više nije ono što je nekad bilo. Kamo sreće da još uvijek imamo ovakvih scena i druženja i da ih možemo nazvati »seoskim idilama«. Toga je sve manje u mnogim mjestima, pa i u Plavni, i zato s pravom možemo žaliti za »dobrim starim vremenima«.

Zvonimir Pelajić

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Zašto? Kako? Molim?

Čemu služe pojasevi u karateu?

Karate potječe iz Japana i na japanskom znači »prazna ruka«. Pojasevi u karateu služe za učvršćivanje kimona, a boje označavaju stupanj postignuća vježbača. Bijeli pojas nose početnici, a crni je majstorski pojas.

Zašto ne treba bacati baterije?

Samo jedna odbačena baterija iz mobitela može zagaditi 600.000 litara vode! Zato pazite gdje bacate baterije. U

novije vrijeme možete vidjeti razna mjesta koja su predviđena za ovu namjenu.

Jeste li znali?

- da se djeca nasmiju oko 400 puta na dan, dok se odrasli u prosjeku smiju samo 15 puta dnevno?

- da svaka ptica svakoga dana mora pojesti hrane makar polovicu svoje težine kako bi preživjela?

- da su slonovi jedine životinje koje ne mogu skakati?

- da ne postoji prirodno plava hrana?

- da je najjači mišić u ljudskom tijelu jezik?

- da se svake godine otkrije približno 7000 novih vrsta kukaca?

- da prosječni uredski stol ima 400 puta više bakterija od WC-a?

- da zijevanje uglavnom traje oko 6 sekundi?

- da kvakanje patke nema eho (odjek) i nitko ne zna zbog čega?

- da kornjače mogu disati kroz svoju stražnjicu?

Piše i uređuje: Željka Vukov

Vjetrenjača od papira

Vjerujem kako će ova mala stvarčica vašim roditeljima biti itekako poznata, možete ih pozvati da vam pomognu napraviti je, ili vam ispričati kako su oni nekada pravili vjetrenjaču od papira.

Potreban materijal za rad:

šareni ili papir u boji (može biti i jedno-bojni papir, pa ga sami ukasite, ukoliko bude šareno bit će i zanimljivije)
slamčica ili bilo kakav drveni štapić dužine oko 30 cm
pribadača / škare / ljepljivo za papir

Izrada:

Papir izrežite u obliku kvadrata veličine 20 x 20 cm i na njemu nacrtajte dijagonale. Od središnje točke malim crticama označite razdaljinu od 4 cm. Papir izrežite po dijagonalama od ruba do označene crtice. Savijte ga kao na slici i zalijepite ljepljivom. Kroz sredinu vjetrenjače i vrh slamčice provucite pribadaču. Sa zadnje strane pribadaču

savijte ili dodajte komad gumice, kako se vjetrenjača ne bi raspala, a da se ipak može vrtjeti.

Možete napraviti više vjetrenjača, pa njima ukasiti svoje dvorište ili vrt.

Ukoliko ovo budete pravili u društvu prijatelja, sigurna sam kako će zabava biti još bolja.

Likovni natječaj

»Vjetar + vjetrenjača = struja«

Povodom proslave jubileja - deset godina uspješnog poslovanja tvrtke za proizvodnju generatora za vjetrenjače u Subotici, kompanija Siemens d.o.o. Beograd organizira likovni natječaj za djecu na temu »Vjetar + vjetrenjača = struja«.

Likovni natječaj je otvoren do 1. rujna 2013. godine i Siemens poziva svu djecu uzrasta do 14 godina koja vole crtati i čija mašta ne poznaje granice, da pošalju svoje likovne radove na adresu: Siemens tvrtka, Batinska 94, 24000 Subotica (s naznakom »za likovni natječaj«).

Organizatori pripremaju vrijedne nagrade za najbolje u trima kategorijama: predškolski uzrast, uzrast od 7 do 10 godina i uzrast od 10 do 14 godina.

Više informacija o likovnom natječaju za djecu na www.siemens.rs/generation21

NA BIKOVU ODRŽANE VI. SEOSKE IGRE BEZ GRANICA

Vrijeme smijeha i razonode

Katapultiranje »čutke« iz ogromne pračke, s ciljem postizanja koša u dvadesetak metara udaljeno vjedro; nošenje jaja sa žlicom u ustima na skliskoj slami, s ciljem da se nerazbijeno stavi u kartonski nasad; zidanje bunara od čutaka i slično, dio su od deset disciplina u kojima se ogledalo 15 natjecateljskih timova na VI. Seoskim igrama bez granica, koje su u nedjelju održane na Bikovu. Cjelodnevnu manifestaciju obogatio je i program kojega su za oko tisuću posjetitelja osmislili organizatori iz Mjesne zajednice Bikovo: i sami su mogli ogledati u nekim od starih igara za odrasle (»mlin«, bacanje kamena s ramena i šah) i djecu (»školicu«).

INSPIRACIJA – TRADICIJA I SVAKODNEVNI ŽIVOT

Po riječima organizatora i idejnog tvorca manifestacije *Jovice Marcikića* inspiraciju za Seoske igre bez granica

crpi iz tradicije i svakodnevnog života. Drugim riječima, neke od navedenih igara igrali su se njegovi stari ili čak i on sam, a neke su osmišljene tako što su »čutke«, jaja, »derma« ili slama (bili) svakodnevni rekviziti u životu jedne prosječne salašarske obitelji. Pravila natjecanja su jednostavna: svaki je tim sastavljen od šest punoljetnih članova, koji moraju poštovati pravila koja im sudac objasni.

Iako nijednu od igara nisu trenirali doma *Dalibor Gabrić* iz momčadi »Brace« (s kratkosilaznim, a ne dugouzlažnim »a«) iz Starog Žednika kaže kako su upravo završili kondicijske pripreme. Većina od članova tima, kaže on, »vozila je slamu« tako da problema sa snagom nemaju. Momčadi »Ljute papričice« iz Beograda upravo to je problem. Po riječima bikovačkog zeta

Vladimira Radunovića oni su naprosto pretjerali s pripremama koje su uoči natjecanja trajale do pol četiri ujutro. Ipak, kaže kako je u svemu najbitniji timski duh, koji će, ako im se plan ostvari, za pet godina polučiti prvo mjesto na Igrama.

DOBRE STVARI ČINE DOBRI LJUDI

Možda iz kurtoazije, a možda stoga što nije primje-

tio sitne varke sudionika, tek glavni sudac Igara *Mihajlo Salma* s Bikova kaže kako se kvaliteta fair-playa kod sudionika ove godine znatno popravila. Pobjeda nikome i nije bila na prvom mjestu, a razlog tomu možda leži i u činjenici što iza uloženog napora ne sljede očekivana nagrada. Pokal, zahvalnica – i dosta.

A prije će biti da je tomu razlog sam duh natjecanja. Predsjednik Saveza za rekreativni sport Srbije *Predrag Gavrilović* ističe kako su Seoske igre bez granica još jedan dokaz da dobre stvari čine dobri ljudi. Najbolje u svemu je, kaže Gavrilović, što se na Igre prijavio toliki broj timova, sastavljen od mladih ljudi, željnih iz mode već izašle rekreacije.

Ako Bog da, sljedeće godine ostvarit će se još veći plan *Marcikića*: da 2014. na Bikovu bude organiziran kamp, u okviru kojega će se svakoga dana odvijati natjecanja momčadi iz zemlje i inozemstva, a finale će, kao i ove, biti na Seoskim igrama bez granica. Do tada čisto informativno: »Specijalci« iz Starog Žednika treći su puta osvojili prvo mjesto na Igrama, a iza njih slijede timovi »Verušića« i »Facebooka«.

Z. R.

**PETAK
26.7.2013.**

06:10 Trenutak spoznaje (R)
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:01 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
07:30 Vijesti
09:03 Gorski liječnik (3), serija
09:49 Vijesti iz kulture
09:57 Glamurozne slastice (1), dokumentarna serija (R)
10:19 Pogled iz visine: Azija i Australija, dokumentarna serija (R)
11:11 Draga Genevieve... (2), dokumentarna serija (R)
11:33 Draga Genevieve... (2), dokumentarna serija (R)
12:00 Dnevnik 1
12:36 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:22 Dr. Oz (3), talk-show (R)
14:02 Jelovnici izgubljenog vremena:
14:22 Skica za portret
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Raj prije smrti, američki film (R)
16:20 Ribar ribi grize rep, dokumentarna serija
16:50 Skica za portret
17:00 Vijesti
18:25 Heartland (2), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 Stipe u gostima (5), humoristična serija
20:40 Tajne svjetskih muzeja (2), dokumentarna serija
21:30 Putovanje u Vučjak, dramska serija
22:35 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:09 Kronika festivala igranog filma u Puli
23:25 Filmski maraton: Cigla, američki film
01:10 Filmski maraton: Raj prije smrti, američki film (R)
02:45 Rebecca prva supruga
04:15 Dr. Oz (3), (R)
04:55 Skica za portret
05:15 Jelovnici izgubljenog vremena:
05:35 Ribar ribi grize rep, dokumentarna serija
06:00 8. kat: Čuvar baštine - Lj. Stipišić Delmata, talk-show (R)

06:10 Najava programa
06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela

07:00 Mala TV
07:30 Moomini, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Papreni detektivi 1, serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 3, serija za djecu
09:10 Svjetski biseri 2: Sejšeli - raj indijskoga oceana, dokumentarna serija (R)
10:02 Svirci moji (6): Luka Nižetić, glazbena emisija (R)
10:47 Rekonstrukcija: Željko Bebek
11:15 Kratki susreti
11:40 Traumatologija: Kandžija
12:05 Šaptač psima (2), dokumentarna serija
13:15 Doktor Who 3, serija
14:00 Doktor Who 3, serija
14:45 Degraasi 5, serija
15:10 Dnevnik jedne plavuše: Jesmo li ikad dovoljno lijepe
15:18 Muška posla: Muško-žensko prijateljstvo
15:25 Superžena: Šoppingholičarka
15:31 Početnica: Vitezovi
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 8. kat: Čuvar baštine - Lj. Stipišić Delmata, talk-show
17:20 Dolina sunca, serija
18:05 Novi klinici s Beverly Hillsa 4, serija za mlade
18:45 Vaterpolo, SP: Hrvatska - Južna Afrika, prijenos
20:00 Umag: ATP, prijenos 2. meča
22:05 Rebecca prva supruga
23:35 Ubojstvo 1, serija
00:35 Retrovizor: Ludnica u Clevelandu, serija
00:56 Umag: ATP, snimka dva meča
03:56 Noćni glazbeni program

06:45 Krypto super pas, crtana serija R
07:10 Krypto super pas
07:35 TV izlog
07:50 Kako vrijeme prolazi, serija R
08:50 TV izlog
09:05 Djevojka imena Feriha, serija R
11:20 Inspektor Rex, serija R
12:15 Ninja ratnici, serija R
12:45 Zauvijek susjedi, R
13:50 In magazin R
14:30 Inspektor Rex, serija
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha

21:06 Djevojka imena Feriha, serija - nastavak
22:20 Europski žigolo, film
0:00 Zmija u sjeni orla, film
01:50 Škola šarna, film
03:35 Ezo TV, tarot show
05:05 Muškarci ih vole glupe, serija R
05:50 Dnevnik Nove TV R
06:40 In magazin R
07:10 Kraj programa

06:45 RTL Danas, (R)
07:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
07:45 Ben 10: Ultimate Alien
08:15 Moji džepni ljubimci, 08.35 Virus attack
08:55 TV prodaja
09:10 Krv nije voda, serija
10:05 TV prodaja
10:20 Miješani brak, serija
11:10 Divlja ruža, telenovela
12:05 TV prodaja
12:20 Obitelj Rey, telenovela
13:10 Avenida Brasil, serija (R)
14:10 Heroji iz strasti, serija
15:10 Heroji iz strasti, serija
16:10 Miješani brak
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Krv nije voda, serija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Avenida Brasil, serija
20:00 Dama koja ubija, film, kriminalistična komedija
21:40 Zadnji put, film, triler
23:05 Eurojackpot
23:10 Zadnji put, film, triler
23:35 Optužen bez dokaza, igrani film, drama
01:40 RTL Danas, (R)
02:20 Kraj programa

**SUBOTA
27.7.2013.**

06:45 Drugo mišljenje: Bolesti probavnog sustava (R)
07:15 Najava programa
07:35 Kratki susreti (R)
08:00 Hrvatska kronika BiH
08:20 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Sin bljedolikog, američki film (R)
09:50 Faust Vrančić: San o strojevima - Voda, dokumentarna serija (R)
10:15 Vijesti iz kulture
10:25 Kućni ljubimci
11:00 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prizma
13:20 Duhovni izazovi
13:55 Nasljedstvo, američko-kanadski film
15:30 Reporter: Moć agencija za rejting

16:25 Alpe Dunav Jadran
17:00 Vijesti
17:15 Kulturna baština
17:45 Berač kamena, dokumentarni film
18:05 Lijepom našom: Beli Manastir 2
19:10 Ezopovo kazalište, crtani film
19:20 Dim, dam, dum - crtani film
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Junaci u kamionima, dokumentarna serija
21:00 Srcolomke, američki film
23:10 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:48 Zločinci u odijelima (2), serija
00:28 Kronika festivala igranog filma u Puli
00:43 Filmski maraton: Pod njezinim prozorom, slovenski film
02:13 Filmski maraton: Sin bljedolikog, američki film (R)
03:43 Skica za portret
03:53 Jelovnici izgubljenog vremena:
04:13 Prizma
04:58 Kulturna baština
05:28 Berač kamena, dok. film
05:48 Turistička klasa (R)
06:20 Lijepom našom: Beli Manastir 2

06:28 Najava programa
06:33 Turistička klasa
07:05 Tom i Jerry, crtana serija
07:30 Moj mali planet, crtana serija
07:35 Wot wot's, crtana serija
07:45 Matkova čudovišta, crtana serija
07:57 Rimske tajne, serija za djecu
08:25 Novi klinici s Beverly Hillsa 4, serija za mlade
09:05 Mala TV
09:35 Teletubbies, animirana serija
10:00 Majstori svirači: Hrvatski puhački orkestar - Gradska glazba Imotski
10:30 Sportske igre mladih
10:50 Derbi, američki film za djecu (R)
12:20 Emma, mini-serija
13:05 Emma, mini-serija
13:50 Evergreen
15:40 Briljanteen (R)
16:20 Top Gear 17, dokumentarna serija
17:15 Umag: ATP, emisija
17:30 Umag: ATP, prijenos 1. polufinalnog meča
19:25 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija

20:00 Glee (2), serija za mlade
21:00 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2013. - prijenos finala
22:45 Djelatnik mjeseca, američki film
00:25 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2013. - proglašenje pobjednika
00:45 Umag: ATP, snimka 1. i 2. polufinalnog meča
03:45 Noćni glazbeni program

07:10 Nad lipom 35 R
08:15 Zauvijek susjedi, R
09:15 TV Izlog
09:30 Krypto super pas, crtana serija R
09:55 Krypto super pas
10:25 Štrumpfovi, R
10:50 Ninja ratnici, serija R
11:20 Ninja ratnici, serija
11:50 Nad lipom 35 R
13:00 Kako sam jeo gliste, igrani film
14:35 Zmija u sjeni orla, film R
16:30 Štrumpfovi
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Zauvijek susjedi, serija
18:20 Lud, zburjen, normalan R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Žena mačka, igrani film
22:05 Krvavi dijamant, film
00:35 Delta Force One: Izgubljena patrola, film
02:20 Europski žigolo, film R
03:45 Ezo TV, tarot show
05:15 Kraj programa

07:15 RTL Danas, (R)
07:50 Virus attack
08:15 Uvrnuti čupavci
08:40 Aladdin
09:10 Timon i Pumbaa
09:55 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:20 TV prodaja
10:35 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
11:35 TV prodaja
11:50 Optužen bez dokaza, igrani film, drama (R)
13:55 Zadnji put, igrani film, drama/ triler (R)
15:50 Krv nije voda, serija
16:50 Krv nije voda, serija
17:50 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Daredevil, igrani film, akcijski/ fantastični
22:00 Potraga, igrani film, drama/ triler
00:20 Tajna osвете, igrani film, akcijski triler
02:05 Astro show
03:05 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

**NEDJELJA
28.7.2013.**

07:23 Najava programa
07:40 Duhovni izazovi
08:15 Zlatna kinoteka:
Iznenada prošlog ljeta,
američki film (R)
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 Najmoćnije žene
svijeta: Audrey Hepburn,
dokumentarna serija
11:10 Ubojstvo, napisala je
(10) - serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 6, serija
16:30 Vrtlarica (R)
17:00 Vijesti
17:15 Rat i mir, mini-serija
18:57 Skica za portret
19:08 Najava programa
19:10 Ezopovo kazalište,
crtani film
19:20 Dim, dam, dum - crtani
film
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 6/45
20:10 Vjerujem u anđele, TV
serija
21:00 Ciklus europskog filma:
Coco Chanel i Igor
Stravinski, francuski film
23:00 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:35 Zločinci u odijelima (2),
serija
00:20 Strani igrani film
02:15 Strani igrani film
04:00 Ubojstvo, napisala je
(10) - serija
04:50 Divlji u srcu 6, serija
05:40 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj

07:07 Najava programa
07:12 Alpe Dunav Jadran
07:42 Pipi Duga Čarapa,
crtana serija
08:07 Corto Malteze, crtana
serija
08:32 Čajkovski na Waldbühni
- Berlinska filharmonija
pod ravnanjem Andrisa
Nelsona
09:17 Animacijaci, crtana serija
09:37 Feliksova pisma
09:59 Pripovjedač, serija
10:24 Priče u slikama 2, serija
za djecu
10:39 Biblija
10:49 Portret Crkve i mjesta
11:00 Gornji Miklouš: Misa,
prijenos

12:05 Detektiv XXL: Crna
magija, talijansko-
američki film
13:45 Emma, mini-serija
14:30 Emma, mini-serija
15:15 Evergreen
17:00 Svjetski atletski prvaci:
Berlin 2009,
dokumentarna serija
18:00 Barcelona: Plivanje, SP
- prijenos
20:00 Umag: ATP, emisija
20:15 Umag: ATP, prijenos
finalnog meča
22:35 Ciklus kulturnih filmova:
Gosford Park, britanski
film
00:50 Jim Jones Revue,
snimka koncerta
01:55 Retrovizor: Ludnica u
Clevelandu (1), serija
02:16 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke nakane
02:56 Noćni glazbeni program

05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 In magazin R
06:55 Nad lipom 35
08:00 TV Izlog
08:15 Zauvijek susjedi, R
09:15 Krypto super pas, crtana
serija R
09:40 Krypto super pas
10:10 Štrumpfovi, R
10:35 Ninja ratnici, serija R
11:05 Ninja ratnici, serija
11:35 Zauvijek susjedi, serija
12:45 Hitna Miami, serija
14:45 Krevet od ruža, film
16:30 Štrumpfovi
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
18:00 Nad lipom 35
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
20:50 Još jedna priča o
Pepeljugu, igrani film
22:35 Gospodar prstenova:
Prstenova družina, film
01:35 Delta Force One:
Izgubljena patrola, film R
03:10 Hitna Miami, serija R
03:55 Hitna Miami, serija R
04:40 Dnevnik Nove TV R
05:30 Kraj programa

06:10 RTL Danas, (R)
06:45 Krv nije voda, serija
07:40 Aladdin, (R)
08:05 Timon i Pumbaa, (R)
08:35 Virus attack
08:50 Uvrnuti čupavci
09:20 TV prodaja
09:35 Galileo, emisija
10:30 TV prodaja
10:45 Smrtonosnih 60,
dokumentarna serija (R)
11:25 TV prodaja

**HTV2 27.07.2013. 21:00
FESTIVAL DALMATINSKIH KLAPA
OMIŠ 2013. - prijenos finala**

S Trga sv. Mihovila u Omišu Hrvatska radiotelevizija prenosi završnu večer muških klapa. U ovogodišnjem finalu Festivala nastupaju klape: Omiš iz Omiša, Basca iz Baške Vode, Zrinski iz Vrbovca, Podvorje iz Kaštel Sućurca, Trabakul iz Kostrene, Mriža iz Splita, Bunari iz Vodica, Braciera iz Bola, Kožino iz Zadra, Kampanel iz Zagreba, Kaše iz Dubrovnika, Pinguentum iz Buzeta. Tko će biti pobjednik,

saznat ćemo u proglašenju oko ponoći.

Voditelj: Pinija Poljaković i Branko Uvodić

Redatelj: Vladimir Košćević

Urednik: Branko Uvodić

11.40 Daredevil, igrani film,
akcijski/ fantastični (R)
13.40 Potraga, igrani film,
drama/ triler (R)
15.50 Krv nije voda, serija
16.50 Krv nije voda, serija
17.50 Smrtonosnih 60
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
20.00 Montevideo, Bog te
video, dramska serija
21.10 Montevideo, Bog te
video, dramska serija
22.20 CSI: Miami, serija
23.15 CSI: Miami, serija
00.10 CSI: Miami, serija
01.10 Astro show
02.10 Tajna osвете, igrani
film, akcijski triler (R)
03.40 RTL Danas, (R)
04.15 Kraj programa

**PONEDJELJAK
29.7.2013.**

06:10 Mir i dobro
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:01 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
07:30 Vijesti
07:35 Dobro jutro, Hrvatska
09:03 Gorski liječnik (3)
09:47 Vijesti iz kulture
09:55 Glamurozne slastice (2),
dokumentarna serija (R)
10:19 Pogled iz visine: Letjeti
visoko, dokumentarna
serija (R)
11:11 Draga Genevieve...
11:33 Draga Genevieve...
12:00 Dnevnik 1
12:37 Nasljednica s
Vendavala, telenovela
13:25 Dr. Oz (3), talk-
show (R)
14:05 Jelovnici izgubljenog

vremena:
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:45 Potraga za losom,
američki film (R)
16:25 Punk mama,
dokumentarni film
17:00 Vijesti
18:15 Heartland (2), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:30 Nulta točka, politički
talk-show
21:35 Borgen - sjedište moći
(2), serija
22:40 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:20 Tyson, američki film
01:05 Dr. Oz (2b), talk-show
01:50 Odiseja Alice Tremblay,
kandski film
03:25 Dr. Oz (2b), talk-show
04:05 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj
04:20 Reprizni program
05:25 8. kat: Usprkos svemu,
talk-show R

06:10 Najava programa
06:15 Nasljednica s
Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Moomini, crtana serija
07:55 Teletubbies, animirana
serija
08:20 Papreni detektivi 2,
serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 3,
serija za djecu
09:10 Pogled na Zemlju 1:
Aljaska, dokumentarna
serija (R)
10:02 Dolina sunca, serija
10:47 Rekonstrukcija: Bolesna
braća
11:15 Vjerujem u anđele - TV
serija

11:55 Šaptač psima (2),
dokumentarna serija
12:45 Glazba, glazba... novi
singleovi
13:10 Doktor Who 3, serija
13:55 Doktor Who 3, serija
14:45 Degraasi 5, serija
15:10 Život s cvijećem:
Granje
15:30 Lijepe kuće: Kramar
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 8. kat: Usprkos svemu,
talk-show
17:15 Dolina sunca, serija
18:00 Barcelona: Plivanje, SP
- prijenos
20:00 Glee (2), serija za mlade
20:48 Najava programa
20:50 Konzerva: Fudbalerke
20:53 Konzerva: 1984.
21:00 Woman in Red,
američki film
22:27 Roditelji i djeca (2),
serija
23:09 Dva i pol muškarca (7),
humoristična serija
23:34 Ubojstvo 1, serija
00:34 Retrovizor: Ludnica u
Clevelandu (1), serija
00:55 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke nakane (6)
01:35 Noćni glazbeni program

06:00 In magazin vikend R
06:40 Krypto super pas, crtana
serija R
07:05 Krypto super pas
07:30 TV izlog
07:45 Kako vrijeme prolazi, R
08:45 TV izlog
09:00 Djevojka imena Feriha,
serija R
11:25 Inspektor Rex, serija R
12:15 Ninja ratnici, serija R
12:45 Zauvijek susjedi, R
13:15 Zauvijek susjedi, R
13:50 In magazin vikend R
14:30 Inspektor Rex, serija

15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:06 Djevojka imena Feriha
22:35 Muškarci ih vole glupe
22:55 Sheena: Kraljica džungle, igrani film
01:00 Gospodar prstenova: Prstenova družina, film R
04:05 Ezo TV, tarot show
05:05 Muškarci ih vole glupe
05:35 Kraj programa

05:50 RTL Danas, (R)
06:25 Krv nije voda, serija
07:20 Ben 10: Ultimate Alien
07:50 Moji džepni ljubimci
08:10 Virus attack
08:40 Divlja ruža, telenovela
09:35 Obitelj Rey, telenovela
10:40 Montevideo, Bog te video, dramska serija (R)
11:50 Montevideo, Bog te video, dramska serija (R)
12:55 TV prodaja
13:10 Avenida Brasil, (R)
14:10 Miješani brak, serija
15:00 Heroji iz strasti, serija
16:00 Heroji iz strasti, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Krv nije voda, serija
18:05 Exkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Avenida Brasil, serija
20:00 Slobodni pad, igrani film, akcijski
22:00 Vratit će se rode
23:00 Vratit će se rode
00:00 RTL Vijesti
00:25 Zaboravljeni slučaj, serija
01:20 CSI: Miami, serija (R)
02:20 Astro show
03:20 CSI: Miami, serija (R)
04:10 RTL Danas, (R)
04:45 Kraj programa

UTORAK 30.7.2013.

06:10 Znanstvena petica (R)
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:01 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
07:30 Vijesti
09:03 Gorski liječnik (3),
09:47 Vijesti iz kulture
09:55 Glamurozne slastice (2), dokumentarna serija
10:19 Madagaskar: Otok čuda, dokumentarna serija
11:11 Draga Genevieve... (2), dokumentarna serija

11:33 Draga Genevieve... (2), dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:25 Dr. Oz (3), talk-show (R)
14:05 Jelovnici izgubljenog vremena:
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Holivudski safari, američki film (R)
16:10 Popuna
16:25 Starogradske priče i legende: Centrum mundi, dokumentarna serija
17:00 Vijesti
18:15 Heartland (2), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 Stipe u gostima (5), humoristična serija
20:40 Rudolf Steiner - Modus vivendi: Goetheanum, dokumentarni film
21:35 Borgen - sjedište moći (2), serija
22:40 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:20 Ja sam ona druga, njemački film
01:00 Dr. Oz (2b), talk-show
01:45 Quebec-Montreal, kanadski film
03:25 Dr. Oz (2b), talk-show
04:05 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:20 Reprizni program
05:30 8. kat: Djeca rata, talk-show (R)

06:10 Najava programa
06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Moomini, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Papreni detektivi 2, serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 3
09:10 Pogled na Zemlju 1: Mikronezija, dokumentarna serija (R)
10:02 Dolina sunca, serija
10:47 Rekonstrukcija: Neno Belan
11:15 Rijeka: More
11:45 Vrtlarica (R)
12:10 Šaptač psima (2), dokumentarna serija
13:10 Doktor Who 3, serija
14:00 Doktor Who 3, serija
14:45 Degraasi 5, serija
15:10 Lov na antikvitete: Dva tenora, sopran i fotelja
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 8. kat: Djeca rata, talk-show
17:15 Dolina sunca, serija
18:00 Barcelona: Plivanje, SP

- prijenos
20:15 Glee (2), serija za mlade
21:05 Amerikanac, američki film
22:50 Braća i sestre (5), serija
23:32 Dva i pol muškarca (7), humoristična serija
23:53 Ubojstvo 1, serija
00:53 Retrovizor: Ludnica u Clevelandu (1), serija
01:14 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane (6), serija
01:54 Noćni glazbeni program

05:45 Dnevnik Nove TV R
06:35 Krypto super pas, R
07:00 Krypto super pas
07:40 Kako vrijeme prolazi, R
08:55 Djevojka imena Feriha
11:25 Inspektor Rex, serija R
12:15 Ninja ratnici, serija R
12:45 Zauvijek susjedi, R
13:50 In magazin R
14:30 Inspektor Rex, serija
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:06 Djevojka imena Feriha
22:20 Večernje vijesti
22:40 Ljubav nema pravila, igrani film
00:50 Sheena: Kraljica džungle, igrani film R
02:50 Muškarci ih vole glupe
04:20 Ezo TV, tarot show
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 In magazin R
06:40 Kraj programa

06:45 RTL Danas, (R)
07:30 Exkluziv Tabloid, (R)
07:45 Ben 10: Ultimate Alien
08:15 Moji džepni ljubimci
08:35 Virus attack
09:10 Krv nije voda, serija (R)
10:20 Miješani brak, humorna dramska serija (R)
11:10 Divlja ruža, telenovela
12:20 Obitelj Rey, telenovela
13:10 Avenida Brasil, (R)
14:10 Miješani brak, serija
15:00 Heroji iz strasti
16:00 Heroji iz strasti
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Krv nije voda, serija
18:05 Exkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Avenida Brasil, serija
20:00 Gol!, igrani film, sportska drama
22:20 Uvod u anatomiju, serija
23:20 Uvod u anatomiju, serija
00:20 RTL Vijesti

00:40 Zaboravljeni slučaj
01:35 Slobodni pad, igrani film, akcijski (R)
03:30 Astro show
04:30 RTL Danas, (R)
05:10 Kraj programa

SRIJEDA 31.7.2013.

06:10 Među nama: Moderna biologija i eko sustav Jadrana (R)
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:01 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
09:03 Gorski liječnik (3)
09:47 Vijesti iz kulture
09:55 Glamurozne slastice (2), dokumentarna serija (R)
10:19 Madagaskar: Izgubljeni svjetovi, dokumentarna serija (R)
11:11 Draga Genevieve...
11:33 Draga Genevieve...
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:25 Dr. Oz (3), talk-show (R)
14:05 Jelovnici izgubljenog vremena:
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Zvezdani trkač, novozelandski film R
16:25 Sliko-sliopisi Orebovi, dokumentarni film
17:00 Vijesti
18:15 Heartland (2), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Stipe u gostima
20:45 Planet Dinosaur - posve nepoznat svijet, dokserija
21:40 Borgen - sjedište moći (2), serija
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Bratstvo smrti, američki film
00:55 Dr. Oz (2b), talk-show
01:40 Zvezdani trkač, novo zelandski film (R)
03:20 Dr. Oz (2b), talk-show
04:00 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:15 Reprizni program
05:30 8. kat: Sva lica depresije, talk-show (R)

06:10 Najava programa
06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Moomini, crtana serija
07:55 Teletubbies

08:20 Papreni detektivi 2
08:45 H2O Uz malo vode! 3
09:10 Pogled na Zemlju 1: Australija, dok. serija (R)
10:02 Dolina sunca, serija
10:47 Rekonstrukcija: Navijačka
11:15 Domaća dok. serija/film
12:10 Šaptač psima
13:15 Doktor Who 4, serija
14:00 Doktor Who 4, serija
14:45 Degraasi 5, serija
15:10 Putujmo svijetom: Koreja
15:25 Škola mora: Split-Brač
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 8. kat: Sva lica depresije, talk-show
17:15 Dolina sunca, serija
18:00 Barcelona: Plivanje, SP - prijenos
20:05 Glee (2), serija za mlade
20:48 Najava programa
20:50 Konzerva: Kajkavska
20:53 Konzerva: Riječki rock
21:00 Svjedok, američki film
22:53 Braća i sestre (5), serija
23:35 Dva i pol muškarca
00:00 Ubojstvo 1, serija
01:00 Retrovizor: Ludnica u Clevelandu (1), serija
01:21 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane
02:01 Noćni glazbeni program

06:45 Krypto super pas, R
07:10 Krypto super pas
07:35 TV izlog
07:50 Kako vrijeme prolazi, serija R
08:50 TV izlog
09:05 Djevojka imena Feriha
11:20 Inspektor Rex, R
12:15 Ninja ratnici, R
12:45 Zauvijek susjedi, R
13:50 In magazin R
14:30 Inspektor Rex, serija
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:06 Djevojka imena Feriha
22:30 Večernje vijesti
22:50 Ponos i slava, film
01:00 Ljubav nema pravila, igrani film
03:15 Muškarci ih vole glupe
04:45 Ezo TV, tarot show
05:45 Dnevnik Nove TV R
06:35 Kraj programa

06:45 RTL Danas, (R)
07:30 Exkluziv Tabloid, (R)
07:45 Ben 10: Ultimate Alien
08:15 Moji džepni ljubimci

08.35 Virus attack
 08.55 TV prodaja
 09.10 Krv nije voda, serija (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 Miješani brak, (R)
 11.10 Divlja ruža, telenovela
 12.05 TV prodaja
 12.20 Obitelj Rey, telenovela
 13.10 Avenida Brasil, (R)
 14.10 Miješani brak, serija
 15.00 Heroji iz strasti, serija
 16.00 Heroji iz strasti, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Krv nije voda, serija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Avenida Brasil, dramska serija
 20.00 Gradska faca, igrani film, humorna drama
 22.00 Kost, kriminalistička serija
 23.00 Kost, kriminalistička serija
 23.55 RTL Vijesti, informativna emisija
 00.15 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 01.10 Vratit će se rode, humorna drama (R)
 02.05 Astro show, show, emisija uživo
 03.05 Vratit će se rode, humorna drama (R)
 03.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.35 Kraj programa

06.10 Riječ i život: Prepoznatljivost hrvatskih postignuća u svijetu, religijski program (R)
 06.40 Najava programa
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 07.01 Vijesti
 07.06 Dobro jutro, Hrvatska
 07.30 Vijesti
 07.35 Dobro jutro, Hrvatska
 09.03 Gorski liječnik
 09.47 Vijesti iz kulture
 09.55 Glamurozne slastice (2), dokumentarna serija (R)
 10.19 Madagaskar: Zemlja žege i prašine, dokumentarna serija (R)
 11.11 Draga Genevieve...
 11.33 Draga Genevieve...
 12.00 Dnevnik 1
 12.35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13.25 Dr. Oz (3), talk-show (R)
 14.05 Jelovnici izgubljenog vremena:
 14.30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.43 Do posljednje prepone, norveški film (R)
 16.03 Jelovnici izgubljenog vremena:
 16.25 Kič?, dok. serija
 17.00 Vijesti
 18.15 Heartland (2), serija
 19.10 Tema dana
 19.30 Dnevnik
 20.05 Stipe u gostima (5), humoristična serija
 20.40 Turistička klasa
 21.40 Borgen - sjedište moći (2), serija
 22.45 Dnevnik 3
 23.05 Vijesti iz kulture
 23.25 Devet, američki film

ČETVRTAK
1.8.2013.

HRT 1

01.50 Dr. Oz (2b), talk-show
 02.35 Ovo je moja zemlja, američki film (R)
 04.20 Braća i sestre (5), serija
 05.05 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
 05.25 8. kat: Ljubavni spoj, talk-show (R)

HRT 2

06.10 Najava programa
 06.15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 07.00 Mala TV
 07.30 Moomini, crtana serija
 07.55 Teletubbies
 08.20 Papreni detektivi 2, serija za djecu
 08.45 H2O Uz malo vode! 3
 09.10 Pogled na Zemlju 1: Tanzanija, dokumentarna serija (R)
 10.02 Dolina sunca, serija
 10.45 Rekonstrukcija: Gustafi
 11.10 ni DA ni NE: Borilački sportovi (R)
 12.00 Sportske igre mladih
 12.15 Šaptač psima (6), dokumentarna serija
 13.15 Doktor Who 4, serija
 14.00 Doktor Who 4, serija za mlade
 14.45 Degraasi 5, serija za mlade
 15.10 Osoba tjedna: Tomislav Mrduljaš
 15.19 Moderna vremena: Laganje
 15.26 Fenomeni: Spontano izlječenje
 16.00 Regionalni dnevnik
 16.30 8. kat: Ljubavni spoj,

talk-show
 17.15 Dolina sunca, serija
 18.00 Barcelona: Plivanje, SP - prijenos
 22.15 Glee (3), serija za mlade
 21.00 Revolucija, britanski film
 23.00 Braća i sestre (5), serija
 23.45 Dva i pol muškarca (7), humoristična serija
 00.06 Ubojstvo 1, serija
 01.06 Retrovizor: Ludnica u Clevelandu (1), serija
 01.27 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane
 02.07 Noćni glazbeni program

nova

06.50 Krypto super pas, R
 07.05 Krypto super pas
 07.30 TV izlog
 07.45 Kako vrijeme prolazi, R
 08.45 TV izlog
 09.00 Djevojka imena Feriha
 11.20 Inspektor Rex, serija R
 12.15 Ninja ratnici, serija R
 12.45 Zauvijek susjedi, R
 13.50 In magazin R
 14.30 Inspektor Rex, serija
 15.20 Ninja ratnici, serija
 15.50 Zauvijek susjedi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 In magazin
 18.05 Kako vrijeme prolazi
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Djevojka imena Feriha
 21.06 Djevojka imena Feriha
 22.50 Večernje Vijesti
 23.10 Invazija, igrani film
 00.55 Strahom na strah, film
 02.50 Sestra Hawthorne, serija

03.35 Ezo TV, tarot show
 04.35 Sestra Hawthorne, R
 05.20 Dnevnik Nove TV R
 06.10 Kraj programa

RTL

06.45 RTL Danas, (R)
 07.30 Ekkluziv Tabloid, (R)
 07.45 Ben 10: Ultimate Alien
 08.15 Moji džepni ljubimci
 08.35 Virus attack
 08.55 TV prodaja
 09.10 Krv nije voda, serija (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 Miješani brak, humorna dramska serija (R)
 11.10 Divlja ruža, telenovela
 12.05 TV prodaja
 12.20 Obitelj Rey, telenovela
 13.10 Avenida Brasil, (R)
 14.10 Miješani brak, serija
 15.00 Heroji iz strasti, serija
 16.00 Heroji iz strasti, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Krv nije voda, serija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Avenida Brasil, serija
 20.00 Patricia Cornwell: Fronta, igrani film, kriminalistički
 22.00 CSI, serija
 23.00 CSI, serija
 23.55 RTL Vijesti
 00.20 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 01.10 Kost, serija (R)
 02.05 Astro show
 03.05 Kost, serija (R)
 03.55 RTL Danas, (R)
 04.35 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

ODRŽAN SEMINAR »STVARANJE KAZALIŠTA«

Rađanje predstave

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, a pod vodstvom kazališne redateljice Nine Kleflin, na otočiću Galevcu (Školjiću) kazalištarci-amateri stekli nova teorijska znanja

Na otočiću Galevcu (Školjiću), smještenom osamdesetak metara nasuprot naselja Preko na otoku Ugljanu, u tišini samostana svetog Petra Pustinjaka, okupilo se desetero kazalištaraca-amatera iz Kanade i više europskih zemalja. Hrvatska matica iseljenika organizirala je, petnaesti put zaredom, seminar »Stvaranje kazališta«, a trajao je devet dana. Ovaj projekt vodi poznata profesionalna kazališna redateljica *Nina Kleflin* iz Zagreba. Tema seminara bilo je stvaranje samog kazališta ili kazališne skupine, ali i rad na pripremi kazališne predstave.

HRVATIMA VAN HRVATSKE

Radilo se u dva bloka dnevno. U prijepodnevnim satima Kleflin je polaznicima prenosila teorijska znanja, poštujući sve specifičnosti sredina u kojima rade. U kasnim poslijepodnevima i večernjim satima radilo se na pripremi predstave kojom se već tradicionalno ovaj seminar završava. Redateljica se ovoga puta opredijelila za uprizorenje četiriju kratkih priča hrvatskih autora, što je u ovako kratkom vremenu, na veliko zadovoljstvo kako sudionika tako i osamdesetak mještana Preka, koji ove predstave vrlo rado pogledaju, iznjedrilo četiri kratka

scenska prikaza. »Ovaj seminar je najviše i namijenjen Hrvatima van Hrvatske, kod kojih postoji velika opasnost od asimilacije, od iskrivljavanja i zaboravljanja materinskog govora. A njihova ljubav prema domovini manifestira se predanim radom i djelom svakodnevno, upoznali su drugo i drugačije, progovorili

Detalj iz završne predstave

su drugim jezikom, ali svoje nisu zaboravili«, kaže Nina Kleflin.

Tijekom seminara često su postavljana pitanja po čemu se razlikuje rad u profesionalnom i amaterskom kazalištu. I tu im je Nina Kleflin davala iskrene odgovore, poput onoga da je linija koja ih razdvaja vrlo tanka. »Sve ima svoje prednosti i svoje mane. Profesionalci potegnu svojim znanjem, iskustvom i ruti-

Teoretski blok

nom, a amateri to nadoknade svojim srcem i ljubavlju za teatar, te velikim entuzijazmom, kojega u profesionalnom kazalištu ponekad nedostaje. Zbog istjerivanja visoke kvalitete u profesionalne pred-

skog kulturnog identiteta«. U razradi povlači crtu usporedbe kazališta s migrantskim životom. »Pokušavam na primjerima hrvatske književnosti, nastale na drugim govornim područjima, vidjeti koliko su hrvatski autori uspjeli dočarati život i likove iz emigracije. Kroz razgovore sam otkrila kako su polaznici sretni što je ovaj seminar izvan ideološkog sklopa i nije opterećen silnom domoljubnom potrebom, koja u biti pokušava zatvoriti hrvatstvo u jedan izolirani svijet«, kaže Vesna Kukavica.

Za Nives Antoljak, organizatoricu seminara, polaznici kažu kako je dobar duh ovoga seminara. »Školjić je brod na kojem polaznici jedre osam dana, a potom pokažu što su naučili. Na ovaj seminar ljudi se vraćaju, sami snose troškove i to dovoljno govori o njegovoj vrijednosti. Matica je stipendirala troje polaznika, a na njih smo osobito ponosni, jer su ostavili vrlo snažan pečat u svojim sredinama i što je najbitnije, rade u kontinuitetu već dulje vrijeme«, kaže Nives Antoljak. Jedan od stipendista Matice je i predstavnik kazalištaraca vojvodanskih Hrvata Sonćanin Ivan Andrašić.

RAZRADA TEME

Jedan od predavača je i Vesna Kukavica. S polaznicima razrađuje temu »Kazalište kao medij razvitka hrvat-

skog kulturnog identiteta«. U razradi povlači crtu usporedbe kazališta s migrantskim životom. »Pokušavam na primjerima hrvatske književnosti, nastale na drugim govornim područjima, vidjeti koliko su hrvatski autori uspjeli dočarati život i likove iz emigracije. Kroz razgovore sam otkrila kako su polaznici sretni što je ovaj seminar izvan ideološkog sklopa i nije opterećen silnom domoljubnom potrebom, koja u biti pokušava zatvoriti hrvatstvo u jedan izolirani svijet«, kaže Vesna Kukavica.

K. P.

MIROSLAV VREBAC, BODI-BILDER

Zadovoljan sam ostvarenim rezultatima

Kada se s dvadeset i dvije godine počeo baviti bodi-bildingom (tjelogradnjom) isključivo radi rekreacije, *Miroslav Vrebac* iz Srijemske Mitrovice nije niti pomišljao o odlascima na natjecanja. Danas, četiri godine kasnije, Miroslav je sa svojih 170 cm visine i 72 kg težine jedan od najuspješnijih bodi-bildera Srbije u svojoj kategoriji.

Kada si se počeo baviti bodi-bildingom i što te je privuklo ovom sportu?

Bodi-bildingom sam se počeo baviti prije točno 4 godine. Još u osnovnoj školi vidjelo se kako sam jedan od najsitnijih u svom uzrastu, a slično je bilo i nakon osnovne škole. Iz tog se razloga javila želja da poradim malo na svom izgledu, ne kao rezultat kompleksa (kako bi neki pomislili), već isključivo radi rekreacije i želje da dobijem koji kilogram mišića i time malo popravim vlastiti izgled. Počeo sam trenirati u teretani »Olimp« i tamo sam proveo oko godinu dana aktivnog treniranja. Uz pomoć nekoliko dobrih prijatelja brzo sam učio najvažnije stvari u vezi s treningom i prehranom, a zbog genetike koju posjedujem počeo sam veoma brzo napredovati.

Nakon koliko godina treniranja si odlučio otići na prvo natjecanje?

Mnogi ljudi u teretani, kada su vidjeli kako brzo napredujem i moju predanost treninzima, počeli su govoriti kako bih trebao razmišljati o natje-

canjima u bodi-bilding, ali tada je sve ostajalo u domeni šale, jer nisam ni pomišljao o tako nečemu. Nakon moje prve godine u teretani »Olimp« prešao sam u moj sadašnji klub »Eurosport« i tada sam odlučio izaći na prvo natjecanje. Vodio sam se logikom – kada prođu godine više bih volio reći da sam bio dobar, natjecao se i pokazao svoju kvalitetu, nego reći da sam bio dobar i mogao sam se natjecati, ali nisam.

Na kojim si natjecanjima do sada nastupio?

Do sada sam nastupio na sljedećim natjecanjima: Trofej Beograda 2011. (2. mjesto), Nabba Državno prvenstvo-Pančevo 2011. (5. mjesto), Velikogospojinski kup-Elmir 2012. (2. mjesto), Trofej Beograda 2012. (3. mjesto), Nabba Državno prvenstvo-Pančevo 2012. (2. mjesto), Kup Srbije-Šabac 2013. (2. mjesto) i kao vrhunac dosadašnjeg natjecanja WFF Mister Univerzum 2013. - Grčka(Solun) (3. mjesto). Svojim sam uspjesima i nastupima osobno uvijek bio zadovoljan, jer svaki put je to

bilo sve bolje zbog iskustva koje sam vremenom stjecao. Nažalost, događalo se da sam na pojedinim domaćim natjecanjima bio oštećen, ali nisam klonuo duhom nakon toga. Svoju sam kvalitetu potvrdio na posljednjem natjecanju svjetskog ranga u Grčkoj, gdje sam u veoma velikoj i jakoj konkurenciji osvojio visoko 3. mjesto i time ostvario svoj san.

Kako izgledaju pripreme za natjecanje?

Pripreme za natjecanje u mom slučaju traju malo više od dva mjeseca, ali trudim se dobru formu održati većim dijelom godine kako bih sebi olakšao to razdoblje žestokih priprema. U tom razdoblju treniram šest ili sedam puta tjedno, uz dodatna tri ili četiri kardio treninga. Prehrana se također postupno mijenja, dok se u posljednja tri tjedna posebice obraća pozornost na unos proteina, ugljikohidrata, masti i šećera. Posljednji tjedan pred natjecanje svaki dan jedem 1 kg bijelog pilećeg mesa i 15 bjelanjaka, a sve to rapoređeno u 5 do 7 obroka. Tijelo prihvaća određenu količinu hranjivih supstancija u danom momentu, dok je ostalo višak, zato treba u tom razdoblju na svaka 2 sata unositi proteine. Sve je potrebno dobro izbalansirati kako bi rezultati bili što bolji, a kako se ne bi time narušilo vlastito zdravlje. Moja visina je 170 cm, a težina tijekom godine

80 kg, dok za natjecanje »spustim« težinu na 72 kg i sve to moje tijelo dobro podnosi. Posljednji tjedan pred natjecanje je najteži i najkompleksniji što se tiče cijelih priprema, obavljaju se posebne faze »pražnjenja« i »punjenja«, a također je potrebno izbaciti višak tekućine iz organizma radi bolje definicije mišićne mase, što je veoma komplicirano.

Jesi li dobio podršku Grada ili Sportskog saveza za odlazak na svjetsko prvenstvo?

Nažalost, ni za jedno moje dosadašnje natjecanje nisam dobio pomoć Grada ili Sportskog saveza. Iz tog razloga sam 2012. godine propustio svjetsko prvenstvo u Austriji, jer zbog financija nisam mogao otići. Ove je godine pomoć opet izostala premda sam na svjetskom prvenstvu u Grčkoj predstavljao Srbiju i svoj grad, no ove godine sam uspio prikupiti sredstva i otići. Snagu i volju izboriti se za pojavljivanje na svjetskom prvenstvu dobio sam dobrim dijelom od obitelji i prijatelja, jer kada je najteže podrška ljudi iz okoline je presudna. Financijsku pomoć sam dobio od kluba »Eurosport« u kojem treniram, prijatelja iz kluba koji su svojevrijem prikupili dio sredstava, te tvrtke »Eurozeit« u kojoj radim. Iskreno se nadam da u budućnosti neću morati na taj način prikupljati sredstva za odlazak na međunarodna natjecanja na kojima predstavljam državu i grad i da će mjerodavne institucije i osobe imati više sluha za ovaj sport.

Dario Španović

ODBOJKA NA PIJESKU

**Austrijanci najbolji na
novosadskom Mastersu**

Nakon 80 izuzetnih mečeva koje su 74 ekipe iz 28 zemalja prošloga tjedna priredile na novosadskom Štrandu, završeno je CEV Europsko prvenstvo u odbojci na pijesku – Novi Sad Masters 2013., koje treću godinu zaredom organiziraju Odbojkaški savez Srbije i Vip mobile.

Titulu prvaka i epitet najbolje ekipe na plaži Štrand zaslužio je odnio austrijski duo Klemens Dopler/Aleksander Horst, koji su odličnom igrom u neizvjesnom finalu pobijedili Nijemce Larsa Flugena i Aleksandera Valkenhorsta s 2-1 (20-22, 21-18, 18-16). Valkenhorst je, inače, prošle godine trijumfirao u Novom Sadu s bivšim suigračem Kačmarekom. Treće mjesto i brončanu medalju osvojio je ukrajinski dvojac Sergej Popov i Valerij Samodaj pobjedom nad njemačkim timom u sastavu Fin Dittelbah i Erik Koreng, rezultatom 2-1 (21-15, 18-21, 15-8).

Vip mobile je za ovaj turnir osigurao ukupni nagradni fond od 25.000 eura. Prvoplasirana ekipa iz Austrije, pokraj zlatne medalje, osvojila je 5.000 eura i ukupno 600 bodova na svjetskoj rang listi. Drugoplasirani tim osvojio je novčanu nagradu od 3.750 eura i 540 poena, dok tim s brončanim odličjem s turnira odlazi bogatiji za 2.625 eura i 480 bodova.

Od 16. do 20. srpnja Novi Sad je bio mjesto na kojem se igrala najbolja odbojka na pijesku u Europi. Tamošnja je publika ponovno pokazala veliku zainteresiranost za ovaj sport, ali i za prateći zabavni program. Više od 400 djece uzrasta do 14 godina prošlo je kroz Vip Beach Masters školu odbojke, koju je i ove godine vodio glasoviti odbojkaš Vanja Grbić.

STRELJAŠTVO

EPSO 2013. u Osijeku

Osijek je od 22. srpnja do 3. kolovoza domaćin 34. europskog prvenstva u streljaštvu EPSO 2013., a u ponedjeljak navečer upriličeno je svečano otvorenje uz nazočnost brojnih gostiju i uzvanika te 580 natjecatelja iz 39 zemalja Europe. Oni će se puna dva tjedna boriti za najbolje rezultate, a osječko je streljište već poznato po postizanju europskih i svjetskih rekorda, jer treći put je Osijek u ulozi domaćina, prvi puta 1985. godine, kada je i sagrađeno streljište na Pampasu i drugi puta prije četiri godine, 2009.

Jake hrvatske snage predvodi *Snježana Pejčić*, koja je izrekla i svečanu prisegu u ime svih strijelaca, baš kao što je to učinila i 2009. godine, ovdje u Osijeku. Uvjerena je u uspjeh hrvatske reprezentacije, njih dvadeset troje predano su radili i pripremali se za ovo natjecanje, pa nije isključeno da se netko iz ekipe popne i na neko od postolja. Doduše, konkurencija je jaka, natjecanja traju puna dva tjedna, a Snježana je zapucala već u četvrtak i petak svojom puškom. Recimo još i to da će natjecatelji u Osijeku ispucati više od 100.000 metaka.

Reprezentaciju Srbije nahvalila je *Ivana Maksimović* iz Beograda, koja je i 2009. nastupila u Osijeku, kao juniorka, ali je priznala da se nije proslavila i da je ovo prigoda da se predstavi hrvatskoj i europskoj javnosti. Ivana se ima čime pohvaliti, srebrnom medaljom s Olimpijskih igara u Londonu, ekipnom broncom sa Svjetskog prvenstva 2010. i ekipnim zlatom, također 2010. u Merkeru, srebrnim odličjem 2012. u Finskoj i 6. mjestom na svjetskom prvenstvu, pojedinačno. I ona je uvjerena da će ekipa Srbije bilježiti dobre rezultate, jer već desetak su dana u Osijeku, naporno vježbaju i odlično su se spremili za ovo natjecanje.

S. Ž.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rse-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem Kirbi nov, neraspakovan, sentria mikron magic, hepa filtration with mikroalergen technology. Cijena 950 eura. Tel.: 0652190496.

Prodaju se tvornički univerzalni skoro nov cirkular, nov el. šporet s ravnom pločom HANSA, ZOB, spavaća starinska bunjevačka soba i oprema, nošnje, trpezarijski stol, stolice, tepih i sl. i moderna venčanica. Tel.: 060053570 ili 024-532570.

Prodajem bilijar stol – karambol iz 1875. godine, antikvit, veoma očuvan s 3 x 3 kugle od original slonovače. Rezervna čoja iz Amerike. Od 1983. godine uopće nekorišten, za 3500 eura. Tel.: 024-572-875 ili 063-8838747.

Izdaje se dvosobni namješten stan na Proizvici. Tel.: 069 - 2887213.

Prodajem priručnike za pripremu državne mature u RH i to: matematika, hrvatski, engleski, te biologija, fizika, kemija. Zvati 063 - 8820654.

Izdajem jednosobni namješten stan, blizu Ekonomskog fakulteta, telefon, CATV, interfon, TA peć, priključak na ADSL. Tel.: 064 - 3285657.

Prodajem veću termoizolovanu kompletno završenu tehnički primljenu katnicu (13 x 11) sa suterenom, CG i svim infrastrukturnim priključcima (voda, kanalizacija, telefon, internet, gas) u centru Sombora. Tel.: 025-449-220; 064-280-84-32.

Prodajem traktor Torpedo tip TD 4506 izdanje 1979 god. Registriran, izvršena generalna popravka i u odličnom je stanju. Tel.: 061-1621820.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Subotica - Centar, izdaje se poslovni prostor 96 m² – 4 prostorije pogodan za urede, predstavništva, agencije. Tel.: 024 529-745; 063 518-218.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasenova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem Singer šivaći stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodajem kozje mlijeko i sireve u Subotici. Tel.: 064 2380088.

Prodajem vijetnamske svinje i švicarske patuljaste koze. Tel.: 064 2380088.

Nudim uslužno kuhanje domaćeg sapuna, sirovina osigurana. 50 posto gotovog sapuna nudim osobi koja poznaje tehnologiju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem stan u Zagrebu – Gajnice, 52,80m² + ostava u podrumu. Stan ima 2 sobe, kuhinju, kupaoću, wc, predsoblje, terasu. Neposredna blizina vrtića, škole, ambulante, tržnice i ostalih sadržaja. Tel.: 064-3690680.

Izrađujem po narudžbi ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke, mađarske i bizovačke papuče. Tel.: 064 0543720.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaraša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Prodajem slamu – žitnu i zobnu s njive, i čutke. Tel.: 532-570 ili 060 0532570.

Crikvenica, izdajem apartmane blizu mora. Tel.: 385 51 241053.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T- 400, čisto i T- 400 oštro. Po narudžbi pečem domaći kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem bojler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcka)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матиче српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: MARININ DRUGI ROĐENDAN

A nakon rođendana – more!

Predstavljamo vam još jedan mladi par, supružnike čija je ljubav okrunjena rođenjem kćerke čiji je drugi rođendan nedavno proslavljen. Radi se o *Vanji* ('82) i *Suzani* ('84) *Vidaković* koji su 10. srpnja 2011. dobili kćer *Marinu*. Kažu da su prvi rođendan male *Marine* proslavili u većem društvu, malo pompeznije, dali su si oduška i počastili brojnu rodbinu i prijatelje, a ove su godine slavlje održali u užem, intimnijem

krugu. No, putem naših stranica u misiji širenja pozitivnih vijesti, ova proslava će biti ovjekovječena, te će na poseban način postati dio albuma uspomena obitelji *Vidaković*.

Vanja, *Suzana* i *Marina* su u društvu djedova i baka imali svečani ručak na Paliću u Maloj gostioni, gdje su uživali u ugođaju i nedjeljnom objedu. Zatim su popodne proveli u domu *Vidakovićevih* i s drugim gostima. U tom krugu najbližih, u kojem je bio i krštenik kum *Dejan Kovač*, naravno zasladili su se i tortom. Društvo su im pravili *Suzanina* sestra s obitelji, a slavlje se na neki način produljilo i na cijeli tjedan, jer su čestitari dolazili i nakon vikenda. Sve je proteklo u druženju i igri malih curica i dječaka, te roditelja.

Marina inače pohađa jaslice Predškolske ustanove »Naša radost« u Subotici, u objektu Šumice, gdje se dobro uklopila. Od oca saznajemo kako će obitelj idućeg mjeseca otići na odmor u Makarsku. Hrvatska rivijera je već više godina odredište njihovog ljetnog odmora, imaju plažu i igralište u blizini, tako da će *Marina* za svoj rođendan, između ostalog, dobiti i veliki i nenadomjestiv doživljaj – a to je kupanje u našem plavom Jadranu!

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Stari kovački klin

Piše: Branko Ivković

Faljen Isus čeljadi, jevo posli svi ovi naši lipi događaja sidi-mo prid dućanom i »ladimo« grla s po jednim pivom. Mora se čovik pokadgod malo i odmorit posli posla, a nama ode u ovoj našoj ravnici posla baš dao Bog, samo nam nije dao novaca, to je izgleda digod izgubijo buđelar pa ko veli: »Vi volite radit čeljadi, pa vas ne triba ni plaćat«, al šta nam je ondak dao ovu modu pa lektriku i sto uncutarija da se otkaleg okrenimo ono samo niki računi, di kojeg ne znam ni pročitat. Tribo je lipo ostat lampaš, i petrolin je bijo jedini trošak, al to je tako pa tako neg. Jel ste vi bili u Tavankutu na Dužijanci, ja bome jesam, baš je bila lipa, a tek uveče kolo, šteta što ja ne znam igrat, tako su lipo svirali tamburaši da sam se moro malo i opit. To je od žalosti što ne znam igrat, ja i u mojim svatovima nisam igro, samo su me trzali malo tamo malo vamo i gotovo.

Sad su slavlja prošla, pa valja tirat dalje s poslom, a bome ne piše nam se dobro kako je krenilo. Kažedu da će i lektrika poskupit od drugog miseca, samo ne znam oćel i onim »gazdama« što su dužni na milijune poskupit, jel će to bit oprošteno, pa nel, oni su siroti tajkuni, a moradu kupit bar tristo jutara zemlje da ostave štogod i dici. A ko se još sikira za dicu nas rabadžija, oni jalte mogu i ić brat jagode, krastavce, kopat bašče i šta sve ne da bi siroti imali malo se zaodit i provese-lit, a vrime prolazi, dobro nas ta dica i trpidu vake nikake kad ne znademo kast »dosta« sad ćemo vako. Ovi samo s vlasti u aps, a iz apsa oma na vlast i tako po pet šest puta i na kraju dobra penzija kobajage zaslužena, a ti narode ko ti je kriv, jel si tijo demokratiju, e da vam ja kažem vaki bisan, ovo je mal vam nisam kazo šta, a ne demokratija, niki više partijski sistem, al šta nam to vridi kad ni jedna partija ni oćin ne vridi.

Kaže mi Paša, moj drug ispid dućana, da se ne sekiram neg da donesem još po jedno pivo, a pivo

smiriva živce jal ima u njem nikog B vitamina. Pogledo ja u buđelar, a u njem nema »B vitamina«, pa ajd na crt, sad će se ona moja »obra-dovat« kad dođe ujtru rad kruva pa vidi da sam opet naveresijo, al šta ću čeljadi kad sam ožednijo od politike. Sto puta sam kazo da ću sam sebe plenit kad spomenim politiku, a eto opet mi ne da vrag mira, a kako i ne bi, za one vlasti sam imo četiri jutra zemlje i živijo lipo, a sad dvanajst i to podobijo od rodbine, pa moram veresijat, a da ne kažem da sam kadgod mogo dvaput toliko popit ko sad, ne daj Bože da su ona vrime na onda bila, ja bi samo Vodovodu moro dat po plate, da sam samo vodu pijo.

I krenem ti ja lipo kući, dosta mi svega, kad ne lezi vraže, čim sam skrenijo u Ivković šor samo mi bicigla zaplečkala pridnjim toćkom i probušila se. Ja da vidim šta je, kad ono u gumi pravi kadgodašnji kovački klin, onaj iz potkovica, kockasti, još nije ni zdravo zardan, skoro da mi nije bilo ni krivo što sam probo gumu tako mi bilo drago što sam ga našo, to mora da je još mom didi jal ranku ispo. Ta vi se smijete, al ajd kažite di sad i konja mož vidit, a ne klin iz kopite. Odguro ja biciglu na salaš i zviždim, a ova će moja – Ta šta si ti veso kad si probušijo gumu, a ja ću njoj: »Vidi šta sam našo« i pokažem joj klin, a ona meni »Ta izijo te stari klin sad ćeš opet morat kupit novu gumu zbog njeg.« Eto, to vam je žensko čeljade, opšte se ne razumi u tradiciju i starinu, a ja bi bome za taj stari klin iz kopite dao svu ovu modernizaciju i cilu vladu i skupštinu pridelja. Sad sam vam dosta napripovido pa idem užnat, a vas lipo pozdravljam do druge prilike.

Vaš Branko Ivković iz Ivković šora.

Bijo bać-Iva vi dana i na moru. Ni baš da mu se išlo, al ni baš ni da ni. Vamo velike vrućine, ko će izdržat u ajzibanu, a tamo, ope, lipo je malo projt i vidit svita. A ništa ne košta. Još samo da mu se ope ne desi štogoda ko ka je išo praviti papire. E, sad, kako se u zadnje vrime navadijo, sve on volji pitat priko telefona. Tako je zvo priko i pito kad ide ajziban zotu varoš na moru, di su ga zvali. Kažu, više ni ne ide, vada već nekoliko godina. Ha, misli se bać-Iva, kako je kod nas tako je i u matrne.

Piše: Ivan Andrašić

Ajd, onda se raspito kako idu avtobusi. Ni mu se baš ni to dopalo. Ko da mu je sam vrag šapnijo, veli ajd da vidi možda imade iz njegove varoši, velu ima. Oma poručijo i kartu i to povratnu. Manj košta. A da je oma malo prošodiro, mogo je ajzibanom otit do druge varoši na moru, pa odnud avtobusom do te u koju su ga zvali. Al neka, vo mu je dobra škula, pa će zabardat drugi put. Šćim je došo u varoš na šćaciju, vidijo da je tude i njegov pajta Šima iz Lemeša, a baš se obradovo ka je čo da će i on istim avtobusom. Još se više obradovo ka mu je Šima reko kaće natrag, baš jim se poklopilo da ope idu zajdno. Ka su išli tamo, malo su se divanili, al noćno doba, pa su se brzo ponaslanjali i zaspali. Bać-Iva se trgo ka je već dobro zabililo, a avtobus jim išo nikud u brda, more ostalo natrag. Ka su došli u jedno selo od tri kuće u dva reda, niko se ni tamo ni skinijo ni popo, samo je naj što tira avtobus nikomu čoveku do jednu škatulju što su mu poslali iz varoši. Bome, vaj je dobro platijo, a ni cidulju ni isko. Okrenili su se, a na more su kasnili po sata. Nedilju dana brzo prošlo, a bać-Iva stigo obit i sestru i njezne, već priko dvajst godina su na moru, u malo manje varoši, blizu ne di je bijo. Slatko su se ispričevali a bome, lipo i založili. A ni ni žedan osto. Još ga i sestrin mali odno lemuzinom na šćaciju. E, tu počimlju muke. Misto u jedanajst, avtobus se krenijo potli po noći, bilo već i jedan. I on i Šima su ope lipo odspavali, a ka se razdanilo, čuli da imade još tri fitalja sata do granice između matrne i njeve. Malo su gucnili iz bočice, pono Šima za nusput. Gledu kroz pendžer, ne možu virovat. Nuz drum idu dvojica i nikakima šćapovima kupu papire u veliki najlonski džak. Malo dalje traktorić kosi travu, sve lipo vidit. »Eto, vidiš kako je sve ravno, ko staklo, da gledaš izdaljega, mislijo bi da je vo park, a ne drum«, veli Šima i ope malo gucne iz bočice, pa dade i bać-Ive. Još su na jednomu mistu stali, čeljad ošla rad sebe, naj što tira naljo nafte u avtobus, kaže jeftinija je u matrne, pa jim reko i da će za par minuta granica. Nisu se puno zadržavali, niko ni ni pogledu ni pito šta nosu. »E, eto nas u naše države«, veli bać-Iva ko rad reda, oma šćim su se krenili. Al ka su se samo malo odmakli od granice, malo ga ni udarijo šlog. Sve mu se zamantalo prid očima, ko da je malopri u matrne samo sanjo naj lipi parkić nuz drum. Gleda, pa sve ne viruje. Papira i najlona cile rpe, boce razbacane svudam, a travuljina ne nuz drum, nego već na mista pomalo i nalegla na drum. A imade je svakake, pa već i dobrano iscvetala, mogo bi kogod i čele dotirat na pašu. »E, Bože, pa kako se i kod nas ne može ko u matrne? Eto, šćim kogod dojde u našu državu, oma će vo vidit i poželjit se vratit tamo otkud je došo. A naši što smo ji izbirnili samo trlju ruke i naslađivu se Evropom!«, bisno je kazo bać-Iva.

26. srpnja 2013.

David Frost: Televizija je pronalazak koji vam je omogućio da u svojoj dnevnoj sobi vidite ljude koje inače nikada ne biste pustili u kuću.

Soren Kierkegaard: Obilježje je malih duhova da preziru ono što ne razumiju.

Mark Twain: Da bi spoznao pravu radost, moraš imati nekoga s kim ćeš je podijeliti.

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Izabrao zanimanje?

Eugen Kumičić

Kada je i gdje rođen hrvatski književnik i političar Eugen Kumičić?

Gdje je studirao?

Smatra se predvodnikom kojeg književnog pravca u hrvatskoj književnosti?

Koja se knjiga smatra njegovim najboljim djelom?

Kao političar u kojim je strankama djelovao?

Koji mu je bio pseudonim?

Gdje je i kada preminuo?

Roden je 11. siječnja 1850. godine u malom istarskom mjestu Brseču. Počeo je studirati medicinu u Pragu, ali prelazi u Beč gdje studira povijest, zemljopis i filozofiju. Naturalizma. Pripičest "Pod puškom" iz 1886. Stranci prava i čistoj prava. Jenio Sisolski. U Zagrebu 13. svibnja 1904.

Pitala učiteljica djecu, znaju li kako su došli na svijet. Javi se mala iz prve klupe: Mene je teta donijela iz Amerike. Viče mala iz trećeg reda: Mene je donijela roda. Na to se javi Ivica iz zadnje klupe: Mi smo siromašni, pa nas tata doma radi sam!

Zvoni telefon u teretani:

- Halo? Čao dragi! E, vidjela sam onaj mercedes, na sniženju je! Molim te jel' mogu da ga uzmem?

- Pa uzmi!

- A znaš one karte za Dubai, opet su na sniženju, da uzmem i njih?

- Pa uzmi!

- E i još ovo, ona bunda, srce, isto je na sniženju, jel' mogu i nju uzeti, samo 18.000e?

- Pa uzmi, reče on, okrene se gledajući kroz teretanu i pita: Ljudi, čiji je ovo telefon?

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

365
DANA

ODLOŽENO PLAĆANJE!
čekovima građana, u jednakim
mjesečnim ratama, na cijeli asortiman

VIKEND AKCIJA U KTC-u

26.7. - 29.7.2013.

SVAKOG UTORKA

-10%

**POPUSTA SAMO ZA
NEZAPOSLENE, uz
potvrdu o
nezaposlenosti**

Sladoled Quattro Zuppa 1650 ml

~~495.00din~~

365.90din

litra = 221.75din

**KASIKA ZA SLADOLED
GRATIS**

Dinja 1 kg

~~35.90din~~

26.90din

**-25%
POPUSTA**

Cvjetača 1kg

~~39.90din~~

29.90din

**-25%
POPUSTA**

Cedevita: naranča, limun 500g

~~399.90din~~

259.90din

1kg = 519.80din

**-35%
POPUSTA**

Kava Grand gold 100 g

~~104.90din~~

95.90din

1kg = 959.00din

Vino Pajino bijelo 2 l

~~269.90din~~

209.90din

litra = 104.95din

**-22%
POPUSTA**

**Merix gorska svježina 3xaction
6kg + 2 kg GRATIS**

~~1.369.90din~~

839.90din

1kg = 104.99din

**-39%
POPUSTA**

GRATIS

60l = 6kg + 20l = 2kg

COMPACT

Dužijanca Lemeš

Dužijanca Tavankut